

Libreto nové expozice

Muzea Cheb, p. o. Karlovarského kraje

**MUZEUM
CHEB**

Září 2019

Kolektiv autorů – Muzeum Cheb, p. o. Karlovarského kraje

1 OBSAH

1	OBSAH	2
2	ÚVOD	3
3	NOVÁ EXPOZICE - TEORETICKÁ VÝCHODISKA	3
4	LIMITY A OMEZENÍ EXPOZICE	3
5	Hlavní okruh - řešení instalace	4
5.1	MÍSTNOST 0101: ARCHEOLOGIE I	4
5.2	MÍSTNOST 0102	5
5.2.1	<i>Limitující faktory místností 0101 a 0102</i>	6
5.3	MÍSTNOST 123 - PŘÍRODA CHEBSKA – MÍSTO DYNAMICKÝCH ZMĚN	7
5.3.1	<i>část expozice – vodní a mokřadní biotopy, stanoviště podél toků apod.:</i>	8
5.3.2	<i>část expozice – suchozemská přirozená stanoviště mimo toky, kulturní krajiny a sídla:</i> <i>11</i>	
5.4	MÍSTNOST 201: ARCHEOLOGIE II - PRAVĚK	14
5.5	MÍSTNOST 202: ARCHEOLOGIE II - STŘEDOVĚK	15
5.5.1	<i>Limitující faktory místností 201 a 202</i>	18
5.6	MÍSTNOST Č. 301	19
5.7	MÍSTNOST Č. 302	24
5.8	MÍSTNOST Č. 303	33
5.9	MÍSTNOST Č. 304	38
5.9.1	<i>MÍSTNOST Č. 304 - Exponáty vystavované v originálu - náhledová foto - část I</i>	45
5.10	MÍSTNOST Č. 305	50
5.11	MÍSTNOST 306: INTERAKTIVNÍ HERNA I	55
5.12	MÍSTNOST 307: INTERAKTIVNÍ HERNA II	55
5.13	MÍSTNOST M 222: CHEBSKÁ PEVNOST 1611 - 1865	56
5.14	MÍSTNOST M 221: HISTORIE 2. POLOVINY 19. A 20. STOLETÍ	57
5.15	MÍSTNOST M 220	58
5.16	MÍSTNOST M 219	59
5.17	MÍSTNOST M 218	60
5.18	MÍSTNOST M 217	61
5.19	MÍSTNOST M 216	62
5.20	MÍSTNOST M 215 (POD FRESKOU): NÁRODOPIS	63
5.21	MÍSTNOST M 214 :	65
5.21.1	<i>Dětská linka:</i>	67
5.21.2	<i>Exponáty - část Národopis.</i>	62
5.21.1	<i>Příloha Národopis</i>	76
6	VALDŠTEJNSKÝ OKRUH	77
6.1	PŘEDSÍŇ 308	78
6.2	ÚMRTNÍ MÍSTNOST 310	84
6.3	MÍSTNOST 311	92
7	DOPLŇKOVÉ SLUŽBY	101

2 ÚVOD

Na následujících stranách předkládáme návrh libreta nové stálé expozice Muzea Cheb, příspěvkovou organizaci Karlovarského kraje.

Stávající stálá expozice je složena z řady nesourodých částí, které jsou děleny do několika okruhů a některé místnosti budou pro stálou expozici využívány zcela nově, lépe řečeno staronově (dříve byly součástí návštěvnického okruhu ale minimálně posledních 6 let se tak nevyužívají - místnosti 0101; 0102; 311). Návštěvnický okruh začíná stálou expozicí **archeologie**, dějiny města v raném a vrcholném středověku, která byla vytvořena v roce 2009. Na ní navazuje **umělecko-historická expozice**, dějiny města od 15. do 18. století, instalováno 1995, **Chebsko poklidné a bouřlivé**, dějiny města v 19. a 20. století, instalováno 2007 a **Valdštejnský okruh**, život a smrt Albrechta z Valdštejna, instalováno 1995, reinstalace 2014. Tato instalace se postupně stává značně zastaralou a proto jsme se rozhodli pro vytvoření nové moderní expozice. Vysněným cílem by byla její kompletní realizace a otevření ke 150ti letému výročí založení muzea, tedy v roce 2023 či 2024.¹ Konečný termín realizace záleží především na postupu zřizovatele, výběrových řízení a podobně.

3 NOVÁ EXPOZICE - TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Nová stálá expozice Muzea Cheb se již nebude věnovat pouze dějinám města, ale celému regionu Chebska, který lze ztotožnit s rozsahem okresu Cheb před rokem 1960. V odůvodněných případech, logicky spojujících vývoj regionu bude přesahovat i takto vymezený mikroregion. Navrhovaná možnost představit celý současný okres Cheb byla zamítnuta především s ohledem na skutečnost, že spojuje tři historické mikroregiony, které jsou ostatně muzejnicky prezentovány v samostatných institucích, muzeem v Aši a muzeem v Mariánských Lázních.

V navržené celkové koncepci nové expozice se v zásadě jedná o chronologický vývoj Chebska, počínající vývojem přírody a krajiny a končící událostmi po roce 2000. Nedílnou součástí zamýšlené expozice je dětská linka, čímž bude prostor pro artefakty i textový doprovod přirozeně taktéž limitován.

4 LIMITY A OMEZENÍ EXPOZICE

Budování nové stálé expozice muzea je limitováno nesčetnými faktory, hlavním limitujícím faktorem je prostor. Muzeum Cheb se nachází ve dvou historických měšťanských domech na hlavním chebském náměstí. Tyto domy samozřejmě nikdy nebyly určeny k expozičnímu využití a jejich vnitřní prostory nejsou k tomuto účelu vhodné. Zároveň se v obou případech jedná o kulturní památky, což opět znesnadňuje jakékoli případné zásahy do jejich konstrukcí.

---

¹ Obě data jsou možná, muzeum bylo zřízeno rozhodnutím obecního výboru 27. ledna 1873, ale veřejnosti se otevřelo poprvé až 15. května 1874.

5 HLAVNÍ OKRUH - ŘEŠENÍ INSTALACE

5.1 MÍSTNOST 0101: ARCHEOLOGIE I

Archeologická expozice bude respektovat navržený mikroregion. Zároveň lze podotknout, že pro potřeby archeologie se jedná o logický celek Chebské pánve a přilehlých pohoří, které tvoří unikátní krajinný transekt, který byl respektován všemi historickými kulturními okruhy.

V ideálním případě by v tomto časovém transektu archeologie měla představit úsek od příchodu lidí na Chebsko až po lokaci vrcholně středověkého města. V absolutních datech se pohybujeme v období cca 45 tisíc let př. n. l. až do 14. století. Takto rozsáhlé období, však nemáme možnost představit a jsme limitováni řadou faktorů.

Expozice ve sklepních prostorech bude řešena samostatně stojícími vitrínami, či panely. Pro účely popisu instalace budou používána tato označení V/P (vitrína/panel = oddíl předstěnové vitríny), P (panel) a V (vitrína). V místnostech 0101 a 0102 bude bodové stropní osvětlení v lištovém systému osvětlující jednotlivé vitríny.

Návštěvník se bude otáčet nalevo jednak za hlavním exponátem V 03, ale i na základě umístění schodiště v místnosti. Obecně je však místnost koncipována s otevřenou návštěvníckou trasou.

Panel P 01

- 1) Text: Dějiny archeologického výzkumu na Chebsku
- 5 až 6 řádků (cca 400 znaků) každý jazyk,
- 2) Obr.: Fotografie významného badatele s popisem jeho činnosti a výpisem lokalit, které zkoumal. Osobnosti: Julius Ernst Jonas, Anton Gnirs, Josef Gustav Hiersche, Evžen Plesl, Antonín Hejna, Olga Pospíchalová, Pavel Šebesta.

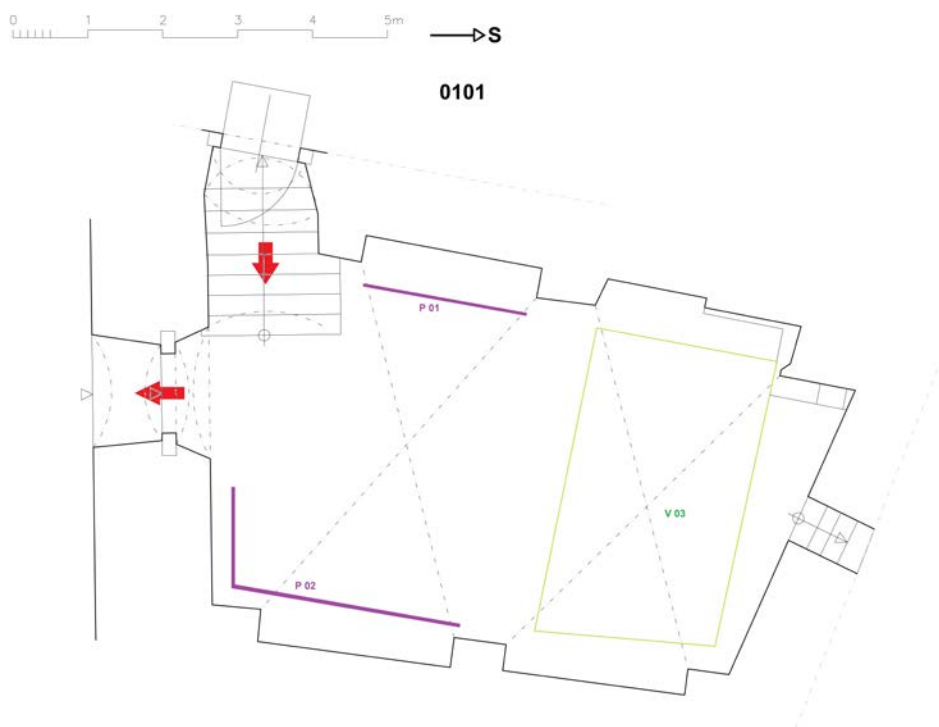
Vitrína V 03

- 1) Model archeologického výzkumu o rozměrech 4 x 2,5 m, měřítko 1:1,
- 2) Popisek formou zabarvené fotografie s čísly, popis jednotlivých situací.

Panel P 02

- 1) Text: Formy archeologického výzkumu a jejich význam pro poznávání minulosti
- 5 až 6 řádků (cca 400 znaků) každý jazyk,
- 2) Obr.: Fotografická a kresebná dokumentace výzkumů prováděných chebským muzeem s ohledem na jejich příspěví k poznání dějin Chebska,
- 3) Text: Moderní metody v archeologii, nová tvář archeologie
- 5 až 6 řádků (cca 400 znaků) každý jazyk,
- 4) Obr: Každý z aplikovaných podoborů bude představen na základě zkoumané lokality na Chebsku a svých výstupů. Dálkový průzkum, lidarové skenování, dendrochronologické datování (fotografie), palynologie a makrozbytky – fotografie odběru, fotografie z mikroskopu, výsledky zpracované do grafů, experimentální archeologie (následující místnost).

Obr. 2.: Náčrt rozmístění expozice v místnosti 0101 v odpovídajícím měřítku.

5.2 MÍSTNOST 0102

Tato místnost bude koncipována s otevřenou návštěvnickou trasou.

Vitrína V 04

- 1) Model: Dům z doby bronzové - vzorová ukázka (rozměry modelu cca 1,5 x 1,5 m) – chýše, vhléd do interiéru, v měřítku 1:1.

Vitrína V 05

- 1) Model: Venkovský dům z období vrcholného středověku - vzorová ukázka (rozměry modelu cca 1,5 x 1,5 m), vhléd do interiéru, v měřítku 1:1.

Vitrína V 06

- 1) Model: Interiér měšťanského domu z období vrcholného středověku - vzorová ukázka (rozměry modelu cca 1,5 x 1,5 m), v měřítku 1:1.

Vitrína V 07

- 1) Model: Ruční kamenný mlýnek složený ze dvou žernovů, možnost namlít si vlastní mouku, v měřítku 1:1.

Vitrína V 08

- 1) Model: Vertikální tkalcovský stav, možnost zkusit si tkát látku, v měřítku 1:1.

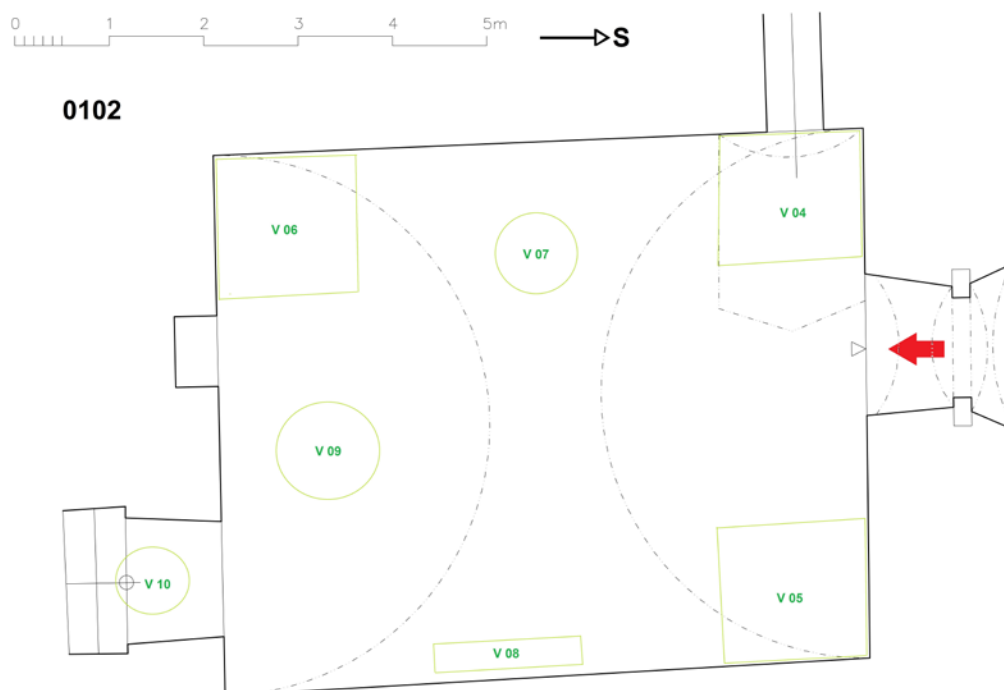
Vitrína V 09

- 1) Model: Stanoviště spřádání nití, stolička, přeslice, vřeteno, přeslen, možnost zkusit si spřádat nitě, v měřítku 1:1.

Vitrína V 10

- 1) Model: Středověký hrnčířský kruh, možnost vyzkoušet práci na hrnčířském kruhu, v měřítku 1:1.

Obr. 3.: Náčrt rozmístění expozice v místnosti 0102 v odpovídajícím měřítku.

5.2.1 LIMITUJÍCÍ FAKTORY MÍSTNOSTÍ 0101 A 0102

Jedná se o dva zaklenuté prostory vystavěné z lomového kamene, které je částečně odhaleno, místnosti jsou přístupné z hlavního nádvoří muzea. Místnost 0101 je vstupní, je zde umístěno i schodiště. Využití lichoběžníkovitého prostoru o výměře cca 44m² je limitováno řadou výstupků, do nichž se opírá křížová klenba. Místnost 0102 je obdélného tvaru o výměře cca 38 m². Využití plochy je pak limitováno poměrně nízkým nasednutím valené klenby na stěny.

Poměrně zásadním eliminujícím faktorem pro místnosti 0101 a 0202 jsou klimatické podmínky charakteristické pro kamenné sklepy, a tou je především vysoká vlhkost. I zde budou instalována otopná tělesa a odvlhčovače. I přes již zmiňovaná opatření, bude tato část expozice řešena bez originálních sbírkových předmětů.

5.3 MÍSTNOST 123 - PŘÍRODA CHEBSKA – MÍSTO DYNAMICKÝCH ZMĚN²

Cílem expozice v této místnosti je představit vybrané druhy zvířeny a květeny Chebska (v širším pojetí – okres s přesahy, což však není nutné přesně specifikovat či zdůrazňovat), které prodělaly v uplynulých desetiletích výraznější změny v rozšíření (tj. v počtu a velikosti populací). Jde tedy na jedné straně o druhy vzácné – mizející, na straně druhé o druhy, které se v posledních letech šíří (ať již jde o druhy původní – expanzivní, nebo druhy nepůvodní – naturalizované až invazní). Místnost je myšlenkově rozdělena na dva celky: 1) Expozice – vodní a mokřadní biotopy. stanoviště podél toků apod. (vlevo od spojnice vstupních dveří a schodiště) a 2) Expozice – suchozemská přirozená stanoviště mimo toky, kulturní krajiny a sídla (vpravo od spojnice vstupních dveří a schodiště). Každému celku dominuje jedna expoziční „stavba“: 1) Prolézačka bobří hráz s hradem a vodním tokem; 2) Schodiště s vrcholovou podestou, zábradlím a zásuvkami. Centrálními exponáty budou dva dermoplastické preparáty (vycpaniny) jelena evropského a jelena siky, popř. zavěšený exponát orla. Místnost bude dále doplněna: 1) velkou celoskleněnou vitrinou; 2) vitrinou se zásuvkovou skříní a 3) dvěma držáky na zalisované herbářové položky. U jednotlivých exponátů budou malé popisky se jmény (česky, latinsky, německy, anglicky?). Vlastní texty budou na třech LED tabulích, které budou ovládány z pultíků (ve tvaru kmene stromu). U vstupu budou dva úvodní textové panely.

úpravy místnosti:

Podlaha:

– srovnat OSBdesky (v nich vedení k PC a ovládacím panelům); zvýší se cca o 7 cm...

Pozor – nebude u výlezu z prolézačky, tam nutno nechat co nejnižší... Možná všude pod prolézačkou?

Navrch dřevo? Imitace dřeva? Nechat na diskusi a architektovi...

Okna:

levé okno při pohledu zevnitř: Okno volné, otevírací...

prostřední okno: Spodní okno mléčné, resp. zahrazené mléčnou vitrinou. Přes horní průhled přes čápi na kostel.

pravé okno při pohledu zevnitř: Expoziční okno, ponechat volné (pozor dno okna ve výšce cca 80 cm, tj. pod podestou). Udělat falešné dno... Expozice obratlovců, pavoukovic, roztočů, hmyzu apod. z domácností, měst a vesnic: myši, potkan, krysa, třesavky, slunéčko východní apod.

Osvětlení:

Osvětlení – vymyslet jak a zařídit při rekonstrukci, bude potřeba spustit níže, cca 150 cm, aby se mohlo zkracovat...; zároveň počítat s visícími exponáty...

Rozvody:

Počítat s rozvody elektřiny a dat na LED panely, jejich ovládací pulty a jejich centrální

---

² Někde jsem už měl na papíře lepší název celé místnosti, který by byl nad schody na stěně...

počítač, dále na osvětlení vitrin a zásuvek..., osvětlení obou hlavních prvků

Úvodní panely:

- 2 ks pevných panelů na výšku o rozměrech buď cca 1000×1200 mm, nebo 700×1000 mm; jeden na téma „Nepůvodní druhy“, druhý na téma „Domácí druhy“

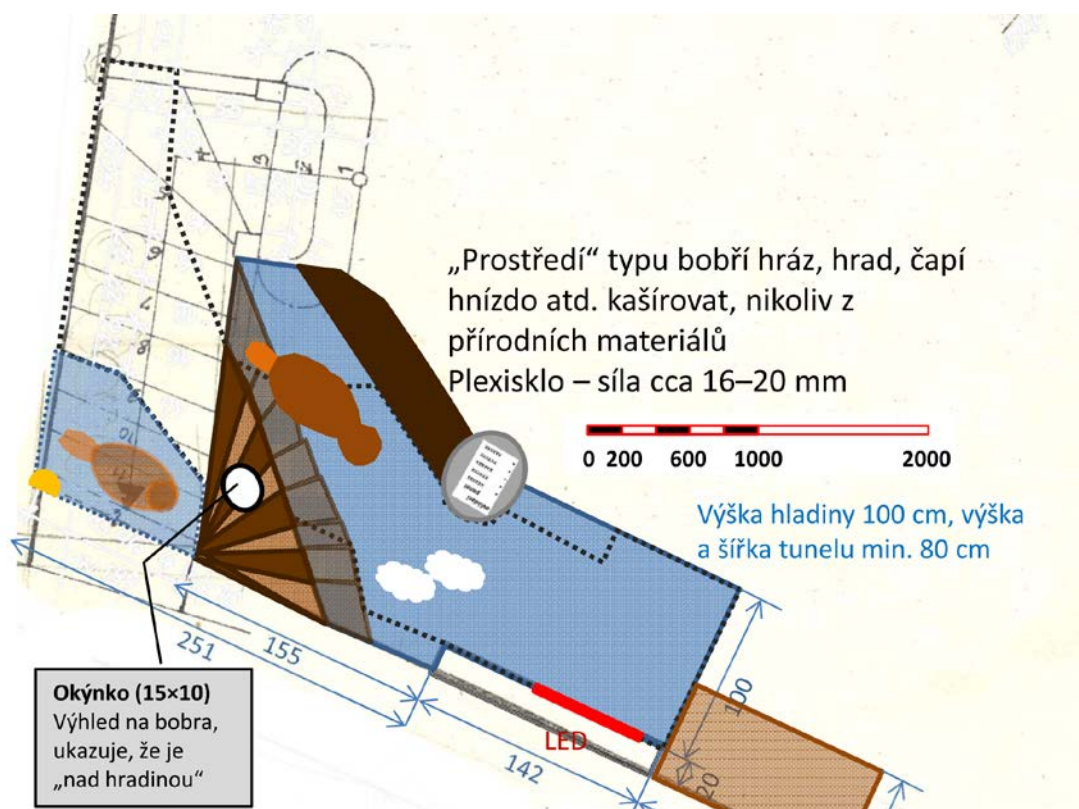
5.3.1 ČÁST EXPOZICE – VODNÍ A MOKŘADNÍ BIOTOPY. STANOVIŠTĚ PODÉL TOKŮ APOD.:

Prolézačka s exponáty „potok a bobří hrad“ a „skříňová vitrina“

námět: Imitace vodního toku s bobří hrází, bobřím hradem s norou. Cílem je ukázat biotop vodního toku a život v něm. Při prolézání by si návštěvník (dítě) měl uvědomit, že je pod vodní hladinou (na podlaze krytina imitující vodu, vodní dno – modrá s kamínky). V místě, kde vlezá do hradu, by si měl uvědomit, že vchod je pod vodní hladinou a že jde pak nahoru nad vodu (to půjde obtížně, není tam moc místa na výšku, ale udělat třeba navýšení o 10 cm, změnit barvu podlahy z potočního dna na hnědou hlínu; vnitřní „vitrina“ s bobřím hnízdem bude taky co nejvíce vyvýšena, aby bylo vidět, že je nad vodou, když se bude vylézat pod schody, zase to půjde dolů – jakoby pod vodu, opět se může změnit podlahová krytina; z hradu by asi bylo možné udělat „okénko“ (mezera bez plexiskla – půjde tím vzduch a bude tím vidět jak ven = jsem nad vodou, tak dovnitř – kontrola; uvnitř hradu světlo a kamera). Na „zdi“ (bude konstrukce) tapety imitující vodu (v toku) a hlínu (v hradu), klacky (u hráze).

materiály: bobří hráz, bobří hrad (podklad dřevotřískka?, nakaširováno nebo složené z prkének); vodní hladina (plexisklo – síla dle požadavků cca 16–20 mm, co nejprůhlednější...

popis objektu bobří hráz:

seznam exponátů pro „potok a bobří hrad“ a „skříňová vitrina“:

savci:

exponát	umístění	popis a rozměry exponátu
bobr evropský (<i>Castor fiber</i>), hlodavec	objekt bobří hráz – hladina	dermoplastický preparát bez podstavce: plovoucí ex. s rovinou nozdry-uši-oči, zvednutý ocas do díry v plexiskle; bude držet v tom plexiskle, kam bude „volně vložitelný“; d: 50–70 cm, š: cca 40, v: pod vodou max. 17 cm, nad vodou i s ocasem cca 35 cm
bobr evropský	objekt bobří hráz – v díře v rohu	v noře v hradu pod schody (ideálně větší a menší, tj. s mládřaty), osvětlený za plexisklem; dermoplastický na podstavci, sejmutelný z podstavce, sedící; d: cca 50 cm, š: cca 40, v: cca 50 cm
bobr evropský	objekt bobří hráz – někde u „hladiny“	dermoplastický preparát na podstavci, sejmutelný z podstavce; polosedící, konzumující někde u vody...; d: cca 50 cm, š: cca 40, v: cca 50 cm
bobr evropský	objekt bobří hráz – buď vevnitř, nebo venku na „stěně“	srst na hlazení s ocasem; vydělaná kůže s vypreparovaným ocasem instalovaná buď do nory – hradu nebo někde venku!!
ondatra pižmová (<i>Ondatra zibethicus</i>), hlodavec	sedící do skříňové vitríny	LEBKA a dermoplastický preparát d: 25–40 (tělo) + ocas (20–27) cm, š: cca 20, v: cca 15–20
nutrie (<i>Myocastor coypus</i>), hlodavec	sedící do skříňové vitríny	LEBKA a dermoplastický preparát d: 40–70 (tělo) + ocas (30–45) cm, š: cca 30, v: cca 30–35 cm
psík mývalovitý (<i>Nyctereutes procyonoides</i>), šelma	sedící do skříňové vitríny nebo do velké vitríny v rohu	sedící do skříňové vitríny; LEBKA a dermoplastický preparát d: 50–70 (tělo) + ocas (15–25) cm, š: cca 30–40, v: cca 30–40 cm
norek americký (<i>Neovison vison</i>), šelma	sedící do skříňové vitríny nebo do velké vitríny v rohu	sedící do skříňové vitríny; LEBKA a dermoplastický preparát d: 40–70 (tělo) + ocas (30–45) cm, š: cca 30, v: cca 30–35 cm
mýval severní (<i>Procyon lotor</i>), šelma	na stěně nad objektem bobří hráz	na větví na stěnu nad vodu, jakoby do větví; LEBKA a dermoplastický preparát d: 40–70 (tělo) + ocas (30–45) cm, š: cca 30, v: cca 30–35 cm
vydra říční (<i>Lutra lutra</i>), šelma	skříňová vitrina	klasicky na prkně; LEBKA (nemáme) a dermoplastický preparát (máme) d: 80 cm, š: 30, v: cca 30 cm rozměry upravit doplnit!

ptáci:

exponát	umístění	popis a rozměry exponátu
orel mořský	zavěšený ze stropu; hlava směr dveře...	letící pták s roztaženými křídly; rozměry: d: , š: , v:
husice nilská	na plexiskle	plovoucí, vyndavací z podstavce; d: cca 60, š: cca 40, v:

	v objetku bobří hráz nebo do skříňové vitríny	60–70
berneška bělolící	skříňová vitrina	stojící na podstavci; d: cca 60, š: cca 35–40, v: 55–70

ryby a mihule:

- bylo by cca 15 druhů (cca 4 přijdou ještě vyřadit...)

exponát	umístění	popis a rozměry exponátu
mihule potoční	skříňová vitrina	preparát d: 15–20 cm
karas stříbrný	skříňová vitrina	preparát d: 15–30, v: cca 10 cm
karas obecný	skříňová vitrina	preparát d: 15–40, v: cca 15 cm
střevlička východní	skříňová vitrina	preparát d: 6–12, v: cca 3 cm
slunka obecná	skříňová vitrina	preparát d: do 6 cm, v: cca 2 cm
střevle potoční	skříňová vitrina	preparát d: do 10 cm, v: cca 3 cm
vranka obecná	skříňová vitrina	preparát d: do 10 cm, v: cca 4 cm
koljuška tříostná	bobří hráz, plexisko nahoře	preparát d: do 10 cm, v: cca 4 cm
amur bílý	bobří hráz, plexisko bok	preparát d: 50–120 cm, v: cca 12–20 cm
tolstolobik bílý	bobří hráz, plexisko bok	preparát d: 50–80 cm, v: cca 20 cm
tolstolobik pestrý	bobří hráz, plexisko bok	preparát d: 100–140 cm, v: cca 30–40 cm
jelec jesen	bobří hráz, plexisko nahoře	preparát d: do 40 cm, v: cca 15–20 cm
piskoř pruhovaný	bobří hráz, plexisko nahoře	preparát d: do 10 cm, v: cca 4 cm
pstruh potoční	bobří hráz, plexisko bok	preparát d: 30–40 cm, v: cca 10–15 cm
pstruh duhový	bobří hráz, plexisko bok	preparát d: 30–90 cm, v: cca 10–30 cm
siven americký	bobří hráz, plexisko bok	preparát d: 30–40 cm, v: cca 10–15 cm
lipan podhorní	skříňová vitrina	preparát d: 30–40 cm, v: cca 10–15 cm
mník jednovousý	skříňová vitrina	preparát d: 50–80 cm, v: cca 15 cm
slunečnice pestrá	skříňová vitrina	preparát d: 15–30 cm, v: cca 8–15 cm

raci:

- v zásuvce skříňové vitriny, cca 5 ks
rak bahenní
rak pruhovaný
rak signální
rak říční
rak kamenáč

mlži a plži – vody a okolí:

v zásuvce skříňové vitriny, cca 10 ks

vodní bezobratlí další:

v zásuvce skříňové vitriny, cca 20 ks

rostliny:

závěsný herbář – vodní makrofyta Ohře a druhy šířící se vodou..., cca 15–20 druhů

popis objektu skříňová vitrina:

spodní část – pevná se zásuvkami, horní část skleněná vitrina se třemi stavitelnými skleněnými poličkami

v: 200 cm (cca 100 cm zásuvky a 100 cm vitrina), **š:** 120 cm, **h:** cca 720 cm (zásuvky shora prosklené typ „entomologická krabice“, výsuv cca 50 cm)

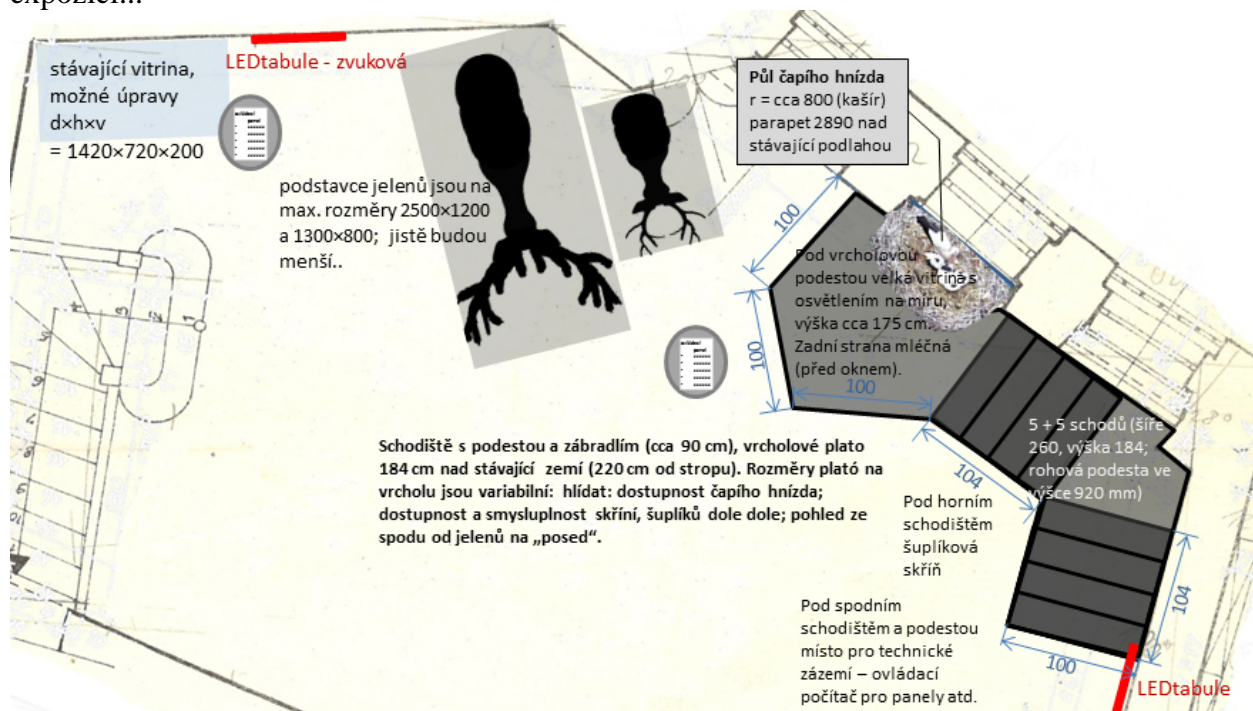
5.3.2 ČÁST EXPOZICE – SUCHOZEMSKÁ PŘIROZENÁ STANOVIŠTĚ MIMO TOKY, KULTURNÍ KRAJINY A SÍDLA:

Schodiště s vrcholovou podestou, zábradlím a zásuvkami + samostatná vitrina v rohu

Schodiště s vrcholovou podestou, zábradlím a zásuvkami nepředstavuje žádný přírodní biotop, prvek. Nicméně může navozovat pocit „posedu“ (pohled na exponáty jelen sika a jelen evropský shora), pocit žebříku – stoupání (pohled do čapího hnízda, pohled na letícího zavěšeného orla apod.), pocit domácího prostředí – schodiště (druhy lidských sídel a domácností mezi okny, v zásuvkách pod schodištěm). Pod vrcholovou podestou by byla velká vitrina na míru s osvětlením (zadní strana mléčná před oknem), pod horními schody by byla zásuvková skříň na míru, pod rohovou podestou a dolními schody by byl prostor pro zázemí a ovládání LED panelů a dalších prvků.

Při stoupání po schodech návštěvník nahlédne do „expozičního okna“ s druhy domácností,

měst a vesnic, na vrcholové podestě nahlédne do čapího hnízda a může se rozhlédnout po celé expozici...

seznam exponátů pro „suchozemská přirozená stanoviště mimo toky, kulturní krajiny a sídla“:

volné exponáty:

- jelen evropský v letní srsti, buď ve středním věku, nebo nad 9 let, samec s parohy dermoplastický preparát na nízkém podstavci (prkně) v: 175–230, d: 170–265, š: max. 120 cm i s parohy
- jelen sika v letní srsti, buď ve středním věku, nebo starší, samec s parohy dermoplastický preparát na nízkém podstavci (prkně) v: 145–190, d: 125–145, š: max. cca 80 cm i s parohy (můj odhad)
- tetřev hlušec v: 70, š: 60, h: 60 cm; buď volně na zdi (u LED panelu za jelenem) nebo ve velké rohové vitrině
- orl mořský – letící exemplář zavěšený od stropu zhruba v prostřed místnosti (exponát letící směrem ke vstupu, pohledově od vstupu a z „posedu“...)
- volavky (bílá, popelavá) – tři letící exempláře, náhradní řešení, pokud nezískáme preparát orla mořského...

expoziční okno:

(co se nevejde do okna bude buď v zásuvkách pod horním schodištěm, nebo ve vitrině v rohu)

- myš domácí (*Mus musculus*) a myš západoevropská (*Mus domesticus*), hlodavec kolonizace ve starověku a středověku do okna vedle sebe d: preparát d: 7–10 (tělo) + ocas (6–9) cm, š: cca 4, v: cca 4 cm
- krysa obecná (*Rattus rattus*), hlodavec kolonizace ve starověku a středověku, na Chebsku není, teplomilný druh do okna vedle potkana (?) d: preparát dospělé a mládě: 7–10 (tělo) + ocas (6–9) cm, š: cca 4, v: cca 4 cm

- potkan (*Rattus norvegicus*), hlodavec první údaje až během 19. století do okna vedle sebe d: preparát d: 16–27 (tělo) + ocas (13–20) cm, š: cca 8, v: cca 10 cm
- slunéčko východní (*Harmonia axyridis*) – hromada těl sluníčků východních nalepených jako zimující, různé barevné kombinace...
- třesavka velká (*Pholcus phalangioides*) je v ČR nepůvodní a obývá pouze vytápěné prostory. Má nepravidelnou síť.
- další druhy např. švábi, štěnice atd. v zásuvkách pod schody...

mezi okny nad vrcholovou podestou:

- čáp bílý na „imitaci komínu“ mezi okny; nahlédnutí do hnízda, kde budou kusy potravy (ryb, žížal, hmyzu, obojživelníků – vše ze sklolaminátu); mláďata nebo jen dospělý (jak se povede získat exponáty)...

zásuvky:

mechovka americká (*Pectinatella magnifica*) Porifera

plzák španělský (*Arion vulgaris*) – délka cca 8–14 cm

a pro srovnání některé naše druhy plzáků...

ulity našich běžných druhů plžů – hlemýžď, páskovky, **plamatka lesní** (*Arianta arbustorum*)...

klešník zhoubný (*Varroa destructor*) – cca 1,8 × 1,1 mm (pod zvětšovací sklem)

šváb domácí (*Blatta orientalis*)

rus domácí (*Blatella germanica*)

cvrček domácí (*Acheta domestica*)

zavíječ paprikový (*Plodia interpunctella*) a další druhy zavíječů

mol šatní (*Tineola bisselliella*) a další druhy molů – s prohlodaným šatem

klíněnka jírovcová (*Cameraria ohridella*) – s vyhlodanými listy jírovce

štěnice domácí (*Cimex lectularius*)

mandelinka bramborová (*Leptinotarsa decemlineata*), další mandelinky ze zahrádek

lýkožrout smrkový (*Ips typographus*)

lýkožrout lesklý (*Pityogenes chalcographus*)

lýkožrout severský (*Ips duplicatus*)

slunéčko východní (*Harmonia axyridis*) – bude i v expozičním okně, tady ve srovnání s našimi druhy!!!

dvě velké vitríny:

bažant obecný

norek americký

králík divoký

myšice temnopásá

plch velký

rostliny:

závěsný herbář – plevely a druhý šířící se podél komunikací, železnicí atd.

závěsný herbář – vzácnější rostliny (? – jen bude-li prostor...)

5.4 MÍSTNOST 201: ARCHEOLOGIE II - PRAVĚK

V místnostech 201 a 202 budou artefakty umístěny v zanořených nikách v rámci samostatně osvětlené předstěny s podsvíceným textem. Záměr bude řešen předstěnovými vitrínami, které budou umístěny po obvodu celé místnosti, případně budou tvořit polopříčku.

S ohledem na velmi malý prostor místnosti nebude řešena její logická celistvost, spíše se upřednostní její komunikační charakter. Bude tedy na návštěvníkovi, zda začne prohlídku od V/P 01, či V/P 05.

Vitrína/Panel V/P 01

umístěn od vchodu vpravo

- 1) Text: Úvodní text – Mladší a pozdní doba bronzová na Chebsku - 5 až 6 řádků (cca 400 znaků) každý jazyk,
- 2) Obr.: Mapa lokalit z doby bronzové v západní části Karlovarského kraje,
- 3) Šuplík: Chebská skupina jako archeologický problém, co je její náplň, jak ji definujeme a datujeme.

Vitrína/Panel V/P 02

- 1) Text: Pohřební ritus chebské skupiny - 5 až 6 řádků (cca 400 znaků) každý jazyk,
- 2) Obr.: Mapa pohřebišť z doby bronzové v západní části Karlovarského kraje,
- 3) Šuplík 1: Největší kulturní okruhy dané doby, kultura Knovízská x Kultura Lužických popelnicových polí, mapa rozsahu jednotlivých kulturních okruhů,
Šuplík 2: Sociální stratigrafie společnosti v mladší a pozdní době bronzové, ukázka prestižního artefaktu,
- 4) Dětská linka: hádanka, co znamená název popelnicová pole, vysvětlení.

Vitrína/Panel V/P 03

Vystavené artefakty: Etážovitá amfora, velký okřín, přepálené bronzы,
- popel z lidských ostatků (bude vystaveno v odměrném válci).

Vitrína/Panel V/P 04

- 1) Text: Pohřebiště v Žírovicích, odkaz na možnost navštívení lokality - 5 až 6 řádků (cca 400 znaků) každý jazyk,
- 2) Periskopový průhled: Model pohřebiště v Žírovicích v době výstavby,
- 3) Šuplík: Dějiny výzkumu v Žírovicích.

Vitrína/Panel V/P 05

umístěn od vchodu vlevo

- 1) Text: Sídliště v době bronzové - 5 až 6 řádků (cca 400 znaků) každý jazyk,
- 2) Obr.: Fotografická a kresebná dokumentace archeologického výzkumu P. Šebesty ve Slatině u Františkových Lázní,
- 3) Artefakty: Střepey, nádoby, bronzové sekerky,
- 4) Šuplík: Vysvětlit rozdíl a funkci výšinných a rovinných sídlišť.

Vitrína/Panel V/P 06

- 1) Text: Hradiště Kolová, odkaz na možnost navštívení lokality - 5 až 6 řádků (cca 400 znaků) každý jazyk,
- 2) Obr: Mapa polohy lokality, dokumentace archeologických výzkumů,
- 3) Artefakty: keramika a bronz,
- 4) Model: Model výstupu lidarového skenování povrchu hradiště, bude částečně zasahovat do prostoru místnosti,
- 5) Šuplík: Nastínění mladšího vývoje lokality, původní lokace města Kynšperk nad Ohří, obr. dokumentace a rekonstrukce zahluobených chat označovaných jako lokační provizoria.

Vitrína/Panel V/P 07

- 1) Text: Výroba bronzu - 5 až 6 řádků (cca 400 znaků) každý jazyk,
- 2) Obr.: Velká rekonstrukční kresba výrobního areálu bronzové metalurgie. Na kresbě bude 1) pec, 2) dmyhadla, 3) kadluby, 4) bronzová industrie, 5) 1 či 2 lidé,
- 3) Artefakty: V jednotlivých nikách budou vizuálně provázány s rekonstrukční kresbou a ukazují co archeologie z dané skutečnosti je schopna zachytit, u předmětu pouze popisek v ČJ a NJ. Jedná se o předměty 1) bronzový předmět, 2) struska, 3) zlomek kadluby, 4) spálené lidské kosti, 5) dřevěné uhlí, uhlíky, 6) mazanice, 7) dyzna, 8) fotodokumentace řezem pece nalezené při ZAV,
- 4) Šuplík: Nový nástroj x artefakt
- 5) Dětská linka: Na lanko a na magnet pořízena rekonstrukce srpů a sekery z doby bronzové.

Vitrína/Panel V/P 08

- 1) Text: Depoty z doby bronzové - 5 až 6 řádků (cca 400 znaků) každý jazyk,
- 2) Artefakty: Depot z Chebu, v současnosti uložen ve Historickém muzeu ve Lvově, nutná kopie 10 předmětů. Depot z Mariánských Lázní, v současnosti uložen v Západočeském muzeu v Plzni, nutná kopie dvou srpů,
- 3) Šuplík: Teorie důvodů ukládání depotů.

5.5 MÍSTNOST 202: ARCHEOLOGIE II - STŘEDOVĚK

Motto: „Zrod sebevědomého města“

Návštěvník by se měl stočit vlevo a následovat prohlídku po směru hodinových ručiček.

Vitrína/Panel V/P 09

- 1) Text: Příchod Slovanů na Chebsko - 5 až 6 řádků (cca 400 znaků) každý jazyk,
- 2) Obr.: Mapa slovanských lokalit v západní části Karlovarského kraje,
- 3) Artefakty: Keramika, záušnice.

Vitrína/Panel V/P 10

- 1) Text: V silném vlivu Ponábí, nejstarší slovanské osídlení mělo silné kontakty do dnešního východního Bavorska, což se projevilo v nálezech na několika lokalitách,
- 2) Artefakty: Nádoba a záušnice s háčkem z Cetnova, langsax z hrobu v Jindřichově, nádobky z Dlouhých Mostů u Františkových Lázní.

Vitrína/Panel V/P 11

- 1) Text: Sídliště a pohřebiště v raném středověku, lokality Třebeň, Dolní a Horní Lomany atd. - 5 až 6 řádků (cca 400 znaků) každý jazyk,
- 2) Artefakty: Výběr z nálezů na jednotlivých lokalitách.

Vitrína/Panel V/P 12

- 1) Text: Slovanské hradiště v Chebu - 5 až 6 řádků (cca 400 znaků) každý jazyk,
- 2) Obr.: Plán hradiště, trasy opevnění s příkopy, kresebná a fotografická dokumentace archeologického výzkumu A. Hejny, rekonstrukce řezu opevněním,
- 3) Artefakty: Keramika, ostruhy, záušnice (specifické nálezy z hrobového kontextu),
- 4) Šuplík 1: Vysvětlit strukturu hradiště, akropole x předhradí,
Šuplík 2: Nejstarší kostel v Chebu a pohřebiště před kaplí sv. Uršuly.

Vitrína/Panel V/P 13

od vstupu vpravo

- 1) Text: Nástup vrcholného středověku. Témata: kolonizační období Chebska, rod Vohburků a Štaufů, jejich vliv na stavební podobu chebského hradu a města - 10 až 12 řádků (cca 800 znaků) každý jazyk,
- 2) Obr.: Mapa změny struktury osídlení v západní části Karlovarského kraje.

Vitrína/Panel V/P 14

- 1) Text: Lokace města, vznik náměstí, lokační provizoria, požár 1270 a jeho vliv na strukturu města - 5 až 6 řádků (cca 400 znaků) každý jazyk,
- 2) Obr.: Fotografická a kresebná dokumentace archeologických výzkumů v historickém jádru města Chebu, Františkánský klášter, vnitrobloky, Náměstí Krále Jiřího z Poděbrad.

Vitrína/Panel V/P 15

- 1) Text: Měšťanská domácnost, každodennost 13. a 14. Století - 3 až 4 řádků (cca 200 znaků) každý jazyk,
- 2) Artefakty: Hrnce, kachle, hračky, kosti, kov, textil, kůže.

Vitrína V 01

- 1) Rekonstrukce dřevěné konstrukce jímky z Provaznické ulice s vloženou vitrínou - celkové rozměry 3 x 1,3m,
- 2) Artefakty: Vložená skleněná vitrína do dřevěné konstrukce bude obsahovat dřevěné nádoby (skládané, soustružené), makrozbytky, keramiku, fragmenty stavební keramiky a dřevěných konstrukcí,
- 3) Popiska na interaktivní obrazovce – otáčivý 3D model nálezové situace, dendrochronologické datování, rozbor palynologie a makrozbytků, smyčka fotografií z vyjímání, konzervace a následného sestavování jímky.

Vitrína/Panel V/P 16

- 1) Dětská linka: Možnost dotýkání se archeologických nálezů, hrnce z 12., 13. a 14. století, nádobkový kachel, středověké hračky (panenka, rytíř), kovové artefakty

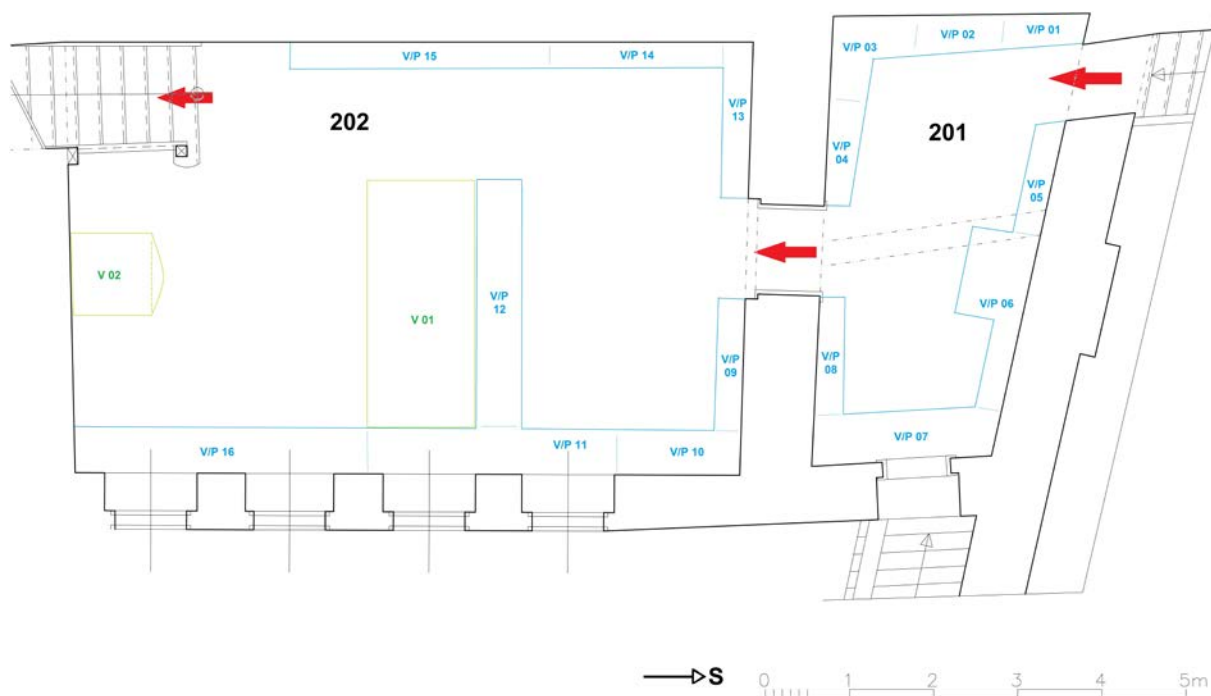
(nůž, podkova, mince), vše na samo zatahovacím ocelovém lanku.

Vitrína V 02

- 1) Interaktivní multimediální model historického jádra města s širším okolím cca v rozsahu Heroldova modelu, asymetricky upravit směrem na západ. Taktéž využití stěny za modelem, na model bude spuštěn ozvučený vizuální videomappingový program příběhu vzniku města. Celková délka max. 6 min.

Bodový program videomappingu:

- 1) Údolí řeky Ohře – strategický bod přes řeku Ohři hlídaný ostrožnou,
- 2) Mladší a pozdní paleolit, mezolit – stanice lovců a sběračů,
- 3) Hiát a nástup mladší a pozdní doby bronzové – sídliště a pohřebiště, oslí můstek propojující hradiště z doby bronzové s hradištěm slovanským,
- 4) Slovanské hradiště – hradby, příkopy, akropole, předhradí,
- 5) Nejstarší kostel, kostelní pohřebiště, příchod Vohburků a výstavba hradu v západní části areálu hradu, ukončení významu hradiště,
- 6) Štaufové (Friedrich Barbarossa) – výstavba Falce, která zabírá plochu původní akropole,
- 7) Výstavba kostela sv. Jana, hřbitov na Janském náměstí a přesun centra osídlení do jeho okolí,
- 8) Štaufové (Friedrich II. Sicilský) – pokračování ve výstavbě hradu, kaple (Cheb, jako hlavní město střední Evropy, na přelomu 12. a 13. století),
- 9) Lokace velkého města – náměstí, uliční síť: Březinova, Dlouhá, Jateční, Provaznická, Židovská, Růžový kopeček a Růžová, Kamenná, Židovské ghetto,
- 10) Vznik hlavního farního městského kostela, románská bazilika sv. Mikuláše a hřbitov na Kostelním náměstí,
- 11) Františkánský klášter, jeho význam, druhotně umístěný v zástavbě města,
- 12) Hradba – město se uzavírá, brány: Horní, Lodní, Mostní, Mlýnská, jediné místo, kde lze spatřit původní hradby a příkopy – ulice Obrněné brigády,
- 13) Hřbitov v Městských sadech zřízen z důvodu nedostatku místa v centru města, město si zachovává svoji podobu až do období 30. leté války,
- 14) Rozsvícení modelu jako mapy, kde se nachází pohřebiště, kostely, hradiště, opevnění.

Obr. 1.: Náčrt rozmístění expozice v místnostech MZ 01 a MZ 02 v odpovídajícím měřítku.

5.5.1 LIMITUJÍCÍ FAKTORY MÍSTNOSTÍ 201 A 202

Místnosti 201 a 202 jsou dva menší a nestejně velké prostory, zároveň atypických tvarů a navíc se sníženým podhledem. V tomto smyslu jsme limitováni nemožností využít stropů k zavěšení osvětlení. Místnost 201 je lichoběžníkovitého tvaru o výměře cca 10 m². Původně se jednalo o komunikační prostor, do nějž ústily tři vchody. Pro budoucí expozici bude vstup z nádvoří (východní stěna) zaslepen a nevyužíván. Místnost 202 obdélného tvaru o výměře cca 45 m² je přístupná dvěma vchody, s čímž jeden je schodiště směřující do 1. patra a svojí hmotou částečně zasahuje do plochy místnosti. Východní stěna je pak osazena čtyřmi okenními otvory, které prakticky zabírají celou plochu této stěny. V rámci eliminace všech neblahých faktorů, které okny prostupují (UV záření, teplotní vlnění, hmyz atd.) a zároveň maximálního využití prostoru pro expozici budou zaslepeny předstěnou.

Klimatické podmínky v těchto prostorách jsou relativně stále bez velkých výkyvů, a to po celý rok. Drobné krátkodobé výkyvy lze eliminovat pomocí instalovaných zařízení (otopná tělesa, odvlhčovače, zvlhčovače).

5.6 MÍSTNOST Č. 301

Náplň instalace: Chebsko a Cheb na přelomu vrcholného a pozdního středověku – církevní správa, samospráva, specifika (existence vlastní ozbrojené moci, ražba platidel, agresivní vystupování vůči konkurentům atd.) a privilegia, vazby na Říši (do r. 1322 statut Chebu coby říšského města, příslušnost k řezenské diecézi, přijetí norimberského městského práva...).

Omezení: Využití nevelké, průchozí prostory poněkud nepravidelného půdorysu je limitováno přítomností dřevěného přístupového schodiště, dvojice oken, nízko nasedající klenby a průchodu do místnosti č. 302, jež citelně zmenšují využitelnou výstavní plochu. Praskliny v severozápadním horním rohu vyžadují zhodnocení odborníkem a přinejmenším vytmelení a přetření, rozvolněná parketová podlaha bude patrně vyžadovat přeskládání a ošetření. Předchozí archeologická instalace svým charakterem resp. širokým záběrem zužuje spektrum témat (náplň obou částí expozice nesmí kolidovat) a omezuje výběr exponátů.

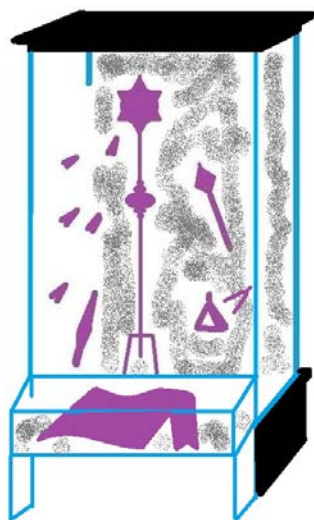
Návrh možného řešení instalace: Přístupové schodiště z mezipatra zůstává z bezpečnostních důvodů bez instalace, stejně tak cca 120 cm plochy stěny nad jeho vrcholem (kumulace čtoucích/exponáty si prohlížejících návštěvníků těsně nad schodištěm by komplikovala pohyb zejména většího počtu osob). Teprve za pomyslnou hranicí 120 cm je stěna pokryta cca 220 cm vysokou tapetou či potišťenou deskou s mapou sféry vlivu Chebu dle soupisu chebské zemské berně z roku 1392 s vyznačením města, poplatných vsí, opevněných panských sídel a klášterů, hlavních vodních toků, případně naznačených hlavních komunikací směřujících do Říše a konečně průběhu dnešní státní hranice ČR.

V první z „arkád“ krátké plné stěny (tedy co možná nejdále od otopných těles) je osazena cca 100 cm široká a cca 50-60 cm hluboká skříňová vitrína se soklem, v níž je na soklu či konzoli umístěna gotická socha sv. Wolfganga inv. č. S 481 (cca 51x100x26 cm; předmět vzniklý pro pozorování z odstupů a podhledu), patrona řezenské diecéze, do níž Chebsko příslušelo až do 1. desetiletí 19. století.

Pod nasedáním klenby je při stěně umístěna volně stojící středověká truhla-pokladnice pocházející z chebské radnice inv. č. K 1538 (cca 87x172x50 cm) postavená na nízkém, cca 10-15 cm vysokém soklu (a tak izolovaná od podlahy místnosti). Víko je šetrným způsobem fixováno v otevřené poloze (za nutného předpokladu, že se truhlici podaří otevřít a že trvalé otevření truhlice bude shledáno nezávadným) a uvnitř truhlice je osazena malá pultová vitrínka z plexiskla, jejíž horní sklo se nachází v rovině s horním okrajem truhlice. Tato je věnovaná specifickým peněžním poměrům na Chebsku a chebskému mincovnictví a je rozdělena na 10 stejně velkých přihrádek, v nichž se nacházejí kopie vybraných příkladů v Chebu užívaného středověkého oběživa (v podobě galvanoplastických či jiných kopií originálních ražeb, v případě ražeb oboustranných vždy galvano aversu a reversu; jednotlivé níže uvedené exempláře možno případně nahradit jinými, lépe zachovalými). Z mincí ražených v jiných oblastech řezenský fenik biskupa Heinricha II. inv. č. N 13025 (cca 1,7x1,9 cm), bamberský fenik biskupa Leopolda I.(?) inv. č. N 13033 (průměr cca 1,5 cm), hallský haléř inv. č. N 14409 (průměr cca 2,5 cm) a pražský groš Václava II. inv. č. N 15431 (průměr cca 2,8 cm) pro 13. a rané století 14., míšeňský mečový groš inv. č. N 15605 (průměr cca 2,7 cm) a goldgulden trevírského arcibiskupa-kurfürta Wenera von Falckenstein inv. č. N 2656 (průměr cca 2,4 cm) pro století 15.; z chebských ražeb fenik Oty VII. z depotu inv. č. N 13102 (průměr cca 1,8 cm) pro 13. století, brakteátový fenik s říšskou orlicí a písmenem E v opisu inv. č. N 12956 (průměr cca 1,7 cm), brakteátový haléř s městským znakem inv. č. N 2907 (průměr cca 1,3 cm; jednostranná ražba) z 15. století a tlustý oboustranný haléř (Pi/e/tscher) z r. 1516 inv. č. N 12997 (průměr cca 1,3 cm).

Druhá z „arkád“ je osazena sestavou pultové a skříňové vitríny, v níž je umístěna vojenskou sílu Chebských symbolizující instalace „Dobývání panského sídla“. Pultová vitrina o šířce cca 110 cm a hloubce 80 cm obsahuje torzo kroužkové zbrojní košile z chebské městské zbrojnice inv. č. Mt 471 (min. 70x60 cm) adjustované na podložce v mírném náklonu cca 10° a částečně zakrývá přístěnnou skříňovou vitrínu. Mělká, velmi vysoká a cca 110 cm široká skříňová vitrina se soklem a plným stropem a zadní stěnou obsahuje tzv. Slunce z Neuhausu inv. č. K 1302 (v. cca 205 cm, max. š. cca 55 cm), údajnou trofej Chebských ukořistěnou při zničení hradu Neuhaus ležícího na Ohři v bavorských Smrčinách (Fichtelgebirge), uprostřed, na jedné straně pak k útoku „velícím“ kovovým palcátem inv. č. A ??? (pův. Mt 553; d. cca 68 cm), jezdeckým třmenem inv. č. A ??? (pův. Mt 549; ??? cm) a ostruhou inv. č. A ??? (pův. Mt 541; ??? cm), na druhé pak 6 „útočícími“ hroty šípů inv. č. A ??? (pův. Mt 539, 544-548; ??? cm) a 2 hroty kopí inv. č. A ??? (pův. Mt 537 a 540; ???).

Obr. Instalace „Dobývání panského sídla“ (návrh):

Pod nasedáním klenby mezi okny směrem kolmo do místnosti je umístěna cca 50 cm široká a 50 cm hluboká pultová vitřínka s kopími nejstaršího dochovaného chebského typáře (pečetidla), jímž zdejší měšťané disponovali dříve než měšťané v českých městech, a jeho otisku (voskové pečeti) z 13. století inv. č. CHM 139. Za ní je v nice speciálně zhotoveného soklu či na prostém soklu a stěně umístěn novodobý kamenný reliéf z 1. třetiny 20. století inv. č. KA 35/1 (104x55x22 cm) přinášející zvětšenou podobu pečetního obrazu (hmotný exponát určený k osazení ve svislé poloze, nutno zajistit proti zřícení).

Konečně při stěně vedle průchodu do místnosti č. 302 je umístěna asi 70 cm hluboká a 120-150 cm široká skříňová vitrina dokládající kulturní kontakty románského Chebu s dalšími částmi Říše. V její horní části jsou v jedné či dvou řadách osazeny kopie romanogotických kamenných reliéfů šesti ze sedmi smrtelných hříchů ze severního (hřbitovního) portálu chebského chrámu sv. Mikuláše inv. č. CHM 229/1-3 a CHM 231/1-3 (vše exponáty určené k zavěšení na zadní stěnu vitríny; kopii sedmé figury nemá s ohledem na zcela torzální stav dochování /vlivem denudace nabyla podoby kamenné koule/ originálu pořizovat), pod nimi je pak na stupňovitě uspořádaných soklech či konzolích umístěna trojice kamenných románských architektonických prvků zhotovených zřejmě z Říše příšlou kamenickou hutí vysoké úrovně coby symbol kulturních vazeb Chebska: figurami světců zdobená sloupová hlavice inv. č. RS 22 (cca 32x37x37 cm, pokud možno dvoupohledový exponát umístěný při nároží vitríny u průchodu do místnosti č. 302), prostým ornamentem zdobená patka románského sloupu inv. č. RS 21 (cca 31x40x43 cm) a konečně dělicí sloupek sdruženého románského okna inv. č. KA 31 (celková délka cca 160 cm, max. š. cca 23 cm; nutnost patřičného zajištění proti zřícení).

Půdorys a boční prospekty s instalací – místnost č. 301:

Exponáty vystavované v originále (návrh):

S 481

K 1538

Mt 471

K 1302

A ???

A???

RS 22

RS 21

KA 31

KA 35/1

Předměty vystavované v kopiích 1:1 (návrh):

N 13309

N 12956

N 2907

N 12997

N 13025

N 13033

N 14409

N 15431

N 15605

N 2656

CHM 231/1-3 (již hotové kopie)

CHM 229/1-3 (již hotové kopie)

CHM 139 (již hotové kopie)

Nároky na stabilitu klimatu a jeho hodnoty: střední (dřevěné objekty citlivé vůči přesychání, železo naopak náchylné ke korozi v důsledku kondenzace vodních par či působení vysoké vzdušné vlhkosti).

Textový doprovod: V místnosti se počítá pouze s umístěním jedné, víceméně obrazové tapety či potištěné desky.

Počet vystavených originálních sbírkových předmětů: 19, převažují jednopohledové exponáty.

Počet sbírkových předmětů vyžadujících restaurování: 3 (torzo kroužkové zbrojní košile inv. č. Mt 471, truhlice inv. č. K 1538, Slunce z Neuhausu K 1302); případnou nutnost konzervačních zásahů na kovových předmětech z archeologických nálezů zhodnotí konzervátor.

Počet předloh pro zhotovení kopií: 10 (mincovní ražby).

Pozn.: Expozice v místnosti 301 si vyžádá pořízení většího množství kopií trojrozměrných předmětů, jež ovšem bude možno zvládnout svépomocí, což sníží předpokládané náklady.

5.7 MÍSTNOST Č. 302

Náplň instalace: Cheb a Chebsko v závěru vrcholného a v pozdním středověku (cca 1325-1530).

V souladu s obsahovým složením sbírky MCH páteř instalace v této místnosti představuje duchovní svět obyvatelstva, resp. jeho hmotné doklady v podobě děl křesťanského umění, liturgických předmětů a fragmentů sakrálních staveb. Menší část instalace je vyhrazena připomínce židovské minority, představené opět formou trojrozměrných předmětů.

Omezení: Využití resp. úpravy této průchozí prostory bude limitovat přítomnost pozdně renesančního dřevěného stropu, do něhož nebude patrně možno nijak zasahovat, dále relativně vysoké množství oken orientovaných víceméně na východ (místnost je tedy po značnou část dne vystavena poměrně vysoké intenzitě osvětlení a lze v ní – zejména v letním období – předpokládat možnost nárazových výkyvů teploty a poklesu relativní vzdušné vlhkosti) a konečně nerovnost západní (plné) obvodové zdi.

Zvolené řešení nové expozice žel rezignuje na odstranění dlouhodobého problému spočívajícího ve vystavování citlivých exponátů v nevhodných podmínkách, který měl být vyřešen zřízením samostatné, klimatizované prostory bez přístupu denního světla, jež byla bohužel z konceptu vypuštěna. Architekt i autor scénáře, potažmo konzultant pro oblast preventivní konzervace se tak (podobně jako v případě místnosti č. 311 valdštejnského okruhu) octnou před nelehkým úkolem zajistit optimální podmínky předmětům z různých materiálů a tedy s různými nároky, umístěným v ne zcela vhodných, průchozích prostorách.

Několik jednotlivin evropského významu bude absencí trezorové místnosti takřkajíc okradeno o izolovanou prezentaci podtrhující jejich význam a výjimečnost.

S ohledem na vysokou hodnotu, stáří (14.-poč. 16. století) a citlivost většiny exponátů bude nutno zcela zamezit přístupu denního světla do části místnosti, v níž bude umístěna textilie. Místnost celá by pak měla být osvětlena pouze studeným světlem bez UV, svítidla v části expozice s textilem by měla být aktivována jen při pobytu návštěvníků v místnosti. Nejméně po dobu 12 měsíců musí být v prostoru monitorovány hodnoty klimatu a jejich kolísání v průběhu dne a roku, a to zařízením se zápisem či paměti/bezdrátovým odesláním dat do PC (např. ve spolupráci s Ing. J. Červenákem či jiným specialistou), jež umožní vyhodnocení klimatických vlastností prostoru a poslouží řešiteli za podklad pro stanovení nutných opatření (je velmi pravděpodobné, že v místnosti bude nutno zajistit zvýšení relativní vzdušné vlhkosti za pomoci zvlhčovačů). Výrobkům z textilu by měla být zajištěna intenzita osvětlení do 50 lux, ochrana před UV a účinná ochrana před prachem (prachotěsné vitríny, dobře těsnící okna, snadno udržovatelná podlahová krytina). Na zvážení je opatření obou vstupů do prostoru dveřními křídly umožňujícími vytvoření odděleného celku, v němž lze regulovat hodnoty klimatu.

Jako žádoucí se jeví zhodnocení prasklin v západní stěně a prasklin v délce podvěšeného stropního trámu odborníkem – případný zásah bude zahrnovat přinejmenším jejich vytmelení a retuš resp. přemalbu. Rovněž podlahová krytina (parkety kladené na rybinu) by v případě zachování zasloužila přeskládání zejména v severozápadním rohu místnosti, kde se rozestupuje, a následné ošetření. Případné barevné (monochromatické) řešení stěn a příček je na uvážení.

Relativně malá výstavní plocha a vysoký počet exponátů nutí k rezignaci na tzv. interaktivita.

Návrh možného řešení instalace:

Odstínění denního světla a tepla ze slunečního záření i otopných těles, jež mají být umístěna pod okny, by snad bylo možno docílit instalací dvou příček, která je ovšem z hlediska pokorného, pietního přístupu k historickému objektu i z hlediska estetického poněkud diskutabilní. Příčka po levé ruce návštěvníka přicházejícího z místnůstky č. 301 dosahuje až po strop a představuje spojnicí mezi hranami ostění obou průchodů. Je opatřena dvěma cca 100 cm širokými stylizovanými „gotickými“ dveřními otvory (portálky) bez dveřních výplní, imitujícími svým tvarem např. vstupy z nádvoří do přilehlých prostor dotčeného křídla objektu (viz obr.).

Obr. Dvojice vstupů do prostor v přízemí Městského domu přiléhajících k nádvoří, opatřených kamennými ostěními gotického tvarosloví (historické foto)

Návštěvník za příčku vchází prvním z vchodů, prochází kolem exponátů a následně prostor opouští druhým z východů. Instalace za touto přepážkou kopíruje pouze obvodové stěny místnosti, případně nepatrnou část plochy přepážky, protože vzniklý prostor nenabízí dostatečnou plochu pro kumulaci většího počtu osob prohlížejících si exponáty umístěné po obou stranách (tj. na zdi i na příčce). Širší část vzniklého temného prostoru (před „uskočením“ obvodové zdi) je vyhrazena jediné, rozměrné pultové vitríně, v níž ve vodorovné poloze či mírném náklonu (do 10°) spočívá středověké textilní antependium (kryt průčelí oltářní mensy) inv. č. E 3092 (cca 85 x 225 cm) zdobené našitými brakteáty (ražené plechové ozdoby) a perličkovou výšivkou na pergamenovém podkladu, jeden z nejcennějších objektů ze sbírky MCH, pocházející z 1. poloviny 14. století. Krátká stěna po návštěvníkově levé ruce je vyhrazena panelu či tapetě věnované tomuto exponátu. Na stěně nad vitrínkou je mimo dosah návštěvníků umístěn nevelký vrcholně gotický polychromovaný korpus (tělo Ukřižovaného) inv. č. S 555 (cca 36x74 cm, hloubka asi 11 cm), z bezpečnostních důvodů opatřený vlastním pohybovým čidlem a pouze bodově nasvícený (tak, aby světlo nemířilo na textilií umístěnou pod plastikou).

Na stěně za „uskočením“ následuje šestice pozdně gotických olejomalb na dřevě inv. č. O 338-343 (každý cca 50x85 cm), křídel blíže neurčené oltářní archy s páry světců a světic. Na kratší stěně navazuje fragment nedochovaného deskového obrazu ze 40.-50. let 15. století s portrétem klečícího donátora (sponzora), zámožného měšťana Sigmunda Wanna inv. č. O 476 (cca 26x42 cm). Vedle je umístěna polychromovaná reliéfní dřevorezba s atributem evangelisty Marka (okřídlený lev) inv. č. S 354 (cca 62x64 cm). Instalaci završuje na příčce vedle „portálku“ umístěná reliéfní figura sv. Martina z přelomu 15. a 16. století inv. č. S 422 (cca ???x108 cm). Veškeré uvedené exponáty zavěšené na stěnách by s ohledem na svoji zranitelnost měly být od návštěvníků odděleny – řešením může být předstěna z plexi či bezpečnostního skla s povrchovou úpravou zamezující zrcadlení (entspiegelt Glas) montovaná na stěnu, či mělká nástěnná vitrína/vitríny nesahající až k podlaze. Zachování stávající bezpečnostní kamery je s ohledem na zvolené řešení (případný dozor stojící před přepážkou nemá přehled o dění za ní) nutností.

Na straně příčky směrem do místnosti je na ploše mezi oběma „gotickými portálky“ v prosté obrysové kresbě naznačen pozdně gotický oltář (stupeň, mensa, predela, nástavec), doplňující pozdně gotickou dvoukřídlou archu inv. č. Nb 109 nesoucí vynikající dřevorezbu Oplakávání inv. č. S 859. Archa spolu s křídly s barokními malbami inv. č. O 344-347 zabírá celkovou plochu cca 237x149 cm a měla by být instalována ve výšce cca 150 cm od podlahy, její křídla by měla být fixována v rozevřené pozici. Vhodný způsob upevnění hmotného exponátu na příčku musí vyřešit architekt.

Druhá příčka je po příchodu z místnosti č. 301 situována po návštěvníkově pravé ruce. Výškově dosahuje po horní hranu okenních otvorů či lehce nad ni, od stěny s okny je odsazena asi 90 cm. Jejím úkolem není pouze vytvoření souvislé výstavní plochy, ale i odstínění přímého denního světla a tepla (světlo je rozptýleno, tok tepla usměrněn směrem pod strop). Na jejím konci blíže místnosti č. 303 je situován skrytý vchod do technického zázemí za příčkou umožňující přístup k radiátorům a oknům (a tedy např. větrání) a vytvářející prostor pro umístění techniky regulující hodnoty klimatu (mobilní zvlhčovače atp.), která tak neruší vzhled místnosti. K příčce přiléhá cca 50 cm hluboká skříňová vitrína se soklem široká cca 150 cm, v níž jsou umístěny exponáty z kovů – pozdně gotický sanktusový zvonek inv. č. K 1807 (v. cca 30 cm, max. průměr cca 20 cm; exponát umístěný na soklu), dvojice mosazných klepadel z jižního bočního vchodu chebského chrámu sv. Mikuláše inv. č. K 1306-1307 (obě adjustována na deskách cca 52,5x53,5 cm; exponáty instalované ve svislé poloze), pozdně gotická monstrance s mladšími doplňky z kostela v Kopanině inv. č. K 1305 (v. cca 57 cm) a torzo pozdně gotického monstrancového relikviáře či malé

monstrance inv. č. K 297 (v. cca 30 cm). Po obou stranách vitríny se na soklech či konzolích (jež mohou evt. imitovat pozdně gotické kamenické prvky) nachází čtveřice pozdně gotických dřevěných skulptur – evangelista Jan ze skupiny Ukřižování inv. č. S 423 (v. cca 96 cm, max. š. ??? cm), vynikající sousoší patrona hlavního chebského kostela sv. Mikuláše z Myry inv. č. S 471 (v. cca 143 cm, max. š. ??? cm) s odstraněnou polychromií, socha madony na půlměsíci inv. č. S 429 (v. cca 141 cm, max. š. ??? cm) a proporčně a anatomicky výtečně zvládnutá socha svatého mučedníka Šebestiána inv. č. S 554 (v. cca 90 cm, max. š. cca. ??? cm). Při instalaci soch je třeba pamatovat nejen na jejich zabezpečení proti zřícení, ale též na skutečnost, že gotická sakrální plastika je až na výjimky určena pro pozorování z podhledu (měla by být umístěna dosti vysoko).

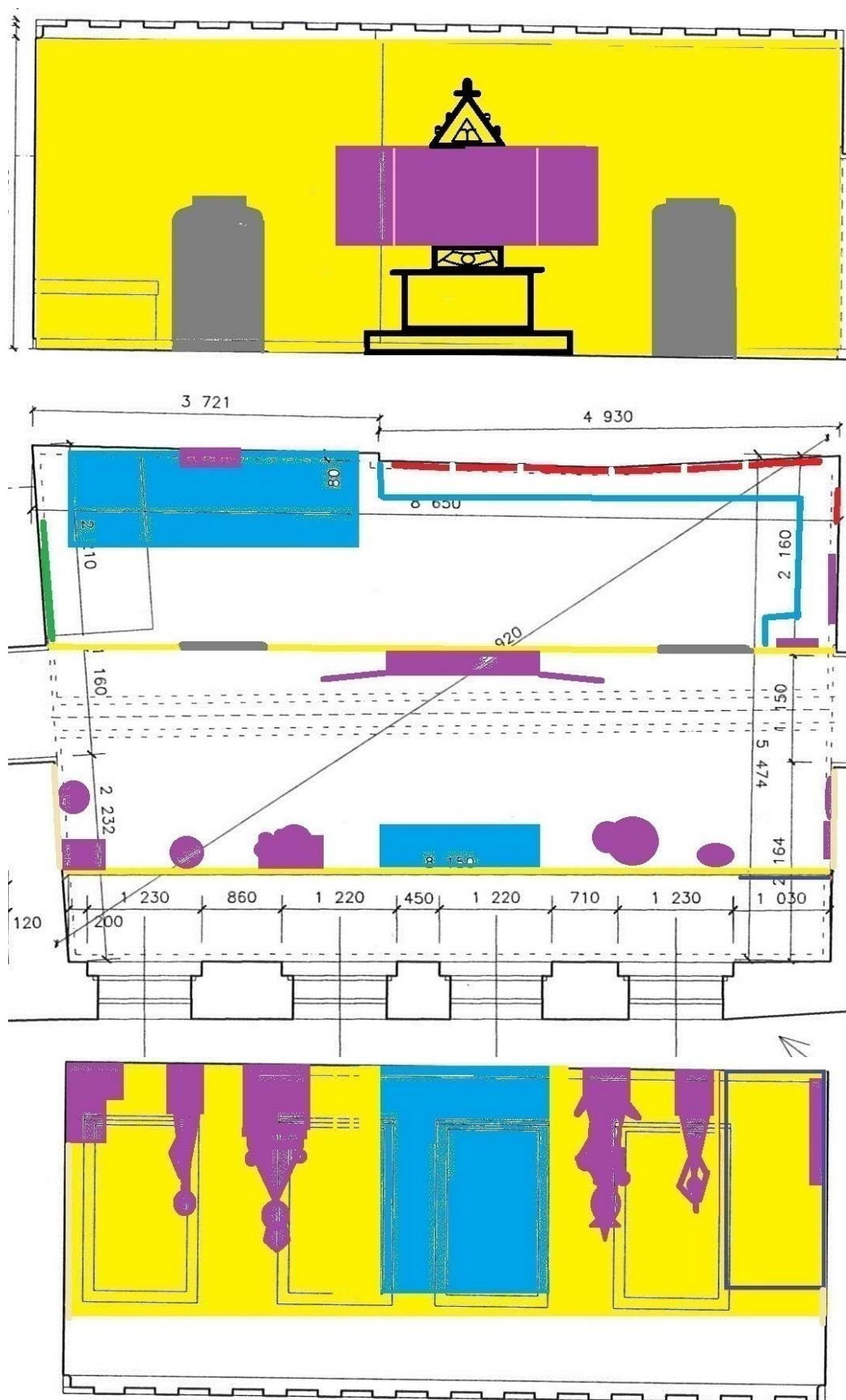
Krátká stěna a kout po pravé ruce návštěvníka po příchodu z místnosti č. 301 je vyhrazena kamenným artefaktům spojeným s křesťanskými sakrálními objekty – pokladniče na milodary z kostela sv. Jakuba Většího v Pomezí inv. č. KA 57 (v. cca 65 cm, průměr cca 30 cm) a vrcholně gotickému svorníku s tváří Krista inv. č. KA 38 (cca 52x38x38 cm), případně (v závislosti na prostorových možnostech) ještě fragmentu okenní kružby s dvojicí tzv. jeptišek inv. č. KA 40 (cca 67x52x21 cm). Všechny tyto exponáty se vyznačují vysokou hmotností, fragment kružby může být umístěn ve svislé poloze, zbývající dva objekty na masivních soklech.

Krátká stěna u průchodu do místnůstky č. 303 je vyhrazena dvojici památek židovských – kamenné pokladniče na milodary (kupat cedaka) ze středověké chebské synagogy inv. č. KA ??? (cca 30x26x9 cm) a nápisové desce z náhrobku Ester, dcery Šemuelovy z roku 1365, inv. č. RS 20 (cca 78x47x11 cm). Exponáty jsou osazeny ve svislé poloze na stěně tak, aby nepřekážely při průchodu do technického zázemí za příčkou, skryté dveře vstupu se otevírají do technického zázemí za příčkou.

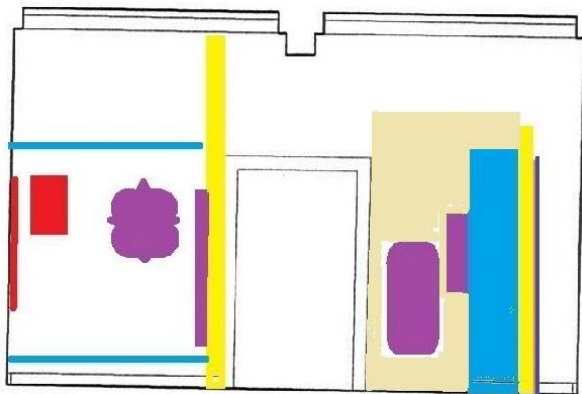
Stěny za oběma instalacemi kamenných artefaktů mohou být případně částečně pokryty tapetou (či potištěnou deskou) se zvětšenými stránkami z dvojice nejvýznamnějších středověkých rukopisů se vztahem k Chebu – instalace „křesťanská“ iluminovanou stránkou z pozdně středověkého svatojeronýmského officia, liturgického rukopisu zhotoveného pro nový oltář sv. Jeronýma v kostele sv. Mikuláše (knihovna NM, sign. XII A 18. fol. 1r), instalace „židovská“ stránkou z vrcholně gotického náboženského rukopisu obsahujícího tóru, haftarot a megilot, nepřesně zvaného Chebská bible a pocházejícího z majetku chebské náboženské obce (NK ČR, ORST, sign. XVIII.F.6, fol. 56r).

Pro případné umístění textového panelu k tématu se nabízí plocha levé (vyšší) příčky před prvním „gotickým portálkem“.

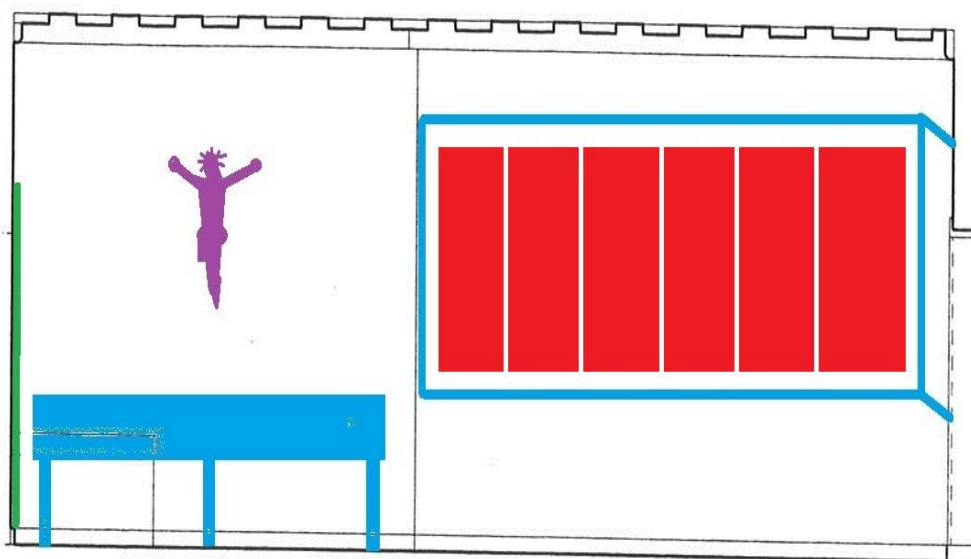
Půdorys a pohledy ze středového koridoru směrem k příčkám – místnost č. 302

Stěna místnosti č. 302 s průchodem do místnůstky č. 303

Instalace za vyšší z příček (při plné stěně)

Exponáty vystavované v originále (návrh):

E 3092

S 555

O 343

O 342

O 340

O 339

O 338

O 341

O 476

S 354

S 422

S 859+O 344-347+Nb 109

K 1306-1307

K 1807

K 1305

K 297

S 423

S 471

S 429

S 554

KA 38

KA 57

KA 40

KA ???

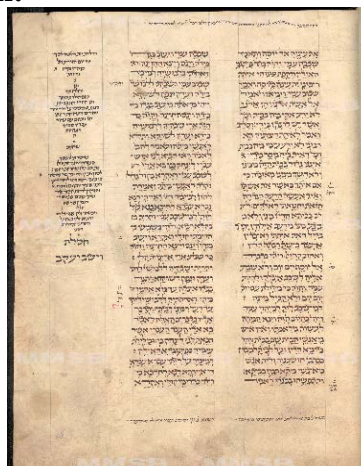

RS 20

Podklady pro evt. zhotovení tapet/potisk desek:

NM XII A 18, 1r

NK ČR XVIII F

6, 56r

Nároky na stabilitu klimatu a jeho hodnoty: Vysoké; malby na dřevě, polychromované a zlacené plastiky a pergamenový podklad korálkových výšivek náchylné k přesychání, textilní antependium, malby a polychromie citlivé vůči působení světla.

Textový doprovod: V místnosti se počítá s umístěním 1, případně 2 textových panelů k tématu (tzv. Chebské antependium, případně náboženské poměry, sakrální umění atp.).

Počet vystavených originálních sbírkových předmětů: max. 31, vesměs pojednány jako jedno-, případně třípohledové exponáty.

Počet sbírkových předmětů vyžadujících restaurování: 2-4 (torzo pozdně gotického monstrancového relikviáříku či malé monstrance inv. č. K 297, obětní sloupek KA 57 /především kovové části/, u něhož je třeba dohledat zmizelý visací zámek petlice, snad i antependium E 3092 a monstrance K 1305)

Počet obrazových předloh: 0 či 2 dle zvoleného řešení (obě z vlastnictví jiných institucí, ne ze sbírky MCH)

5.8 MÍSTNOST Č. 303

Náplň instalace: Chebsko a Cheb v období renesance (cca 1530-1620). Období pokročilého 16. a raného 17. století se neslo ve znamení nástupu německé reformace, který dočasně změnil náboženské a společenské poměry i na Chebsku, a který posléze vedl ke konfliktu, jenž vyvrcholil propuknutím Třicetileté války.

Omezení: Využití malé, průchozí prostory lichoběžníkového půdorysu je limitováno dochováním pozdně renesančního dřevěného stropu, do něhož nebude možno invazivně zasahovat, přítomností dvojitého okna zabírajícího celou šíři východní stěny a v neposlední řadě přítomností el. rozvaděče v severní stěně, jehož dvířka esteticky narušují stávající instalaci gotické deskové malby. Nepříliš šťastně je řešeno překonání výškového rozdílu podlah mezi místnostmi č. 303 a 304. Na zvážení je osazení obou průchodů dveřními křídly (otevíranými do větších sousedních prostor) umožňujícími v případě potřeby oddělení resp. uzavření jednotlivých prostor, jež usnadní regulaci hodnot klimatu. Rovněž na uvážení je případné barevné (monochromatické) řešení stěn.

Návrh možného řešení instalace: Při postupu do místnosti z prostory č. 303 se návštěvník ocitá takřikajíc tváří v tvář kamenné skulptuře tzv. Rolanda inv. č. S 865 (v. cca 185 cm, max. č. cca 75 cm), který instalaci symbolicky rozděluje na dva celky – po levé návštěvníkově ruce se nacházejí exponáty zastupující spořádaný život, klid, rozkvet a dobrou smrt, po pravé pak objekty zastupující hřích, vinu, pohromy, násilí.

Po obou stranách průchodu do místnosti č. 302 se nachází po jedné mělké přístěnné vitríně se soklem vysoké cca 200-220 cm, široké asi 120 cm a hluboké max. 50 cm. Vitrína po návštěvníkově levé ruce obsahuje symboly přičinlivé práce – těžké postřihačské nůžky patrně z konce 16. století inv. č. K 1298 (d. cca 120 cm, max. š. cca 26 cm), torzo vývěsního štítu kováře s letopočtem 1560 inv. č. K 1209 (celková délka cca 80 cm, š. max. 30 cm; exponát k zavěšení) a cínové lavabo s manýristickou výzdobou patrně chebské proveniencí inv. č. C 1287/1-2 (nádržka i umyvadlo dohromady zaberou prostor min. 33x50x32 cm; nádržka musí být zavěšena nad umyvadlem spočívajícím ideálně na soklu).

Výklenek (zazděný vchod na suché záchody) v kratší stěně je vyhrazen „dobré smrti“ – plocha zdi náleží výraznému solitérnímu exponátu, malovanému epitafu zámožné rodiny s Kristem a patrony inv. č. O 333 (cca 147x85 cm; nutno dohledat rám), velmi kvalitnímu skupinovému portrétu. Odstup návštěvníků od plátna vytváří cca 50 cm hluboká a 120 cm široká pultová vitrína, v níž jsou ve vodorovné poloze či mírném náklonu umístěny dva masivní lité, kolorované a zlacené znakové reliéfy Schlicků a Colonnů v. Fels pocházející z rakve Sidonie Schlick, matky prezidenta dvorské válečné komory, maršála Heinr. Schlicka inv. č. K 511 a K 510 (obě osmiúhelníky o hraně cca 16,5 cm; hmotnější exponáty), a kopie historického fota víka Sidoniiny kovové, malované a zlacené rakve inv. č. SD 5079 (cca 17x26 cm).

Nalevo od Rolanda (u průchodu do místnosti č. 304) je na stěně zavěšen reprezentativní pozdně renesanční portrét příslušníka chebského patricijského rodu Werndel, později nobilitovaného jako von Lehenstein, inv. č. O 907 (cca 65x80 cm; nutno dohledat rám).

Vitrína po návštěvníkově pravé ruce (při stěně blíže k oknu) obsahuje instalaci na téma „zločin a trest“ – popravčí meč z dílny solingenského mečíře Cl. Kollera z doby kol. roku 1600 inv. č. Mt 375 (d. cca 108 cm), kamennou „lahev“ inv. č. RS 31 (celková délka s řetězem cca 70 cm; hmotnější exponát, jenž by měl spočívat na soklíku, koncové oko řetězu může být upevněno na skobě), k jejímuž nošení kolem náměstí byly odsuzovány padlé dívky,

a konečně v mírném náklonu na knihovních klínech umístěnou maketu (nikoli faksimili, jejíž zhotovení by bylo finančně nepoměrně nákladnější) tzv. manuálu sudího Andr. Bayera ze 2. poloviny 16. století (SOKA Cheb, AF Město Cheb, inv. č. 988=sign. 524), rozevřenou na pp. 170-171 s trojicí marginálních perokreseb kamenné lahve a nemanželských dětí-kojenců.

Část stěny napravo od Rolanda, v níž se nacházejí dvířka rozvaděče, by snad mohla být řešena potíštěnou deskou se skrytými dvířky kryjícími rozvaděč, jehož umístění by muselo být označeno na liště lemující podlahu, na podlahové krytině či stropním fabionu. Potisk by mohla tvořit zvětšenina nejstarší tištěné veduty města z Münsterovy kosmografie inv. č. G 1512 doprovozená stručným textem k tématu. Oknu by mohla být předsazena deska z plexi či tvrzeného skla (ideálně v podobě mobilního paravánu, jenž může být v případě potřeby odsunut), potíštěná výjevy z kroniky Pankraze Engelhardta z Haselbachu (knihovna NM, sign. VI F 43) doprovobenými jednořádkovým komentářem, např.: narození nestvůrného prasete roku 1530 (fol. 88r), zjevení komety 1531 (fol. 91r), lesní požáry v důsledku katastrofálního sucha v létě roku 1536 (fol. 94r), zemětřesení na Chebsku roku 1540 (fol. 103r), zatmění slunce 1541 (fol. 105r), nálet sarančat na úrodu (fol. 112r) a výbuch střelného prachu skladovaného ve věži městského opevnění roku 1544 (fol. 114r), přemnožení housenek roku 1558 (fol. 135r) a útěk reformací ovlivněných klarisek z chebského kláštera roku 1559 (fol. 137r). Paraván by zajišťoval rozptýlení světla resp. snížení intenzity osvit, jeho obrazový doprovod by pak představoval určité odlehčení náplně instalace.

Půdorys a boční prospekty s instalací:

PŘÍČKA

VITRÍNA, SKLENĚNÁ PŘEDSTĚNA

TEXTOVÝ/OBRAZOVÝ PANEL

DVEŘE TECHNICKÉHO VSTUPU

PRŮCHOD V PŘÍČCE

OBJEKT (TROJROZMĚRNÝ EXPONÁT)

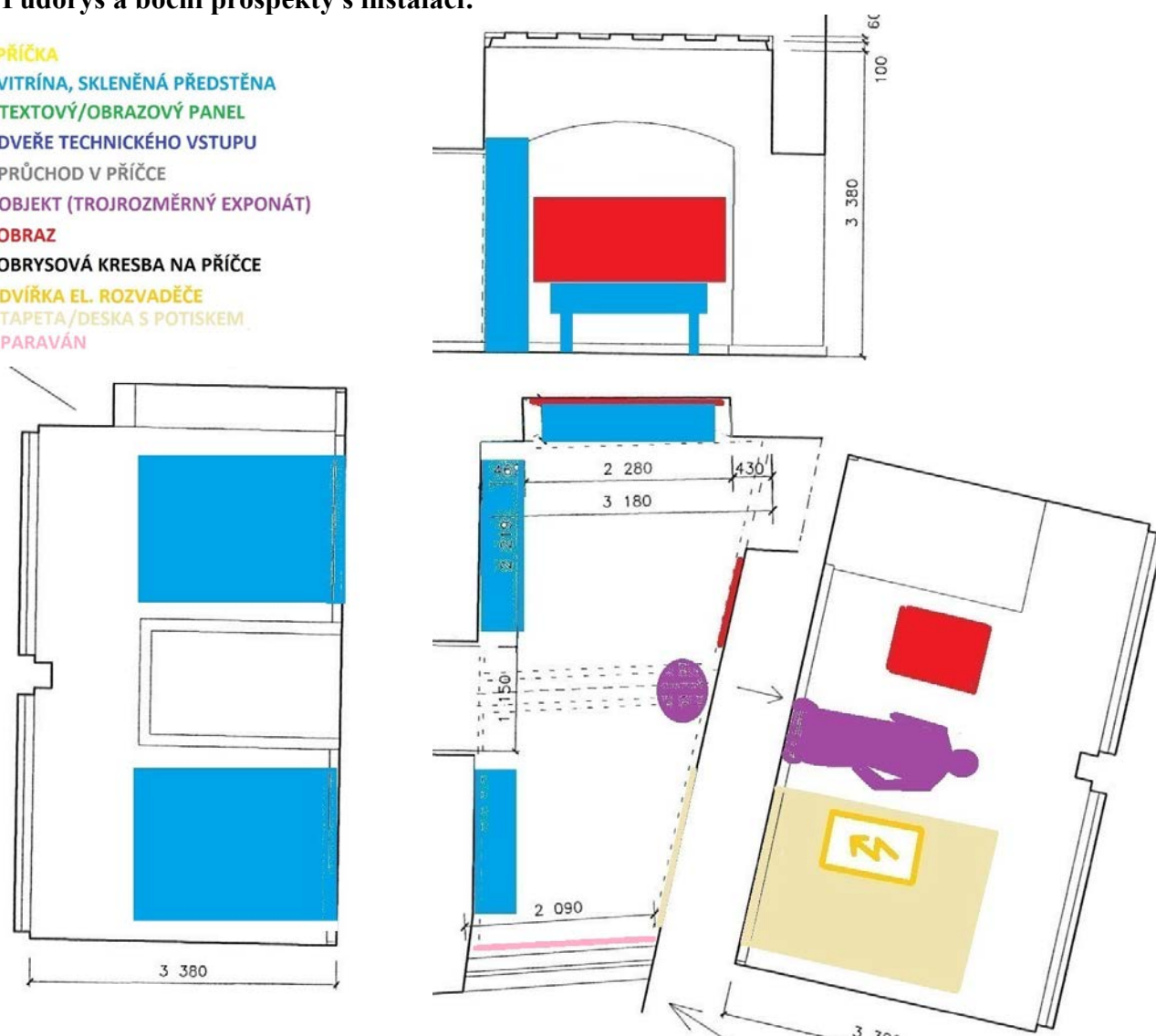
OBRAZ

OBRYSOVÁ KRESBA NA PŘÍČCE

DVÍŘKA EL. ROZVADĚČE

TAPETA/DESKA S POTISKEM

PARAVÁN

Exponáty vystavované v originále (návrh):

K 1298

K 1209

C 1287/1-2

O 333

K 511

K 510

O 907

S 865

RS 31

Mt 375

Předměty vystavované v kopiích 1:1 (návrh):

SD 5079

Podklady pro zhotovení tapety/potisk paravánu/zhotovení makety rukopisu:

G 1512

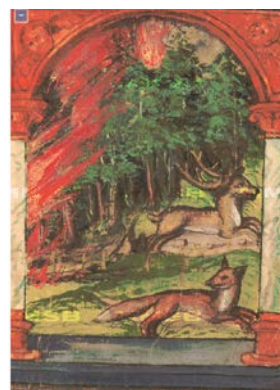
Knihovna NM, VI F 43

88r

91r

94r

103r

105r

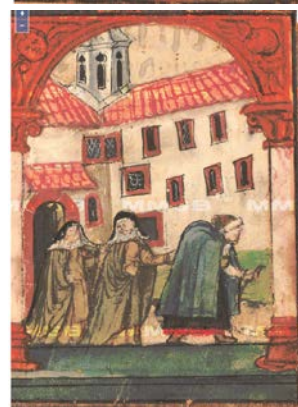
112r

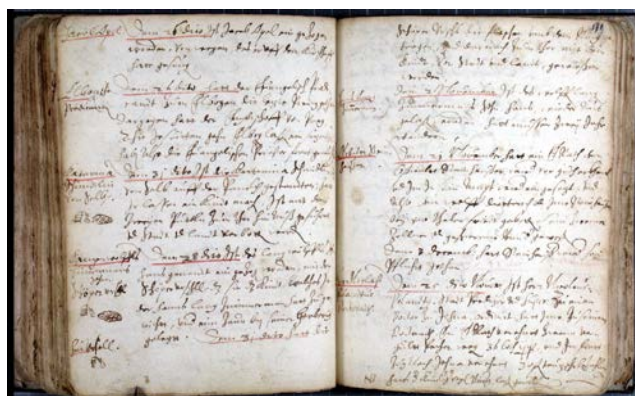
114r

135r

137r

SOka Cheb, AM Cheb, inv. č. 988, pp. 170-171

Nároky na stabilitu klimatu a jeho hodnoty: střední (plátna citlivá vůči přesychání, železo naopak náchylné ke korozi v důsledku kondenzace vodních par či působení vysoké vzdušné vlhkosti).

Textový doprovod: V místnosti se nepočítá s umístěním standardních textových panelů k tématu.

Počet vystavených originálních sbírkových předmětů: 7, převažují jednopohledové, evt. třípohledové exponáty.

Počet sbírkových předmětů vyžadujících restaurování: zhodnocení nutnosti případného konzervátorského zásahu vyžadují nůžky inv. č. K 1298 a popravčí meč inv. č. Mt 375 (který má mj. od poslední konzervace otočenou záštitu), snad i řetěz kamenné lahve inv. č. RS 31.

Počet předloh pro zhotovení kopií/maket: 2 (z toho jedna z vlastnictví jiné instituce, ne ze sbírky MCH).

Počet obrazových předloh pro velkoplošný tisk: cca 10 (z toho 9 z vlastnictví jiné instituce, ne ze sbírky MCH).

Pozn.: Instalace v místnosti si vyžádá zhotovení jedné makety renesančního trojrozměrného předmětu.

5.9 MÍSTNOST Č. 304

Náplň instalace: Cheb a Chebsko v 17. a 18. století. Čtyři oddíly instalace představují „barokní zbožnost“, život chebského patriciátu a příslušníků řemeslnických cechů, špičková umělecká řemesla a obchod a konečně život aristokracie v regionu.

Omezení: Instalaci vitrín komplikuje absence pravých úhlů v prostoru a vychýlení její západní stěny od kolmice. Využití resp. úpravy této rozsáhlé, asymetrické průchozí prostory vzniklé stavebním propojením několika místností a zazděním jednoho z oken bude limitovat přítomnost pozdně renesančního(?) dřevěného stropu a dvojice dřevěných nosných sloupů z 19. století, do nichž nebude patrně možno nijak zasahovat a dále přítomnost velkého množství okenních otvorů. Zvolené řešení nové expozice žel rezignuje na řešení dlouhodobého problému spočívajícího ve vystavování citlivých cimélií v nevhodných podmínkách, který měl být odstraněn zřízením samostatné, klimatizované prostory bez přístupu denního světla, jež byla bohužel z konceptu vypuštěna. Sál 304 je s ohledem na svoji polohu resp. architektonické řešení z klimatického hlediska jednou z nejméně vyhovujících částí expozice. Architekt i autor scénáře, potažmo konzultant pro oblast preventivní konzervace se tak (podobně jako v případě místnosti č. 311 valdštejnského okruhu) octnou před nelehkým úkolem zajistit optimální podmínky předmětům z různých materiálů a tedy s různými nároky, umístěným v ne zcela vhodné, průchozí prostoru - ke své práci budou nutně potřebovat roční graf kolísání hodnot rel. vzdušné vlhkosti. Několik jednotlivin evropského významu bude takřikajíc okradeno o izolovanou prezentaci podtrhující jejich význam a výjimečnost. S ohledem na vysokou hodnotu, stáří a citlivost vybraných exponátů bude nutno zcela zamezit přístupu denního světla do části místnosti, v níž budou umístěny zejména reliéfní intarzie.

Jako žádoucí se jeví vytmelení a retuš resp. přemalba prasklin v dřevěných sloupech (strop ve skutečnosti nesou ocelové traverzy, statická rizika tedy snad odpadají), podvěšeném stropním trámu, případně dalších částech dřevěného stropu. Seschlá podlahová krytina (parkety kladené

na rybinu) by v případě zachování zasloužila přeskládání a ošetření, v rohu sálu vybraném pro umístění kamen by bylo vhodné zachovat dlažbu, aby předmět stál na pevném, stabilním podkladu nevychylovaném pochozem.

Nutnost zachování rovného, přehledného, dostatečně širokého komunikačního/evakuačního koridoru nutí k rezignaci na tzv. interaktiva. Na zvážení je opatření obou vstupů do prostoru dveřními křídly umožňujícími vytvoření odděleného celku, v němž lze regulovat hodnoty klimatu. Rovněž na zvážení je výmalby stěn, pro niž by se s ohledem na pojednávané období a charakter exponátů nejvíce hodilo monochromatické řešení v karmínovém či fuchsiovém tónu.

Návrh možného řešení instalace:

Odstínění denního světla a tepla ze slunečního záření i otopných těles, jež mají být umístěna pod okny, by alespoň v části výstavní prostory snad bylo možno docílit instalací dvou příček, která je ovšem z hlediska pokorného, pietního přístupu k historickému objektu i z hlediska estetického poněkud diskutabilní. První z příček nedosahující až po strop, ale pouze do výše 250-300 cm vytváří spojnici mezi nosným sloupem v širší, západní části sálu a rohem u prvního z oken. Druhá, stejně vysoká příčka odděluje těžko využitelný roh u okna a vytváří tak malé technické zázemí přístupné dveřmi skrytými v delší z příček; zázemí může posloužit např. k umístění zvlhčovačů.

Kratší příčce je představen mobilní, kdykoli snadno odstranitelný (odsunutelný) sedací prvek s opěradlem (pohovka, nejlépe oblého „barokního“ tvarosloví) sloužící potřebám návštěvníků.

Kolmo od severní stěny do příčkou odděleného prostoru věnovaného řemeslům a řemeslnickým cechům vybíhá mohutný vitrinový blok o širší hloubce 150 cm, délce cca 300 cm a výšce cca 200-250 cm, opatřený pouze nízkým soklem. Blok je určen pro prezentaci špičkových umělecko-řemeslných prací, u nichž je žádoucí pohled z více stran, a sice prací chebských uměleckých truhlářů 17. a 18. století a pracím chebských puškařů 17. století. Dvojice celopažbených loveckých předovek s rytými kohoutky a deskami kolečkových zámků a kostěnými intarziemi inv. č. Mt 86 (celková d. cca 111 cm) a inv. č. Mt 88 (celková d. cca 118 cm) jsou pracemi chebského puškaře Hanse Kainera. Zbraně jsou umístěny ve vodorovně poloze nad sebou buď ve speciálních, nerušivých stojanech s oblou vidlicovitou koncovkou, nebo zavěšeny od stropu vitríny. Solitérně, na nejnižší úrovni umístěný stůl zdobený dýhovou intarzií inv. č. Nb 371 (cca 126x87x79 cm) je tradičně připisován chebskému uměleckému truhláři Johannu Karlu Haberstumpfovi (†1724), stejně jako velký nábytkový nástavec se zrcadlovým sálem a čtveřicí reliéfních intarzií s alegoriemi denních dob inv. č. Nb 509 (uzavřený cca 96x83x40 cm; exponát vystavován s rozevřenými dvířky podepřenými např. čirými plexi-bloky či jinou nenápadnou oporou z inertního materiálu). Stejněmu autoru je připisována truhlička mlynářského cechu z r. 1696 inv. č. Nb 507 (zavřená cca 53x34x35 cm; exponát vystavován se šetrně fixovaným otevřeným/zvednutým víkem). Skříňka s intarzovanými dvířky zdobenými dvojicí papoušků inv. č. Nb 491 (cca 100x100x50 cm; exponát vystavován zavřený) je zřejmě dílem Johanna Niklase Haberstumpfa z 1. čtvrtiny 18. století. Dále jsou prezentovány truhlička řeznických tovaryšů ze 2. poloviny 17. století inv. č. Nb 508 (zavřená cca 48x27x30 cm; exponát vystavován se šetrně fixovaným otevřeným/zvednutým víkem), cechovní truhlička pekařů z r. 1696 inv. č. Nb 359 (cca 64x43x??? cm; vystavována zavřená), truhlička se znaky a iniciálami čtyř chebských purkmistrů z r. 1651 inv. č. Nb 553 (zavřená cca 41x29x23 cm; exponát vystavován se šetrně fixovaným otevřeným/zvednutým víkem) a konečně malá kabinetní skříňka s dvířky zdobenými alegoriemi Ctností a průčelími zásuvek s krajinkami inv. č. Nb 361 (zavřená cca 31x25x39 cm; exponát vystavován s rozevřenými dvířky podepřenými např. čirými plexi-

bloky či jinou nenápadnou oporou z inertního materiálu a se šetrně fixovaným otevřeným/zvednutým víkem nástavce). K vystavení předmětů slouží vnitřní stupňovitý blok, předměty spočívají na něm a kolem něj po obou stranách. Jako doplňující exponáty mohou být využity destička s reliéfní intarzií sv. Jiří inv. č. Nb 807 (cca 23,5x25,5x2 cm) a typář (pečetidlo) chebských truhlářů a pažbářů inv. č. Sf 430 (průměr cca 3,5 cm, v. cca 3 cm). V ideálním případě je vitrína vybavena vlastní klimatizační jednotkou.

Po obou stranách vitrínového bloku ke stěně přiléhá po jedné skříňové vitríně shodných rozměrů – pokud prostor dovolí širokých 150 cm, hlubokých 75 cm a vysokých stejně jako vitrínový blok. Levá vitrína je věnována zámečnickému řemeslu a obsahuje polopostavami panovníků zdobenou truhlici se složitým bezpečnostním zámkem z dílny Karla Herbecka ze 30. let 18. století inv. č. K 1303 (cca 108x58x60 cm; exponát vyšší hmotnosti) a na poličkách nad ní umístěné drobnější předměty typu klíčů, nábytkových pantů, zámků dveřních, truhlicových i visacích či zámkových desek – např. dvojici krabičkových klíčů z 80. let 17. století s typickým rytým dekorem inv. č. K 710-711 (oba d. cca 15 cm, max. průměr krabičky cca 5 cm), zámek se štítkem s monstry inv. č. K 627 (cca 22,5x34,5 cm), zámečnický kus chebského zámečnicka A. Willera s vročením 1782 inv. č. K 575 (cca 34x23x??? cm).

Pravá vitrína obsahuje na dně či soklech umístěné práce chebských barokních zvonářů – címbálu (hodinového zvonu) z chebské Horní brány z dílny J. G. Jordana z roku 1751 inv. č. K 533 (max. průměr cca 43 cm, v. cca 20 cm; hmotnější exponát), zvonu s chebským znakem zhotovenému chebským M. di Vallem roku 1767 inv. č. K 529 (v. 43 cm) a nezdobeného zvonu z dílny Balthasara Platzera z roku 1721 inv. č. K 1792 (max. průměr cca 35 cm, v. cca 40 cm; hmotnější exponát), doplněné o portrét Platzerova kmotřence a zároveň vyučence, později věhlasného architekta, chebského rodáka Balthasara Neumanna inv. č. O 351 (cca 75x93 cm, zarámováno), zavěšený na zadní stěně vitríny.

K nerovné západní stěně je přistavena skříňová vitrína se soklem široká 150 cm, hluboká 50 cm a vysoká cca 225 cm, tematicky věnovaná cechům obecně. Pojmout by měla následující exponáty: na dně vitríny stojící cechovní truhličku chebských puškařů a zámečníků z r. 1738 inv. č. Nb 418 (cca 49x32x34,5 cm), tamtéž ležící ruční požární stříkačku chebských ševců z r. 1645 inv. č. K 146 (celková d. se zatlačeným pístem 80 cm; píst může být pro názornost mírně povytažen), na zadní stěně vitríny zavěšené torzo pohřebního štítu chebských koželuhů z r. 1694, olej na plátně inv. č. O 258 (cca 50x57 cm), cínový štítek z herberku řezníků inv. č. C 520 (cca 27,5x39,5 cm) a špičku korouhve cechu punčochářů inv. č. K 392 (cca 26x48x10 cm), dále na polici stojící cínovou konvici/korbel chebských řezníků inv. č. C 1148 (v. cca 39,5 cm), dva cínové pohárky řeznických tovaryšů inv. č. C 501-502 (oba v. cca 13,5 cm), holbu chebských pekařů inv. č. C 518 (v. cca 55,5 cm), cínový talíř/mísu inv. č. C 44 (průměr cca 33 cm; exponát adjustován ve speciálním stojánku ve svislé poloze) a cínový vilkum téhož cechu s novodobými doplňky inv. č. C 1160 (max. průměr cca 18 cm, v. cca 48,5 cm). Případně možno doplnit o chebské cechovní typáře 17. a 18. století, umístěné v poloze vleže, obrazem co možná nejlíže sklu.

Na stěně vedle vitríny je upevněna dvojice procesních svícňů žandovských pekařů a mlynářů inv. č. S 742 a S 743 (oba celková délka cca 200 cm; spodní část předmětů by měla spočívat ve speciálním stojánku, nikoli na podlaze).

Instalaci věnovanou řemeslům završuje skříňová vitrína umístěná při zdi napravo od průchodu z místnosti č. 303 o hloubce 50 cm, šířce 250 cm a výšce cca 225 (alternativa: nástěnná vitrína o stejné šíři a hloubce, ale nedosahující až k podlaze) obsahující práce chebských zlatníků: oltářní antependium z kostela sv. Mikuláše zhotovené zřejmě rodinou

Göpfertových inv. č. K 537 (rozměry cca 191x92 cm), korunku pro svatou sošku roku 1709 zhotovenou Simonem Martinem Göpfertem inv. č. K 1675 (průměr cca 9 cm, v. cca 8 cm), svazek prubiřských jehel inv. č. K 509 (cca 5x5 cm) a mincovní váhy ze 70. let 18. století vyrobené J. P. Braselmannem z Wichlinghausen inv. č. K 409 (zavřené pouzdro cca 9x18 cm, poškozeno). V případě možnosti nákupu možno doplnit o další regionální zlatnické práce či práce chebských malířů miniatur-emailérů (plakety osazované na liturgické předměty typu monstrancí a kalichů).

Tematický celek věnovaný řemeslům s následujícím úsekem zaměřeným na regionální umění pokročilého 17.-počátku 19. století propojuje ke sloupu nesoucímu dřevěný strop přiléhající, cca 200 cm široká a 150 cm hluboká vitrína s vysokým soklem, v němž je zabudována dvojice cca 10-15 cm hlubokých zásuvek a dvojice výsuvných panelů (karet) vysouvaných návštěvníkem směrem k plné (jižní) stěně (nebudou-li zásuvky a karty zásadním způsobem na překážku pohybu osob v místnosti). V hlubších, skleněnou krycí deskou uzavřených zásuvkách umístěných zhruba mezi 90 a 120 cm od země jsou uloženy textilní cechovní korouhve z poč. 19. stol. s aplikovanými oleji z dílny chebské malířské rodiny Stadlerů, blankytně modrá korouhev tkalců z r. 1804 inv. č. E 3912 (cca 190x100 cm; prezentována strana s patronem cechu a cechovním znakem s vročením) a zlatá brokátová korouhev punčochářů inv. č. E 3915 (cca 137x122 cm; prezentována strana s výjevem Křtu Páně). Pod každou ze zásuvek se nachází výsuvný panel (karta) potištěný fotografií druhé, pro návštěvníka nepřístupné strany příslušné korouhve (u tkalců scéna Narození Páně, u punčochářů cechovní znak). Na soklu se zásuvkami je umístěna skleněná vitrína vysoká cca 100 cm, jejíž prostor dělí středová deska – v jedné polovině, na straně, na níž se vysouvají zásuvky, jsou ve svislé poloze umístěny pravděpodobný autoportrét chebského malíře Heinr. Stadlera inv. č. O 79 (cca 19x29 cm), autoportrét chebského malíře D. Angermanna inv. č. ??? (podaří-li se jej v podsбірce nalézt; cca ???x??? cm) a jím vytvořenou podobiznu chebského prokurátora Oswalda Francka ze samého počátku 19. století, inv. č. O 90 (cca 40x51 cm). Ve druhé polovině směrem k oknům je ve svislé poloze či nepatrném náklonu umístěna mědirytová matrice pro tisk nejstarší, Müllerovy mapy Chebska z 1. čtvrtiny 18. století s vedutou Chebu dle předlohy Niklase Haberstumpfa inv. č. K 183 (cca 47x70 cm) a vedle ní novotisk této mapy inv. č. G 1681 (cca 49x70 cm; nutno vkusněji zarámovat či vyrámovat, případně lehce napatinovat).

V prostoru mezi okny v tomto sektoru je zavěšeno původní barokní oltářní plátno z dnes již neexistujícího poutního kostela sv. Anny na Grünbergu zhotovené chebským malířem G. A. Eberhardtem inv. č. O 912 (max. v cca 155 cm, š. cca 108 cm; nutno dohledat rám, pakliže existoval), na přičce u vitríny pololidový obraz sv. Starosty s chudým houslistou, kterému daruje zlatý střevíček inv. č. O 128 (cca 68x82 cm; nutno dohledat původní rám).

Dveře vedoucí na pavlač Městského domu jsou ponechány přístupné, jejich řešení jako částečně průhledných (opatřených výplní s okénkem tvořícím zhruba horní třetinu dveřního křídla a nezvyšujících příliš intenzitu osvětlení – sklo opatřeno UV filtrem), nabízejících výhled do dvorního traktu Městského domu je na uvážení. Na stěně vedle dveřního otvoru může být v případě osazení dveřního křídla průhledem umístěn standardizovaný (rozměrům jiných panelů v expozici odpovídající) panel věnovaný baroknímu městskému domu.

Ke druhému sloupu je přistaven vitrinový blok totožného půdorysu 200x150 cm a podobného řešení – horní prosklená vitrína je deskou dělena na dvě pohledové části, spodní část (sokl) je opatřen dvojicí zásuvek vysouvaných opět do prostoru směrem k plné obvodové zdi. V horní, cca 15-20 cm vysoké zásuvce uzavřené krycím sklem je v náklonu umístěna dvojice chebských pérových obrázků zhotovená P. Hieronymem Trötscherem, O. P. roku 1742 – pár hýlů inv. č. O 927 (cca 25x34 cm; nutno zrestaurovat) a pár drozdů inv. č. O 926 (cca 25x34

cm; nutno zrestaurovat; obé exponáty velmi citlivé na působení světla a vyžadující ochranu před hmyzími škůdci) a některý z pro region typických kvašových svatých obrázků v dracounovém rámci („Klosterarbeit“), např. inv. č. O 724 (cca 33x41 cm; vyžaduje přinejmenším restaurování rámu, snad i kvašového obrázku), či jiný z přelomu 18. a 19. století, nebo některý z pro region opět typických svatých obrázků-podmaleb na skle s rámem z „benátského skla“. Případně může být připojen drobný prostřihávaný svatý obrázek, ukázka ruční práce chebských žen na přel. 18. a 19. století. V dolní, o něco hlubší, opět skleněnou krycí deskou uzavřené zásuvce je rozložen vyšívaný, dracounovou krajkou zdobený hedvábný pláštík pro sošku madony inv. č. E 2081 (vyžaduje min plochu cca 50x100 cm). Horní část (vitrína) deskou dělená na dvě pohledové části vytváří prostor pro prezentaci vůči působení světla citlivějších předmětů (polovina vitríny směrem ke zdi bez oken) a předmětů odolnějších (polovina vitríny směrem k oknům).

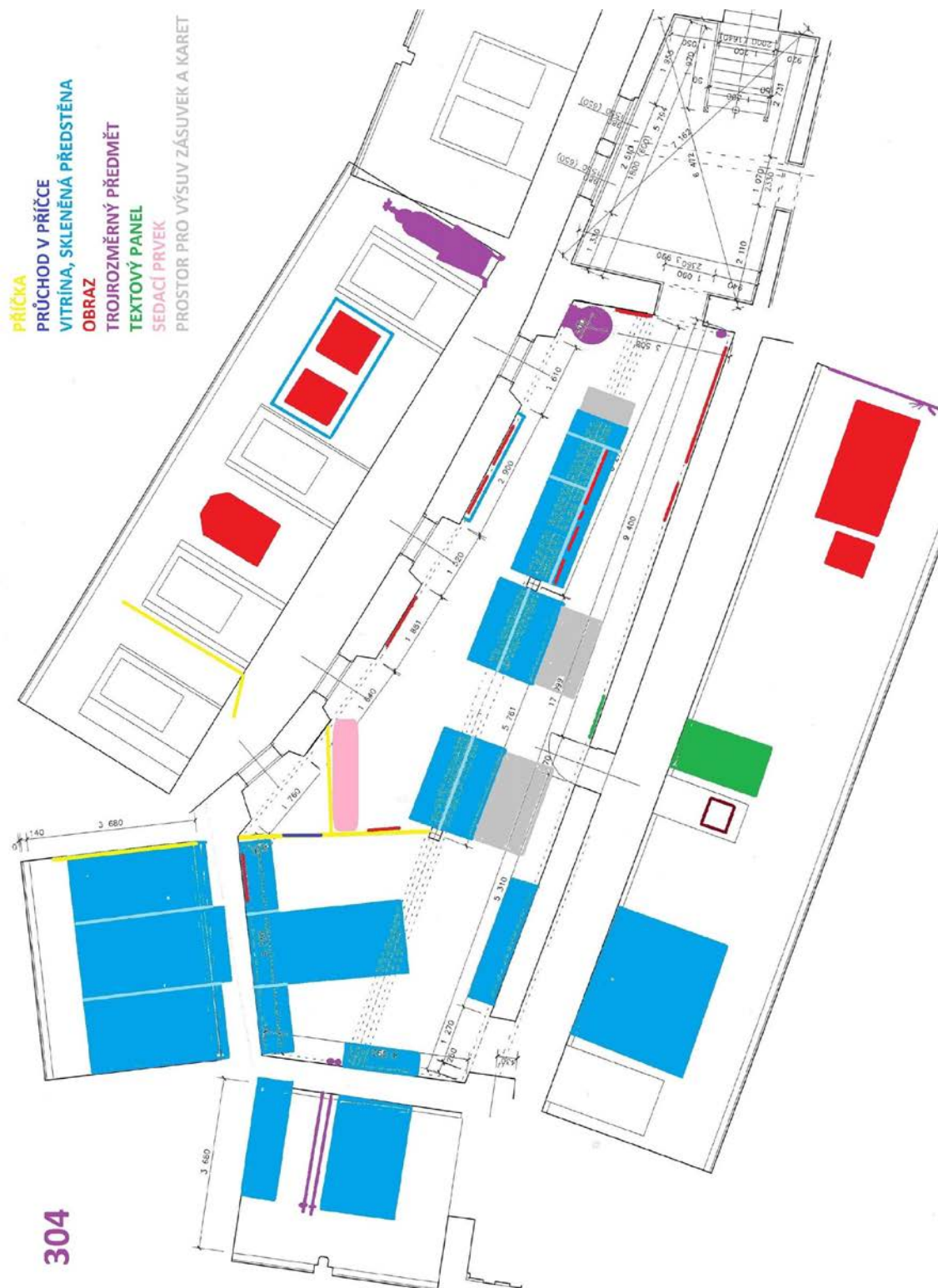
Z druhé strany ke sloupu přiléhá dlouhá skleněná skříňová vitrína s cca 100 cm vysokým, pokud možno mírně odsazeným soklem, dlouhá max. 350 cm a široká max. 120 cm. Její horní část určená pro pohled ze tří stran (obou delších a jedné krátké boční) a vysoká max. 150 cm je čtveřicí vnitřních dělicích desek členěna na mělký, od stěny s okny odvrácený prostor určený pro prezentaci obrazů (nabízejí se zejména tematické úseky „rodinné portrétní galerie“ – např. Wallisové, z nichž je nutno některé exempláře restaurovat – či „církevní umění“, kde krom malovaných antependií nabízí např. vynikající olej dámy v barokním negližé stylizované do sv. Máří Magdalény inv. č. O 922 nebo pozoruhodné, řezbovanými rámy a kovovými aplikami doplněné oleje jezuitských patronů sv. Ignáce z Loyoly a sv. Františka Xaverského inv. č. O 350 – v jeho případě by bylo na místě restaurátorské doplnění odcizené kovové aplikace – a O 419), dva úseky, z nichž užší je opatřen 2-3 výškově nastavitelnými policemi a širší pouze dnem a jež směřují ke stěně s okny a konečně na mělký oddíl v širší užší strany vitríny, který tvoří zásuvkový blok s okénkem (vitrínkou) v hodní části. Oddíl s políčkami je určen pro prezentaci skla, keramiky a trojrozměrných kovových předmětů ze 2. poloviny 18. a počátku 19. století ilustrujících hmotnou kulturu zejména vyšších společenských vrstev (např. kameninové džbány, fajánsové talíře, luxusní skleněné poháry jako jsou inv. č. SK 8 a SK 9, lité stolní svícný a další). Oddíl se dnem je vyhrazen barokní plastice (např. polychromovanému sousoší resp. dvěma plastikám žebráků inv. č. S 417-418, kvalitní štafírované skulptury sv. Jana Křtitele inv. č. S 68, luxusní řezaný lustr s postavou bohyně Diany inv. č. S 491 a dalším). Zásuvkový blok má ve výši od cca 75 do 120 cm osazeny 2-3 mělké, svrchním sklem uzavřené zásuvky, v nichž jsou umístěny drobnější předměty citlivé vůči působení světla/UV či cenné, pocházející s téhož časového úseku jako předchozí (např. dámské hedvábné střevíčky E 3845, kabelka-pompadourka E 2179 s letopočtem 1790, protěza plukovníka v. Roll inv. č. RS 27, empírová křestní medaile s filigránovou montáží inv. č. N 4001, kratiknot a další). Vitrínka nad zásuvkami je vyhrazena v kolmé či mírně šikmé poloze adjustované litinové barokní kamnové desce z r. 1689 inv. č. K 1452 (exponát o vyšší hmotnosti).

Na stěně mezi okny chráněny předsklem zbaveným zrcadlového efektu umístěny zlatnický adjustovaná mědirytová grafická deska pro tisk teze s vyobrazením patrona Chebu sv. Vincence a znakem kardinála Kollonitsche, dárcce světcových ostatků, inv. č. O 1077 (cca 76x126 cm) a vedle umístěný novotisk či kopie dobového originálu této teze (cca 63x85 cm).

V rohu u okna stojí atypická pozdně barokní kamna z dnes již neexistujícího zámečku v Pelhřimově (Pilmersreuth) u Chebu z r. 1750 inv. č. K 1900 (celkové rozměry neznámé; předmět nutno zrestaurovat a odborně sestavit za využití přibližné repliky původního podstavce). Vedle nich je volném úseku stěny mezi kamny a průchodem zavěšen kvalitní portrét zámožné krásky v zimním oděvu 2. poloviny 18. století doplněném rukávnickem inv. č. O 126 (cca 64x78 cm; rám zachován).

Na plné stěně při průchodu do místnůstky č. 305 je umístěn portrét chebského purkmistra Joh. Jos. Max. v. Reichel (†1755) z r. 1747 inv. č. O 1258 (cca 71x88 cm) a vedle něj obsahově související monumentální plátno zachycující francouzsko-saské obléhání Chebu a požár kostela sv. Mikuláše po zásahu bleskem r. 1742 inv. č. O 331 (216x131 cm). Na kratičkém úseku stěny vedle průchodu do prostory č. 305 je osazen opět obsahově a časově korespondující cizelovaný důstojnický sponton s iniciálami císařovny Marie Terezie a jejího manžela Františka Štěpána Lotrinského inv. č. Mt 210 (délka cca 220 cm).

Půdorys a boční prospekty prostory s instalací:

Návrh velké, 300-350 cm dlouhé vitríny pro střed užší poloviny sálu (pohled od plné obvodové zdi na vystavené obrazy, na boku dvojice zásuvek, nad nimi okénková vitríčka s exponátem):

Exponáty vystavované v originále (návrh):

Viz přílohy (budou doplněny po dokončení výběru exponátů).

Exponáty vystavované v kopiích:

Min. 2 ks grafiky z podsbírký G (Müllerova mapa a teze se sv. Vincencem).

Nároky na stabilitu klimatu a jeho hodnoty: Středně vysoké až vysoké; v případě umělecko-řemeslných truhlářských prací problémy s evt. přesycháním řeší vlastní klimatizační jednotka rozměrné vitríny zajišťující zvlhčování a chlazení); ochranu textilií a péřových obrázků před světlem/UV zajišťuje jejich prezentace v zásuvkách; malby, polychromované a zlacené plastiky a pergamenový podklad péřových obrázků a kvaší jsou rovněž náchylné k přesychání; relativně odolné jsou předměty z keramiky, skla, kovů a kopie grafik.

Textový doprovod: V místnosti se počítá s umístěním 1, případně 2 textových panelů k tématu (barokní městský dům, evt. umělecká řemesla či cechy – v případě 2. panelu se nabízí plocha delší z příček).

Počet vystavených originálních sbírkových předmětů: min. 74, jedno- i více pohledové (nábytek, sochy, kamna) exponáty, částečně hmotné (zvonařské práce, litinová deska).

Počet sbírkových předmětů vyžadujících restaurování: bude ujasněn po výběru a prohlídce exponátů

Počet obrazových předloh: 0

5.9.1 MÍSTNOST Č. 304 - EXPONÁTY VYSTAVOVANÉ V ORIGINÁLU - NÁHLEDOVÁ FOTA - ČÁST I

Nb 509

Nb

491

Nb 361

Nb 508

Nb 507

Nb 359

Nb 553

Nb 371

Nb 807

Sf 430

Mt 86

Mt 88

K 710-711

K 627

K 1303

K 533

K 1792

O 351

O 1077

K 537

K 1675

K 409

K 509

Nb 418

K 146

O 258

C 520

K 392

inv. č. KP 1900/1-13

KP

1900/13 + KP 1900 úlomky

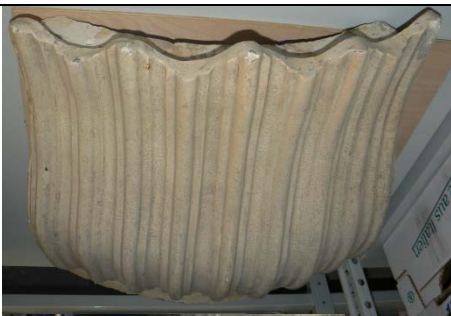

KP 1900/1

KP 1900/2

+ 1900/4 + sine(?)

	  KP 1900/3-5 + KP 1900/12 (bez fota) KP 1900/6-7 KP 1900/8-11 dřevěný podstavec nenalezen
--	---

5.10 MÍSTNOST Č. 305

Náplň instalace: Chebsko a Cheb na přelomu novověku a moderní doby (cca 1815-1850). Po překonání traumatu z napoleonských válek obyvatelstvo regionu vstupuje do „dlouhého 19. století“ charakteristického rozvojem urbanismu, dopravy, průmyslové výroby, vzdělanosti či moderních vědních disciplín a zásadními politickými změnami (posun směrem ke konstituční monarchii, zrušení patrimoniální správy a zavedení obecního zřízení). Místnost obsahově propojuje obě hlavní části stálé historické expozice a vytváří pomyslný úvod k expozici 19. a 20. století, její těžiště tvoří předměty spjaté s obdobím *biedermeieru*.

Omezení: Využití malé, průchozí prostory lichoběžníkového půdorysu je limitováno dochováním pozdně renesančního dřevěného stropu, do něhož nebude možno invazivně zasahovat, přítomností dvojitého okna zabírajícího značnou část severní stěny, přítomností průchodu do místnosti č. 306 a v neposlední řadě přítomností dřevěného schodiště překonávajícího výškový rozdíl mezi podlahami expozičních prostor v sousedních domech. Nezbytnou podmínkou je opatření průchodu do výše zmíněné prostory č. 306, v níž má být v rozporu s funkční logikou umístěna „herna“, ve které lze nárazově očekávat pobyt většího množství osob a zvýšenou hlučnost, dveřmi s plnou dveřní výplní. Tyto dveře by měly sloužit pouze jako nouzový únikový východ (s klíčem v pohotovostní krabičce osazené na stěně) a zůstat trvale uzavřené, jejich zakrytí paneláží nebude s ohledem na požárně-bezpečnostní předpisy s největší pravděpodobností možné. Případná úprava schodiště ve smyslu získání další výstavní plochy je na uvážení architekta, prostor pod schody může být opatřen bedněním s přístupovými dvířky a sloužit (podobně jako prostor pod schodištěm v místnosti č. 308 valdštejnského okruhu) jako úložný prostor pro židle, podsedáky, úklidové pomůcky atd., nebo být osazen mřížkou, za níž bude umístěn zvlhčovač či odvlhčovač (pakliže si to klimatické vlastnosti místnosti vyžádají), který tak nebude rušit vzhled prostory. Přeschlá resp. rozvolněná parketová podlaha bude patrně potřebovat přeskládat, evt. zbrousit a přelakovat. Okenní tabule musejí být s ohledem na charakter instalace opatřeny ochrannou UV-fólií či speciálním rozptylovým předsklem. Na zvážení je výmalba prostory (monochromatická či decentní „*biedermeierovská*“ např. se střídajícími se širokými svislými bílými a pastelovými pruhy).

Návrh možného řešení instalace: Okna resp. dvojokno může být opatřeno podhalenými těžkými závěsy lemovanými dracounovými třásněmi a podkasanými hedvábnými či posamentovými šňůrami se střapci ve stylu *biedermeieru*.

Při postupu do místnosti ze sálu č. 304 se po návštěvníkově pravé ruce nachází instalace věnovaná mužskému světu. Na kratičké stěně vedle průchodu je umístěna mělká nástěnná vitrínka (hloubka do 40 cm) o rozměrech cca 75x100 cm (umístěná v takové výšce, aby nepřekážela sousední pultové vitríně), na jejíž zadní stěně je umístěna kopie ručně kolorované grafiky inv. č. G 155 (cca 54x41 cm; předmět nutno opatřit novým, vkusnějším, např. historizujícím rámem) představující slavnostní žehnání praporu chebských ostrostřelců v červenci 1845 za účasti arcivévody Stephana (Štěpána) a kněžny Rohanové jako patronky (kmotry) praporu, pod ní pak na dně vitríny či poliče stojí poškozený pokál (pohár s víkem) chebským ostrostřelcům r. 1835 věnovaný českým králem Ferdinandem, pozdějším císařem Ferdinandem V. (Dobrotivým) inv. č. K 352 (v. cca 25 cm).

Na stěně mezi rohem místnosti a průchodem do prostory č. 306 je v dostatečné výšce umístěn olejový portrét c. k. vícekancléře a tajného rady Johanna Limbecka svob. pána von Lilienau (†1842), komandéra rakouského Leopoldova řádu, chebského rodáka a syna zdejšího purkmistra, ve dvorské uniformě, s bustami českého krále a rakouského císaře a vedutou Chebu inv. č. O 35 (cca 108 x 135 cm; k obrazu je třeba dohledat jeho původní rámovací rám,

který bude plátno chránit a podtrhne i jeho monumentalitu). Pod ním se nachází cca 100 cm vysoká, cca 75 cm hluboká a zhruba 175 cm široká vitrína, vytvářející žádoucí odstup od portrétu. Její obsah tvoří typicky mužské dobové předměty, vesměs spjaté s regionem – celopažbená lovecká perkusní předovka z dílny chebského puškaře G. Vogela z 1. třetiny 19. století inv. č. Mt 6 (d. cca 108 cm), lovecká prachovnice z lisované rohoviny zdobená reliéfní loveckou scénou z doby kol. pol. 19. stol. inv. č. Mt 415 (d. cca 20 cm), kožený lovecký váček na střelivo inv. č. Mt 416 (d. cca 28 cm), z mořské lastury vyrobená dýmka s mosaznou troubelí inv. č. E 2883 (délka cca 22 cm), proslulá lakovaná žandovská tabatěrka, méně honosný zástupce svého druhu inv. č. E 3107 (průměr cca 7,5 cm, v. cca 2,5 cm) a kožená dózička na šňupací tabák v podobě boty, tovaryšský výrobek z Chebu z r. 1835 inv. č. E 2899 (cca 10x5 cm; exponát umístěný vleže tak, aby byl patrný fločkový dekor/nápis na podrážce). Počet exponátů lze případně ještě rozšířit např. o váček na tabák či peněženku (z podsbírk E).

Při stěně mezi průchodem do místnosti č. 306 a zdí sousedního domu je na velmi vysokém (cca 120 cm – výška se bude řídit výškou zábradlí schodiště) soklu umístěna cca 75-80 hluboká, 200 cm široká a 150 cm vysoká přístěnná vitrína (plnicí funkci ochrany exponátu proti prachu a usnadňující tak údržbu expozice); v ní bude na konzolách, patřičně zajištěn proti zřícení, umístěn dřevěný bicykl z doby po r. 1817 inv. č. K 1534 (celková d. cca 165 cm, max. v. cca 125 cm, max. š. cca 60 cm).

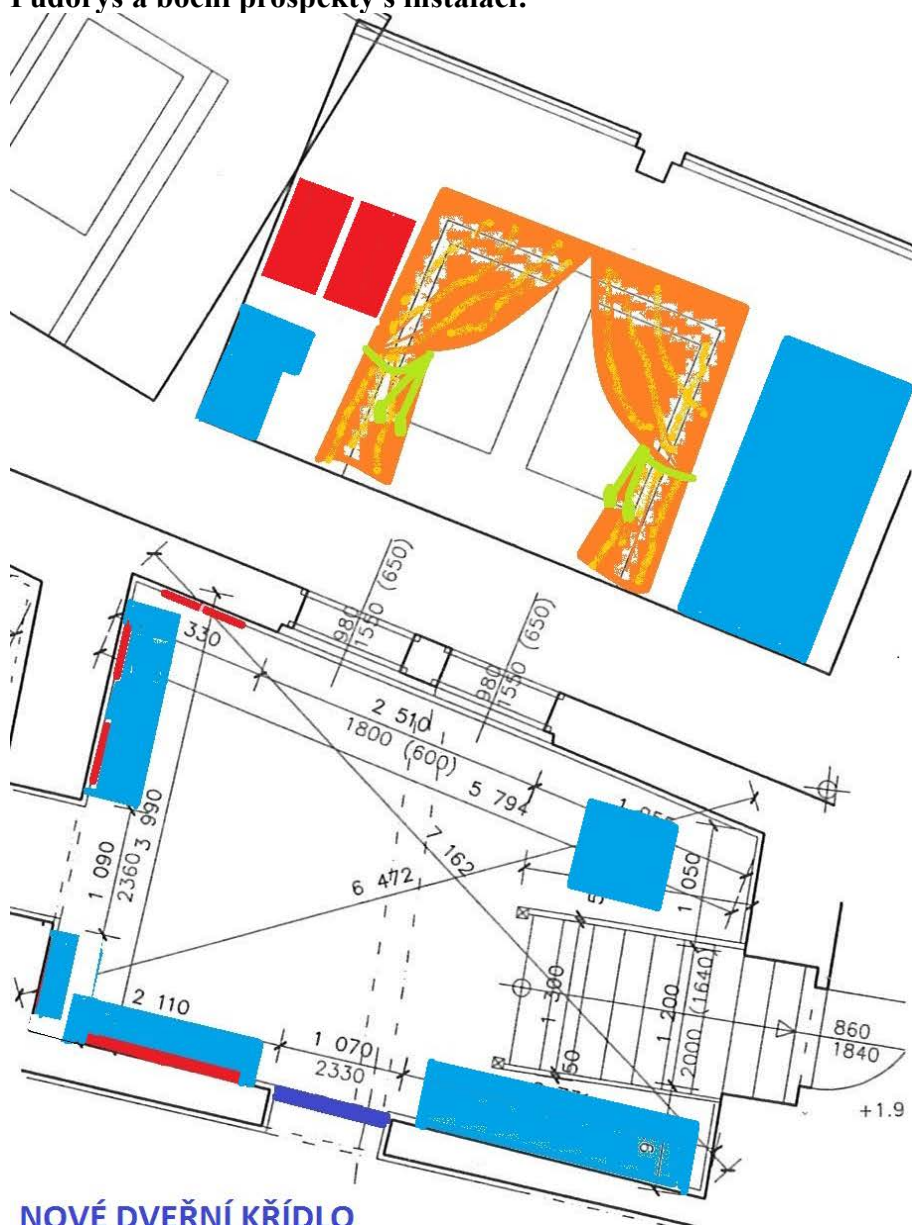
Prostor nalevo od dveří je vyhrazen dámám. Na stěně jsou zavěšeny portrét mladičké měšťanské dívky s módním účesem 30. let 19. století (tzv. apollonský uzol) inv. č. O 300 (cca 58x71 cm) a portrét Berthy, dvouleté parádnice z dobře situované měšťanské rodiny, oděné v dlouhých spodcích a krinolínce, s náramky a textilní kabelkou s postavičkami vojáků, pocházející ze 2. třetiny 19. století inv. č. O 301 (cca 68x89 cm; nutno dohledat původní rámovací rám). Pod dvojicí portrétů je umístěna cca 100 cm vysoká, cca 75 cm hluboká a 150 cm široká pultová vitrína obsahující předměty typicky ženské, spojené s ručními pracemi a zároveň s regionem – biedermeierovský vzorník výšivek z r. 1850 inv. č. E 1433 (cca 48x23 cm), téměř 2,5 m dlouhý vzorník pletení s vypleteným letopočtem z počátku 40. let 19. století inv. č. E 890 (vhodný způsob vystavení vyžaduje konzultaci s konzervátorem/restaurátorem) a venkovský sváteční ženský šáteček (kapesníček) do ruky z let 1840-50 s vyšitým monogramem inv. č. E 1597 (rozložený cca 54x59 cm; vhodný způsob vystavení opět vyžaduje konzultaci s konzervátorem/restaurátorem).

Na stěně vedle okna jsou umístěny, symbolicky přimknuté těsně k sobě, portréty manželů Müllerových, práce W. Holtera z Hazlova z r. 1852 – Eva Margaretha inv. č. O 116 (cca 42x60 cm; nutno dohledat rámovací rám) v typicky střídém venkovském oděvu z okolí Chebu s modlitební knihou a svátečním šátečkem (jaký leží v pultové vitríně) v rukou, Michael inv. č. O 114 (stejně rozměry jako předchozí; rovněž nutno dohledat rámovací rám) v nákrčníku a charakteristických kožených šlích s velkým polygonálním knoflíkem, s módním, víceméně městským účesem.

Konečně v prostoru mezi schodištěm a stěnou s okenními otvory stojí cca 75 široká a 75 hluboká skříňová vitrína vysoká cca 200-220 cm a opatřená dvěma vnitřními policemi – na vyšší je na speciálním tvarovaném stojanu umístěn typický biedermeierovský kapotek (kukaňovitý dámský klobouk se stuhou vázanou pod bradou), patrně smuteční, inv. č. E 3234 (v. cca 40 cm, š. cca ???). Na spodní polici je umístěn pár strojově šitých saténových dámských střevíčků zdobených kokardami inv. č. E 3845 (d. každého kusu cca 23 cm, š. cca 6 cm) pocházející z doby po polovině 19. století. Počet předmětů ve vitríně případně ještě možno rozmnožit o vybrané drobnosti z podsbírek E či K.

Půdorys a boční prospekty s instalací:

NOVÉ DVEŘNÍ KŘÍDLO

TEXTILIE

OBRAZ

VITRÍNA

Exponáty vystavované v originále (návrh):

K 352

O 35

E 2883

E 2899

E 3107

Mt 6

Mt 415

Mt 416

O 300

O 301

E 890

E 1433

E 1597

O 116

O 114

K 1537

E 3234

E 3845

Předměty vystavované v kopiích 1:1 (návrh):

G 155

Nároky na stabilitu klimatu a jeho hodnoty: střední, zejména textil a usně vyžadují účinnou ochranu před světlem/UV zářením.

Textový doprovod: V místnosti se s ohledem na prostorové možnosti nepočítá s umístěním standardních textových panelů k tématu, alternativně by se snad v případě potřeby dala využít plocha nově doplněného dveřního křídla.

Počet vystavených originálních sbírkových předmětů: 19, pojednány vesměs jako jednopohledové, evt. třípohledové exponáty.

Počet sbírkových předmětů vyžadujících restaurování: ručnice Mt 6, konzervační zásah vyžaduje bicykl inv. č. K 1537, konzervaci či snad spíše restaurování budou vyžadovat pravděpodobně i rámy obrazů a zřejmě i některé předměty z podsbírkky Textil, zejména kapotek E 3234, vzorník výšivek E 1433, střevíčky E 3845 a tabatěrka E 3107 (nutnost zásahu musí posoudit odborník); revizi fyzického stavu vyžaduje i portrét O 114.

Počet předloh pro zhotovení kopií: 1 (grafika).

5.11 MÍSTNOST 306: INTERAKTIVNÍ HERNA I

5.12 MÍSTNOST 307: INTERAKTIVNÍ HERNA II

5.13 MÍSTNOST M 222: CHEBSKÁ PEVNOST 1611 - 1865

Motto: „Cheb jako barokní pevnost“

Cíl: Ukázat podobu města jako mohutné barokní pevnosti s jejím vývojem – textem a modelem. Pro porovnání využít dochovaný historický Heroldův model ukazující stav po roce 1840 s již zbouraným prstencem barokních hradeb. Místnost bude ukončena panelem o bourání hradeb a proboření hradeb a náměstí směrem k budovanému nádraží a otevření se nové době.

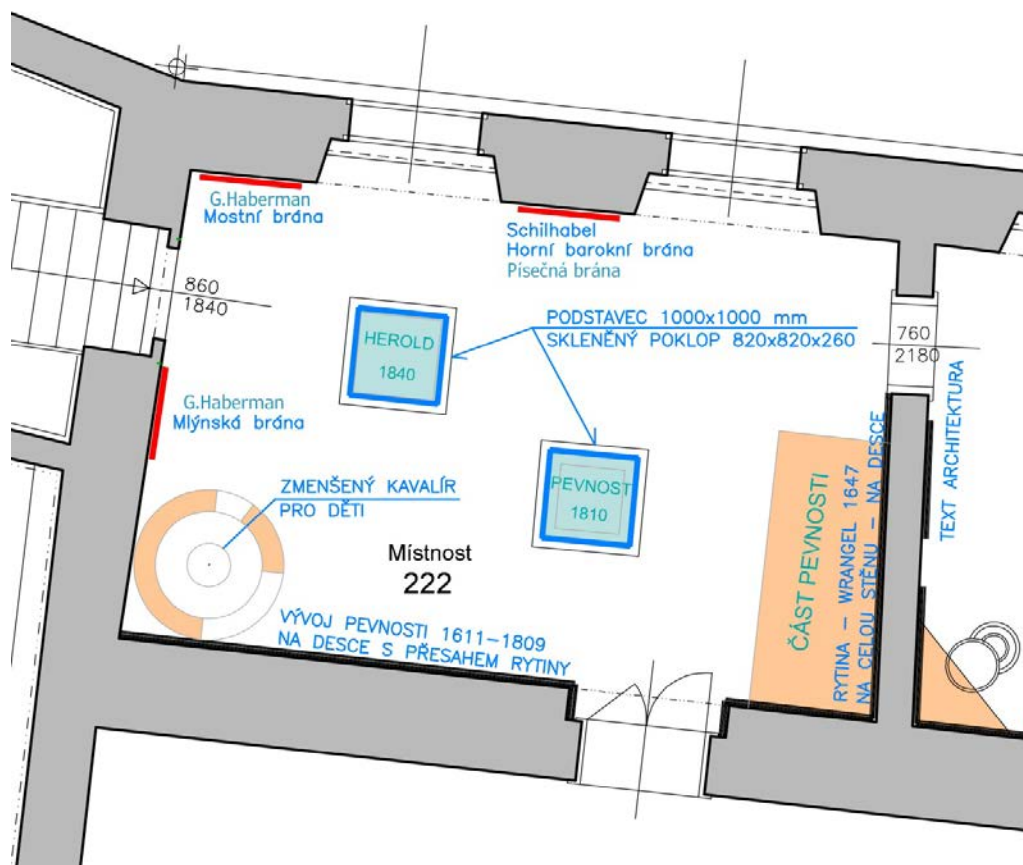
Exponáty:

- Heroldův model – L 164
- Plastický model barokního hradebního okruhu města
- Obrazy originály doplňující podobu chebských bran ze sbírky muzea:
  - O 451 – Georg Habermann – Mlýnská brána
  - O 449 – Georg Habermann – Mostní brána
  - O 180 – Franz Schilhabel - Vnější horní barokní brána
  - O 183 – Franz Schilhabel – Písečná brána
- HAPTIKA – model části pevnostního opevnění s popiskami jednotlivých prvků

Pro děti: V rohu na pozadí velkoformátové grafiky umístěný zmenšený model 1:1,5 kavalíru se stříškou s piniovou šíškou a pozorovacím oknem směrem ke vchodu.

Techn. poznámka:

Stěny za modelem pro děti a haptickým modelem řešit celé jako grafiku (bílá kresba na černém) Wrangel obléhá Cheb – Merian 1647 s místem pro text a kopie grafických listů.

5.14 MÍSTNOST M 221: HISTORIE 2. POLOVINY 19. A 20. STOLETÍ

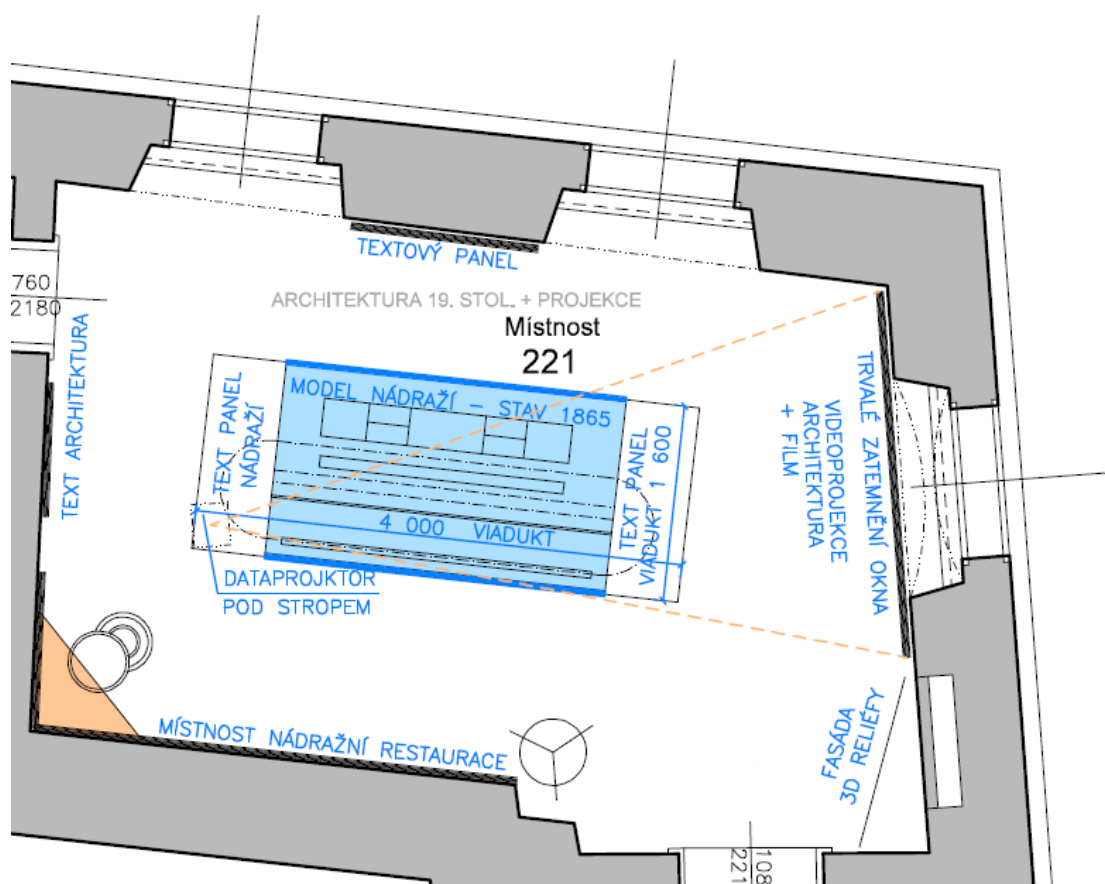
Motto: „Nádraží jako novodobá městská brána“

Cíl: Ukázat chebské nádraží jako nový symbol rozvoje města a významný železniční uzel a rozvoj města v 2. polovině 19. století.

Exponáty: model nádraží + viadukt s funkční modelovou železnicí – VITRÍNA
scénický výjev – dobová fotografie nádražní restaurace jako tapeta s doplňky
HAPTIKA - modely architektonických detailů z chebských staveb

Projekce: komentovaná smyčka s koláží z fotografií k 19. a 20. století

Techn. poznámka: zatemnit okno za plátnem, okno vedle plátna – roleta s potiskem

5.15 MÍSTNOST M 220

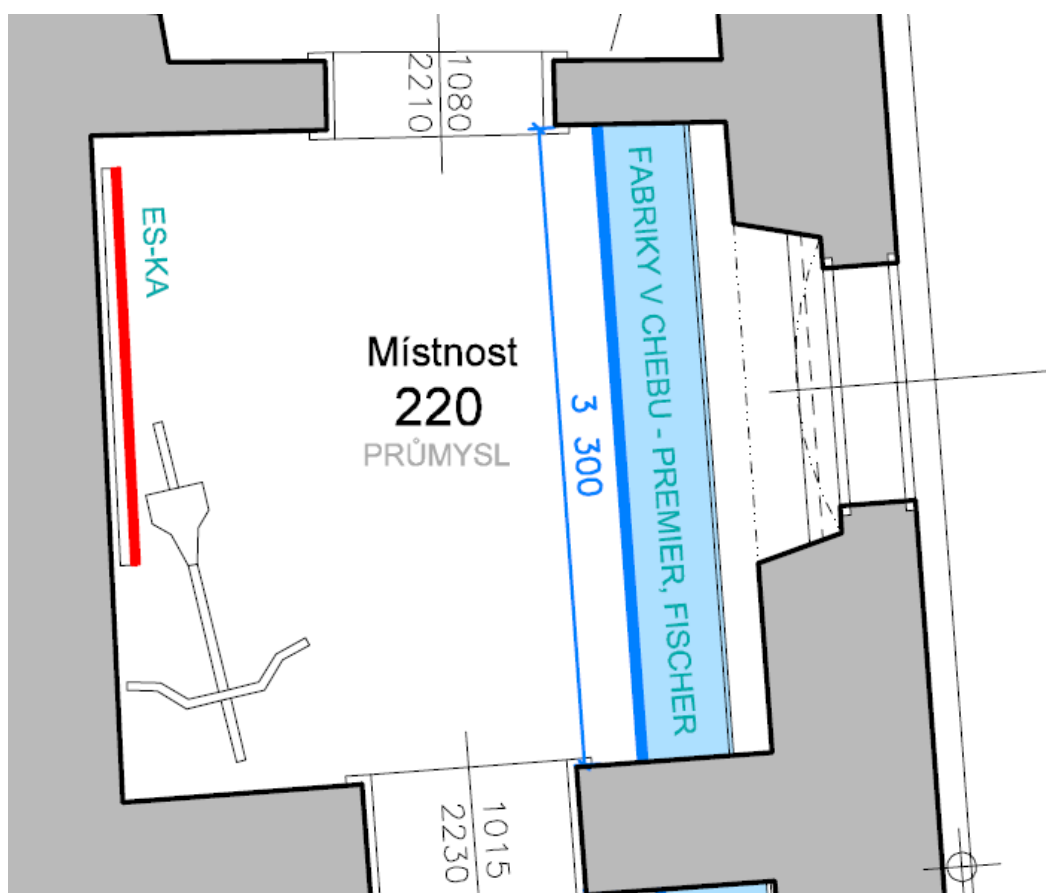
Cíl: Prezentovat rozvoj chebského průmyslu (zejména Premier, Eska, pivovar, Fischer) s dosahem do současnosti – mapa s lokalizací

Exponáty: kolo a obraz Eska

VITRÍNA propagační materiál k činnosti jednotlivých podniků, drobné předměty – např. láhve, sklenice, malý model některého ze strojů

Tablet: obrazové materiály, případně video (bez zvuku)

Techn. poznámka: zatemnit okno

5.16 MÍSTNOST M 219

Motto: IN ARTE VOLUPTAS (V umění je rozkoš)

Cíl: Představit bohatý chebský kulturní život s mnoha spolky, s důrazem na chebskou Schlaraffii, a fenomén Valdštejnských her

Exponáty: HAPTIKA – vystouplý obrys chebského domu Schlaraffie

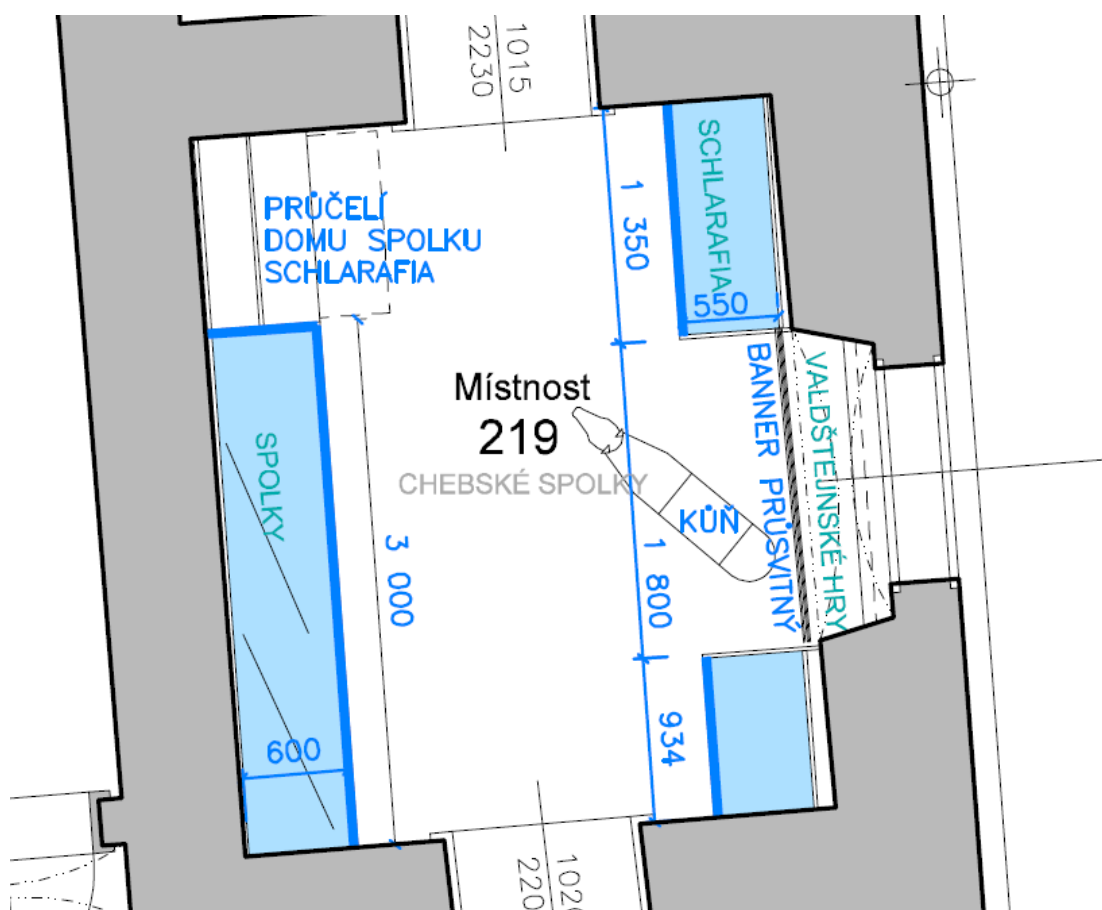
VITRÍNA Schlaraffia - meč a prapor

VITRÍNA – dokumenty a exponáty k chebským spolkům, např. spolkové korouhve a symboly (sfragistika)

VITRÍNA Valdštejnské hry – kostým z her

HAPTIKA – model koně pro děti

Techn. poznámka: okno – banner s potiskem: motiv Valdštejnských her

5.17 MÍSTNOST M 218

Motto: "S oprávněnou pýchou hledí celé Chebsko na své statečné syny! "

Cíl: Na soše dřevěného bojovníka (Wehrmanna) představit období 1. světové války v Chebu a na Chebsku v souvislosti s fenoménem pobíjení hřeby. Do tématu zahrnout chebské vojáky (kasárny) a zajatecký tábor v Podhradě. Připomenout pomníky padlým na Chebsku a vytvoření pamětní síně v kostele sv. Kláry v Chebu. Ukázat osudy několika Chebanů – reálné osoby.

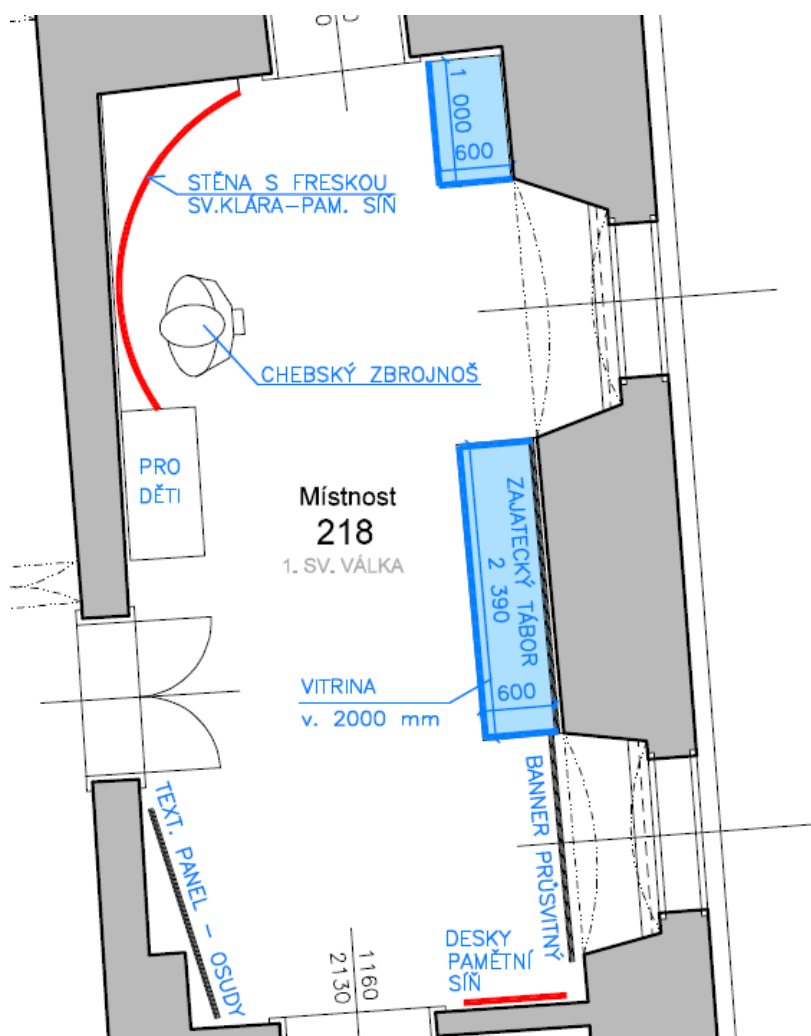
Exponáty: socha dřevěného bojovníka s pozadím

VITRÍNA – předměty k vojákům a pamětní síni

VITRÍNA – hračky a předměty vyrobené zajatci, model minaretu
desky z pamětní síně
siluety osob s příběhem

HAPTIKA – pobíjení malého modelu hřebíky (plast)

Techn. poznámka: okno – banner s potiskem: jeden či více pomníků

5.18 MÍSTNOST M 217

Cíl: Představit chebský každodenní život na přelomu a19./20. století a 1. polovině 20. století – jako stěžejní budou prezentována témata česko-německých vztahů, chebské Křišťálové noci a každodennost.

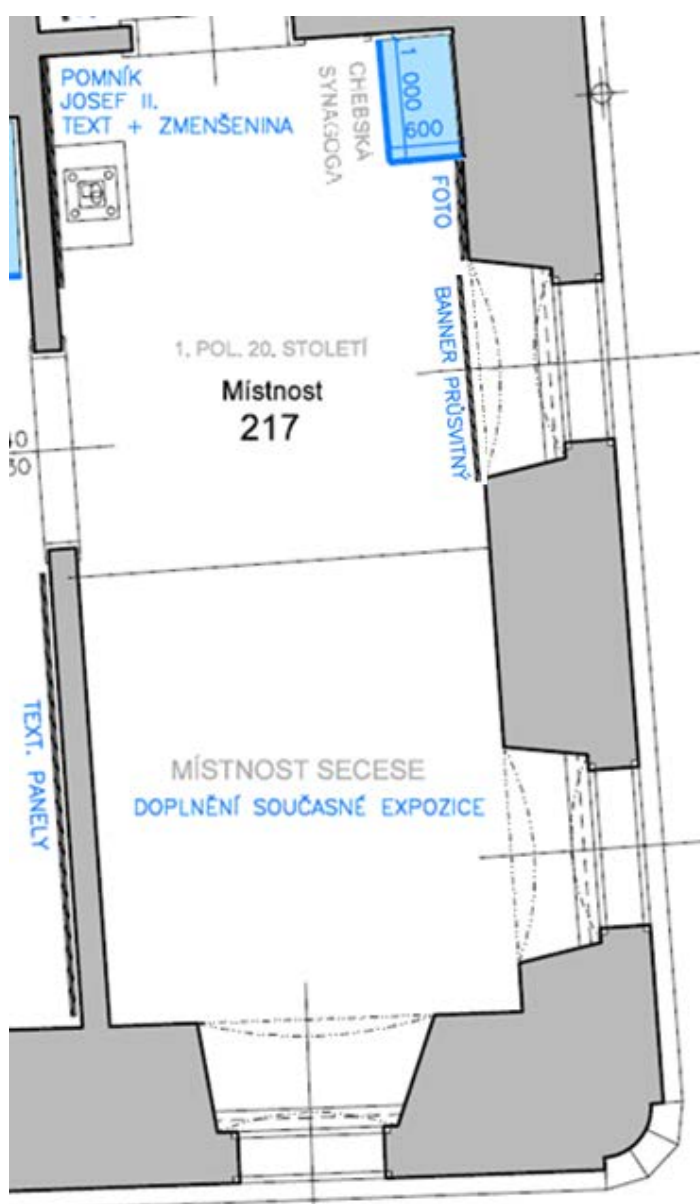
Exponáty: dobově vybavená, lehce ozvučená místnost s holoprojekcí postav (zamezen vstup)

VITRÍNA - předměty z chebské synagogy, rok 1938

HAPTIKA – model pomníku Josefa II.

fotografie na stěně - Haberzettl a Köstlerovi

Techn. poznámka: okno – banner s potiskem, další dvě s dobovou dekorací

5.19 MÍSTNOST M 216

Cíl: Prezentace 2. poloviny 20. století v Chebu prostřednictvím multimédií, fotodokumentace a drobných exponátů (politika, kultura, sport, proměny města). Chebský fenomén FIJO.

Motto: „2. května 1926 - Spejbl má syna!“

Loutky Spejbla a Hurvínka: seznámení s chebskou loutkovou scénou, osobnost Gustava Noska (spolupracovník Josefa Skupy a tvůrce Hurvínka), důraz na jeho působení po 2. světové válce v regionu (Svatava, Cheb).

Exponáty: pódium se zábradlím – kuchyně ze 40. let 20. století

kalendárium s fotografiemi a textem

HAPTIKA – dřevěný model chebského nádraží jako lavička (se souhlasem Dandových dědiců)

VITRINA – drobné upomínkové předměty k různým ročníkům Fija

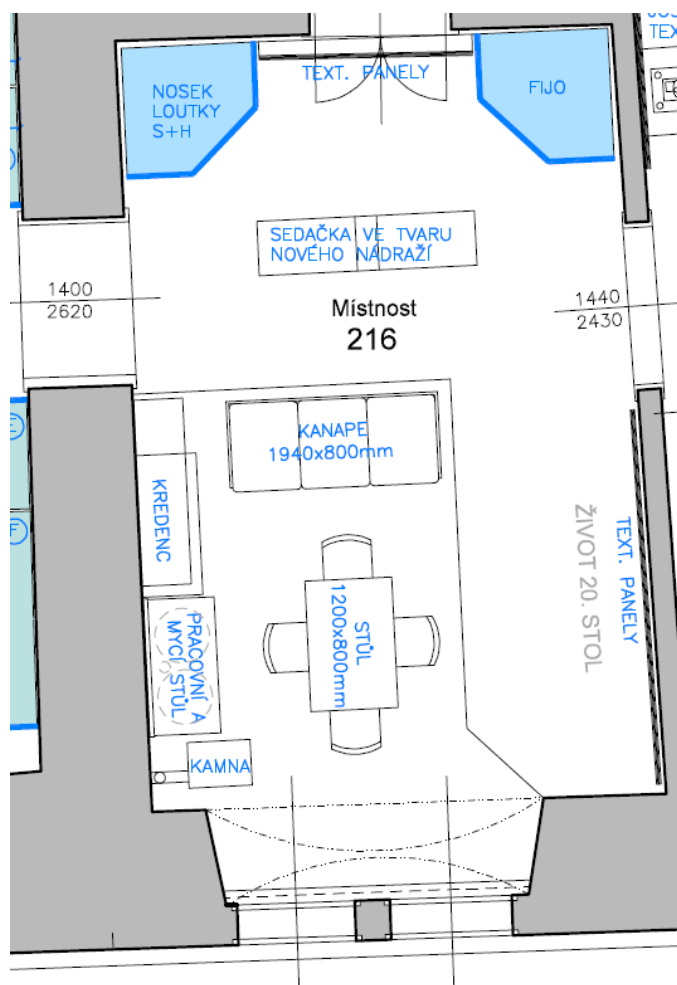
VITRINA – Chebská loutková scéna, Gustav Nosek - loutka Hurvínka

HAPTIKA – kopie loutky

Tablet: audio a video -
audiozáznam vyprávění Gustava Noska o stvoření Hurvínka v roce 1926, prezentace jeho biografie s využitím dobových fotografií (muzeum, archiv, rodina)

Techn. poznámka:

dveře zahradit odklopným textovým panelem

5.20 MÍSTNOST M 215 (POD FRESKOU): NÁRODOPIS

Místnost je věnována hmotné lidové kultuře, výročním a rodinným zvykům z Chebska, přesněji z oblasti bývalého Egerlandu. **Hlavním exponátem** na čelní stěně místnosti **jsou kachlová kamna** krásenského sochaře a keramika Williho Russe vyrobena pro Národopisné muzeum v Chebu a dokončená v roce 1944.

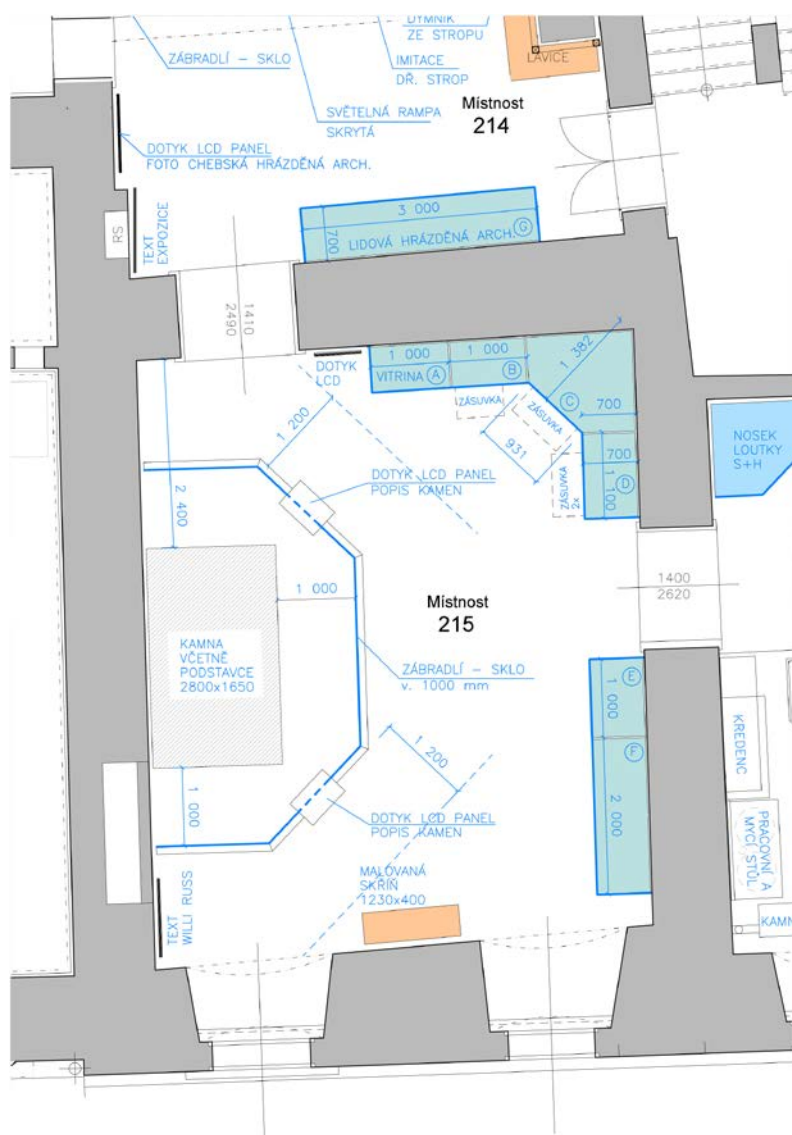
V místnosti budou dále umístěny dva vitrinové moduly s vnitřním členěním pro prezentaci výrazných prvků lidové hmotné kultury daného regionu: chebská lidová keramika, tzv. chebské podmalby na skle, chebský kroj - ženský, mužský, lidový nábytek ... Jde o nejvýraznější obecně známe fenomény lidové kultury spojené s označením "chebský".

Při výběru exponátů se zaměřit na výběr předmětů z Müllerovy sbírky, Ledererovy sbírky a sbírek Národopisného muzea.

I.1 Kachlová kamna Williho Russe:

Bohatá reliéfní výzdoba kamen je vlastně obrazovou učebnicí chebské etnografie. Ve figurálních scénách jsou zachyceny nejvýznamnější body liturgického roku, výroční a rodinné obyčeje. Krojovou pestrost široké oblasti Egerlandu zachycují krojované páry umístěné na nárožích kamen. Národopisná kamna W. Russe se tak stávají pro návštěvníky průvodcem chebským (egerlandským) národopisem.

- Kamna budou podle původního záměru autora v expozici osazena na sokl a opatřena po obvodu dřevěnou lavicí. pro zamezení možného poškození kamen budou od návštěvníku oddělena skleněným plotem.
- Kamna budou doplněna **hlavním textem** v čj. a nj umístěném na samostatném panelu: historie kamen, W. Russ, informace o tvůrci.
- Obsahový výklad jednotlivých reliéfů bude umístěn na **2 dotykové panely**: popis jednotlivých scén, jejich výklad, texty z nápisových pásek a jejich překlad do němčiny a překlad do čj.

I.2

Vitrínový modul č. 1 (vitrína A, B, C, D):

Jednotlivé vitríny uvnitř děleny skleněnými příčkami.

- **Vitrína A - Lidová keramika** - chebské talíře a mísy, tzv. rybí mísy, skalenské džbány, keramické nádobí.
Vitrína s hlavním nadpisem v čj a nj, popisy předmětů v čj a nj. Vitrína celkově prosklená, police.
- **Vitrína B - Chebské podmalby na skle** - prezentace podmaleb s důrazem na regionální variantu grau in grau. Vitrína: vrchní část prosklená, spodní část se zásuvkou pro další podmalby.
- **Vitrína C - chebský lidový kroj** - je uvažována jako vitrína vyplňující roh místnosti. Vitrína dělena na horní prosklenou část (prezentace velkých krojových součástí - sukně, kabátky, kalhoty, spodní část se zásuvkou (vesty a šněrovačky). Grafika - zobrazení chebského kroje.
- **Vitrína D - krojové čepce, chebské mužské klobouky, punčochy ...**

I.3

Vitrínový modul č. 2 (vitrína E, F):

Modul je uvažován pro prezentaci ukázky malovaného lidového nábytku. Je možné ho pojmut jako dvě vitríny, případně ho využít bez vnitřního vertikálního přepažení.

- **Vitrína E - Chebská polychromovaná křesílka**
- **Vitrína F - fragmenty malovaného nábytku** - např. dveře skříně, přední deska podstavce k truhle.

Druhá varianta využití vitrínového modulu č. 2:

Vnitřním vertikálním předdělením modulu lze získat dvě samostatné vitríny v poměru 1: 2.

Větší vitrínu věnovat prezentaci nábytku (viz výše).

Užší vitrínový prostor pak využít pro ukázky křestních polštářků, kmotrovských listů, svatých obrázků.

Celek s vitrínovým modulem č. 1 bude tvořit **panel s úvodním textem** v čj a nj.:

text co je národopis + stručná charakteristika 4 vystavených celků sbírkových předmětů

a dotykový panel: fotodokumentace dalších sbírkových předmětů z prezentovaných celků, popisy v čj a nj. Krátké video - vznik podmalby na skle.

I.4.

Volně prezentovaný předmět - lidová malovaná skřín, umístěná při stěně mezi okny.

5.21 MÍSTNOST M 214 :

Místnost je věnována chebskému statku jako hospodářsko obytné jednotce. Obsahově i vizuálně je rozdělena do dvou částí.

První část se bude věnovat chebskému statku jako stavebně hospodářskému celku:

- vymezení území s výskytem chebského hrázděného statku;
- seznámení návštěvníka s charakteristickým rozmístěním jednotlivých budov v rámci čtyřstranné usedlosti: určení základních budov a jejich rozmístění v rámci čtyřstranné usedlosti (obytné stavení chlévního typu, chlévy, kolna, stodola, holubník), jejich vývoj a funkce v rámci hospodářství.

K danému účelu bude použit text v čj a nj, plán chebského hrázděného statku, mapy, fotografie ze sbírek Muzea Cheb, SOkA, EÚ AVČR, modely historických staveb ze sbírek Muzea Cheb, nové modely použitých stavebních technologií, 3 D model.

Druhá část muzejní instalace bude věnována rekonstrukci obytné světnice. Rekonstrukce bude vycházet z vyobrazení Sebastiana Grünera .

II.1

Chebský hrázděný statek

II.1.1. Vitrínový modul č. 3 (Vitrína G):

Mapa s hranicí chebské hrázděné architektury, plán chebského statku.

V modelu bude prezentována ukázka technologie nejstaršího typu hrázdění: trámová konstrukce s tyčkami, výpletem a omazáním. Vzorkové ukázky vývoje střešní krytiny:

šindelová, kombinace šindel a došek užívaná na hospodářské stavby, tašky bobrovky. Možné také užít vzorek lepenky a dehtovým nátěrem.

Prezentovány budou také modely dvou a třípatrové roubené sýpky z sbírek a modely hrázděných štítů z Müllerovy sbírky. Předměty budou optřeny stručnými popisy v čj a nj.

Vitrínový modul bude doplněn **textovým panelem**: vymezení oblasti chebského hrázděného statku, základní popis statku včetně funkce jednotlivých budov, hrázděné zdivo.

Dále bude doplněn **dotykovým panelem**. Na panelu bude 3D model chebského hrázděného statku. Jednotlivé budovy budou zobrazeny po patrech a následně skládány. Na panelu budou rovněž texty s podrobným popisem jednotlivých budov v jejich funkci a vybavení.

II.1.2. Chebská hrázděná architektura a zaniklé obce na Chebsku

Dotykový panel s pozadím mapy vymezující dotčené území umožní návštěvníkům vyvolat si dobové fotografie z významných akcí, při nichž byla dokumentována na Chebsku lidová architektura: tzv. Hanikova fotodokumentace z 1. poloviny 30. let 20. století (foto Muzeum Cheb, SOKA Cheb?), fotodokumentace Vařeka - Pražák ze 60 let 20. století (dokumentační fondy EÚ AVČR), fotodokumentace Muzea Cheb z poloviny 70. let 20. století, případně dokumentace Runcimanovy mise z roku 1938.

II.2

Chebská světnice

Středobodem rodinného života na statku byla světnice. Zde se spalo vařilo, jedlo, spalo, odehrávaly se zde významné rodinné události, rodily se zde děti, vykonávaly se běžné domácí práce, ale i drobná domácí a řemeslná výroba. Základní vybavení světnice mělo tradici dané místo: stůl se svatým koutem, postel, kamna či pec.

Rekonstrukce bude umístěna čelně proti návštěvníkovi v momentě jeho vstupu do místnosti č. 214. Bude zabírat více než polovinu místnosti a bude umístěna na zvýšeném soklu. Čelní stěna do dvora muzea bude přepláštěna, do ní umístěna 2 okna, okny průhled do fototapety krajiny. Imitován bude rovněž trámový strop. Na straně do místnosti bude trám ukotven ve sníženém pohledu, který zároveň zakryje světelnou rampu.

Uvažovaná rekonstrukci chebské světnice vychází z vyobrazení Sebastiana Grünera. Jde o pohled do světnice při oslavě křtin. Scéna by měla nejen zachytit podobu světnice jako takové, ale zabydlet ji protagonisty této události (figurínami). Pro instalaci bude jednak plně využito sbírek Muzea Cheb, jednak bude třeba zajistit výrobu několika replik. Scéna jako celek bude opatřena podrobnějším **popisem** v čj a nj.

- Svatý kout se stolem: podmalby na skle, koutní skříňka, krucifix, stůl, chebská křesílka (sbírky Muzea Cheb), koutní lavice (replika).
- Postel: postel s nebesy, novorozenecká postýlka, polštáře, peřina, křestní polštářky (sbírky Muzea Cheb). Slamník, povlečení, koutní závěsy (nutné zajistit).
- Kachlová pec (replika vycházející z předlohy dochované pece Národopisného muzea v Chebu, která je v areálu SOkA Cheb). Pec by měla být vystavěna z keramických kachlů. Jde o typ pece, která byla vytápěna buď z černé kuchyně či ze síně. Kolem pece konstrukce s bidlem, k němu připevněn loučník, nad něj osazen dymník. Do pece osazena dvířka trouby. Pec bude nefunkční. ***Pro možnost využití při případných prezentacích je možné za dvířka trouby umístit elektrickou troubu. V takovém případě je třeba řešit případné technické otázky s tím spojené.*** Do pece je rovněž možné osadit litinový kamnovec.
- Čtvrtý pomyslný kout světnice bude vyplněn chebským mísníkem s uloženým nádobím. Ve spodní části v duchu tehdejších zvyklostí bude usazena husa (dermoplastický preparát), která zde bývala vykrmována.
- Mezi okny jsou umístěny hodiny, u postele stojí truhla.
- V duchu Grünerova akvarelu bude scéna zabydlena figurínami: u stolu sedí kmotr, kmotra, otec, v posteli leží matka, dítě leží v novorozenecké postýlce stojící u postele, děvečka nese na stůl mísu s pohoštěním. na stole je nádobí - keramika, cín.

Pod pecí bude sokl scény vybíhat do prostoru. Kolem pece bude ze dvou stran osazena lavice, kterou budou moci návštěvníci využít k sednutí. Pec se tak bude moci stát pro návštěvníka místem odpočinku a může mu navodit představu, že i on je součástí předváděné scény. Scéna bude od návštěvníků oddělena proskleným zábradlím, které bude končit na úrovni pece.

Pro tento expoziční prostor se nabízí využít tiché **audiopodbarvení**, ke kterému je možné využít nahrávku staroselských kousků sebraných v polovině 19. století Antonem Kohlem (vydalo MCH, 2017).

5.21.1 DĚTSKÁ LINKA:

1. Edukativní prostor	1.1 model chebského statku jako stavebnice
	1.2 hrázdění jako stavebnice
ženský	1.3 vystřihovánka chebský lidový kroj - mužský,
2. Místnost M 215   Tatáž vystřihovánka na dotykovém panelu, kde si může návštěvník figurky "obléknout" v jednotlivých vrstvách.
3. Vystřihovánku možné zakoupit v pokladně muzea.

5.21.2 EXPONÁTY - ČÁST NÁRODOPIS.

Uváděný výběr exponátů je předběžný, sestavený s ohledem na potřeby restaurování a výroby replik.

exponát	inv.č.	orig/model/materiál	rozměr: v/š/h	poznámka
MÍSTNOST M 215:				
Hlavní exponát: <i>dozděného soklu</i>	Národopisná kamna KP 2204	keramika, polychromie	280x280x165 cm	<i>rozměr včetně</i>
	W. Russe <i>"plůtek"</i> + kamnová lavice	replika	45x280/165/165s45 cm	<i>stojí volně, nízký lavici</i>
<i>vyrobit</i>				<i>demontáž, restaurování, postavení</i>
Panel s textem:	Národopisná kamna Williho Russe			<i>text v čj + nj</i>
Dotykový	doprovodné informace	fotografie + popis textem		<i>text čj + nj</i>
panel 1 - 2:	k W. Russovi, kamnům; popis jednotlivých reliéfů a krojových párů; charakteristika výročních a rodinných obyčejů			

Exponáty volně:	(Národopisná kamna WR	KP 2204)			
	malovaná skříň	Nb 141	polychromované dřevo	164x123x40 cm	<i>restaurovat</i>
	dat. 1716/1785				
Exponáty ve vitríně:					
Vitrínový modul 1: Keramika:					
	chebský talíř	KP 184	hrnčina	prům. 32 cm	<i>konzervace</i>
	chebský talíř	KP 187	hrnčina	prům. 38 cm	<i>konzervace</i>
	chebský talíř, 1693	KP 346	hrnčina	prům. 37 cm	<i>konzervace</i>
	mísa -šprůchy, 1786	KP 386	hrnčina	prům. 34 cm	<i>konzervace</i>
	mísa -šprůchy, 1794	KP 387	hrnčina	prům. 31 cm	<i>konzervace</i>
	rybí talíř	KP 234	hrnčina	prům. 31 cm	<i>konzervace</i>
	rybí talíř šprůchy,1791	KP 225	hrnčina	prům. 36 cm	<i>konzervace</i>
	džbán 1798	KP 313	kamenina, sádrové doplňky	33 x prům. 25 cm	<i>restaurovat</i>
	džbán Skalná	KP 123	kamenina	26 x prům 20 cm	<i>restaurovat</i>
	džbán	KP 297	tov. bělnina	30x prům. 25 cm	<i>konzervace</i>
	forma mimino	KP 377	hrnčina	9x51x19 cm	<i>restaurovat</i>
	pekáč na zajíce	KP 336	hrnčina	10,5x55,5x32 cm	<i>restaurovat</i>
Podmalby na skle:					
	sv. Jiří	O 614		38 x 29,8 cm	konzervace /
	restaurování				
	sv. Hrob	O 617		29,8 x 23,5 cm	dtto
	sv. Michal	O 786		30,5 x 23,5 cm	dtto
	sv. Barbora	O 1025		29,2 x 22,2 cm	dtto
	sv. Trojice	O 530		29,7 x 23,6 cm	dtto
	sv. Anna Učitelka	O 820		29,3 x 24 cm	dtto

Korunování P. Marie	O 780	29 x 22,3 cm	dtto
Krucifix	O 647	25,4 x 18,5 cm	dtto

Lidový kroj I:

A - ženský kroj:

košile	orig. MCH	restaurování
spodnička	orig. MCH	restaurování
špencer	orig. MCH	restaurování
sukně	orig. MCH	restaurování
zástěra	orig. MCH	restaurování
šátek velký	orig. MCH	restaurování

B - mužský kroj:

košile	orig. MCH	restaurování
kalhoty	orig. MCH	restaurování
vesta	orig. MCH	restaurování
kabát	orig. MCH	restaurování

exponát	inv.č.	orig/model/materiál	rozměr: v/š/h	poznámka
Lidový kroj II				
dracounové čepce		orig. MCH		restaurování
bílé vyšíváné čepce		orig. MCH		restaurování
šněrovačky		orig. MCH		restaurování
výšivky rukávové		orig. MCH		konzervace
chebské knoflíky		orig. MCH		konzervace
ozdobné kapesníky		orig. MCH		restaurování
pánské holínky		orig. MCH?		restaurování
dámské boty		orig. MCH		restaurování
dámské a pánské punčochy		orig. MCH		konzervace

Vitrínový modul 2: Lidový nábytek:

varianta 1:

přední deska truhlového podstavce	Nb 711		v - 31 / š - 128 cm	restaurování
dveře malované skříně	Nb 712		v - 135 /š - 128 cm	1 nebo 2 křídla restaurování
žandovské křesílko	Nb 863		74 x 54 x 37 cm	restauroje se
křesílko-štičí hlavy	Nb 3		74 x 54 x 35 cm	restaurovat

varianta 2:

lidový nábytek				z varianty 1 - výběr
křestní polištářky		orig. MCH		restaurovat
kmotrovské listy - kvaš - hedvábí		orig. MCH		restaurovat
kvašové svaté obrázky		orig. MCH		restaurovat

Dotykový panel 3:

fota a popisy dalších
sbírkových předmětů

Panel s textem:

Lidová kultura na Chebsku
text v čj a nj

exponát	inv.č.	orig/model/materiál	rozměr: v/š/h	poznámka
---------	--------	---------------------	---------------	----------

MÍSTNOST M 214

Světnice:	stůl kozlíkový	Nb 233	70 x 120 x 125 cm	restaurovat
	koutní skříňka	Nb 75	v - 127	restaurovat
	chebské křesílko	Nb 23	75 x 65 x 42 cm	restaurovat
	chebské křesílko	Nb 46	78 x 74 x 34 cm	restaurovat
	postel s nebesy	Nb 680	175 x 170 x 123 cm	restaurovat
	novorozenecká postýlka	Nb 61	98 x 73 x 42 cm	restaurovat
	mísník	Nb 232	220 x 100 x 60 cm	restaurovat
	truhla s podstavcem	Nb 202+670	47 x 126 x 58 cm <i>truhla</i>	restaurovat

	hodiny zprovoznit hodinové pouzdro MKV - kachlová pec s osazeným kamnovcem	Ho 56	replika replika orig. MCH	32 x 123 x 59 cm <i>podstavec</i> 46 x 33 x 25 cm nutné propočítat velikost cca 50 x 50 x 50 cm	restaurovat restaurování, vyrobit, vzor sbírky vyrobit <i>do poloviny</i>
zapuštěn					
závěsu	dymník loučník popelník k odpadávání oharků nádobí do mísníku a na stůl keramika, cín kamnová lavice bidlová konstrukce slamník polštáře + povlečení	Na 340	orig. MCH replika orig. MCH replika replika není MCH	31+(31) x 30 x 30 cm	<i>v těle kamen</i> restaurovat+výroba vyrobit konzervace vyrobit vyrobit vyrobit vyčistit, kopit
povlečení	peřina + povlečení		MCH		vyčistit, koupit
povlečení	koutní závěs na postel křestní polštářky, 3-4 ks figuríny: 2 m, 3 ž, 1 mimino krojové oblečení pro figuríny trámový strop stěna s okny plátno - ubrus .... sedící husa		není orig. MCH repliky replika dermopl. preparát		koupit látku, ušít restaurovat výrobit vyrobit vyrobit vyrobit koupit nechat vyrobit
	exponát	inv.č.	orig/model/materiál	rozměr: v/š/h	poznámka

Vitrínový modu 3:

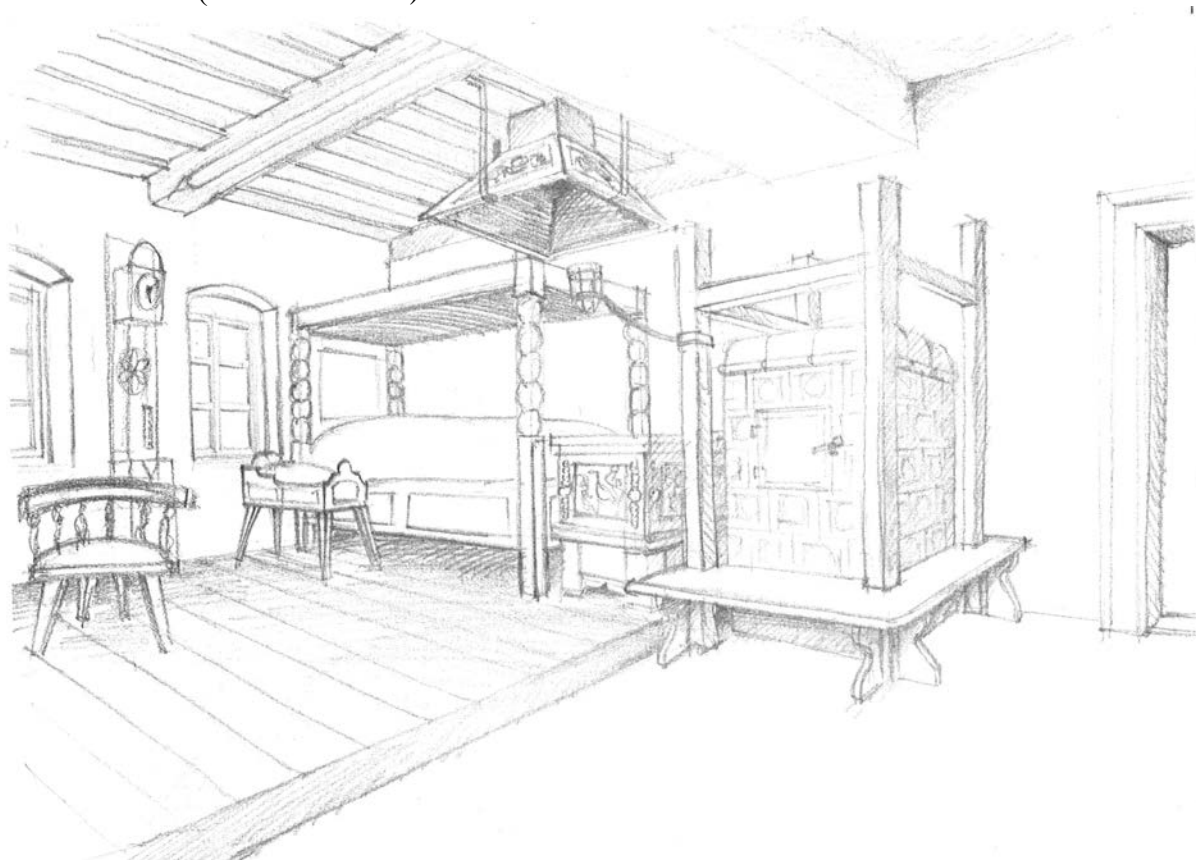
část A:	ukázka hrázdění ukázky střešních krytin: šindel šindel + došky asfaltová lepenka tašky		orig. díl x model modely	nutné propočítat nutné propočítat	spíše model
	plán pro rekonstrukci chebského statku		orig. SOkA Cheb	cca 100 x 70 cm	udělat kopii
	2 fota statků	SD	orig. MCH	cca 40 x 30 cm	kontaktní kopie?
Dotykový panel:	3 D model chebského statku modely chebských štítů	L	foto + popisy		vyrobit
V2:					
L 113 (M 29)	model hrázděného štítu	L 113(M29)		88 x 68 cm	restaurování
L 114 (M 31)	model hrázděného štítu	L 114(M31)		85 x 73 cm	restaurování
L 139 (M 5)	model roubeného špejcharu-3 patra	L 139(M5)		53 x 25 x 29 cm	restaurování
L 147 (M 10)	dtto - 2 patra	L 147(M10)		38 x 24 x 20 cm	restaurování
L 148 (M 15)	dtto - 2 patra	L 148(M15)		42 x 36 x 24 cm	restaurování
L 112	model holubníku	L 112		102 x 37 x 37 cm	restaurování <i>udělat výběr fota na</i>
Dotyková mapa: <i>podkladu</i>	fota chebské hrázděné architektury	MCH	SOkA Cheb EÚ AVČR <i>fotodokumentace</i> ??		<i>mapy:</i> <i>1930-1932, Rancumenn</i>

*1938?,
Vařeka
Pražák 60.
léta, MCH
1975*

Panel s textem: Chebsko a chebská hrázděná architektura - text v čj a nj.

5.21.1 PŘÍLOHA NÁRODOPIS

Náčrt části světnice (místnost M 214)

Kachlová pec v selské jizbě chebského Národopisného muzea; SOkA Cheb

6 VALDŠTEJNSKÝ OKRUH

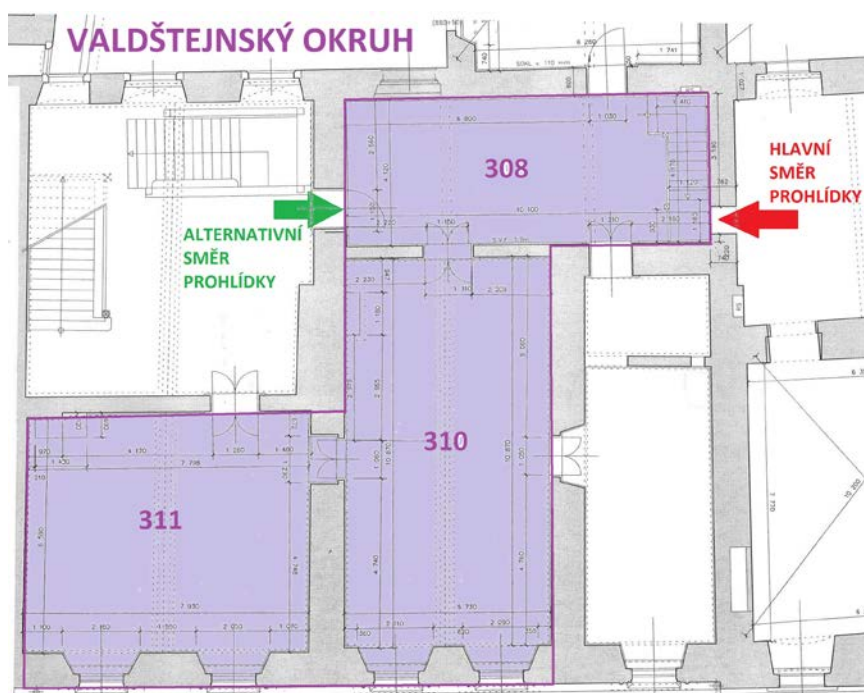
Rozsah okruhu: Pro valdštejnský prohlídkový okruh stálé expozice Muzea Cheb byly vybrány pouhé tři prostory situované v 1. patře jižního traktu Městského domu – „předsín“ č. 308, tzv. úmrtní místnost č. 310, v níž měl být v únoru 1634 zavražděn Albrecht z Valdštejna, a stávající depozitář obrazů č. 311.

Ústřední téma instalací: Osobnost Albrechta z Valdštejna (1583-1634), významného českého politika, стратега, organizátora a ekonoma období Tricetileté války, který v Městském domě našel smrt.

Hlavní znaky instalace: Jednotný design výstavních prvků, shodné barevné ladění a grafika textového a obrazového doprovodu, jež mohou být odlišné od řešení zbytku muzejní expozice (nabízí se např. Valdštejnova oblíbená šarlatová, která by vytvořila vhodný barevný kontrast k tmavě mořeným stropům a ostěním i obíleným zdem, v úvahu padají i rodové barvy Valdštejnů, zlatá a blankytná). Snaha o zajištění co možná nejlepších klimatických a světelných podmínek pro muzeální cimélie soustředěné do místnosti č. 311. Nízké náklady na provozní servis/údržbu.

Postup návštěvníka okruhem: Při postupu ve směru hlavní prohlídky (prohlídka celé muzejní expozice) i při alternativním postupu v opačném směru (při návštěvě pouze valdštejnského prohlídkového okruhu) se návštěvník ocitá nejprve v místnosti č. 308, která představuje především komunikační uzel (zahrnuje schodiště překonávající výškový rozdíl mezi oběma muzejními objekty a vstupy do veřejnosti nepřístupného depozitáře č. 309, do prostor č. 307 a 310 a schodišťové haly č. 312). Po zhlédnutí instalace v této místnosti návštěvník postupuje do místnosti č. 310, přičemž překonává výškový rozdíl podlah (schod), a poté do prostoru č. 311, již opouští stejnou cestou, kterou přišel, tj. přes tzv. úmrtní místnost č. 310 a předsín č. 308 a odchází do schodišťové haly č. 312. Průchozí jsou tedy pouze prostory 308 a 310, místnost č. 311 sousedící s nevytápěnou schodišťovou halou je z klimatických a bezpečnostních důvodů řešena jako „slepá ulička“ – stávající vstup do této místnosti ze schodišťové haly zůstává trvale uzavřen, nově využity jsou naopak doposud uzavřené spojovací dveře mezi místnostmi 310 a 311.

Půdorys:

Doplňující: Pro valdštejnský okruh řešitelka předpokládá vydání dvojjazyčné publikace věnované osobnosti Albrechta z Valdštejna, valdštejnské tradici a především pak valdštejnianům zastoupeným ve sbírce MCH. Brožura by zájemcům podala doplňující informace k exponátům, v popiskách okomentovaným pouze stručnou formou, případně představila předměty v expozici neprezentované.

Pozn.: Navrhovaná řešení výstavních prostor neberou v potaz stávající rozmístění osvětlovacích těles, umístění vypínačů, bezp. kamer, ovládacích skříněk zabezp. systému, hasicích přístrojů atd. Navrhované rozměry vitrín jsou pouze orientační.

6.1 PŘEDSÍŇ 308

Náplň instalace: Albrecht z Valdštejna a Třicetiletá válka. Do průběhu krvavého konfesního a mocenského konfliktu (1618-1648/49) zasáhl i český šlechtic Albrecht z Valdštejna (1583-1634), který se postupně vypracoval až do pozice rovnocenného a obávaného partnera a protihráče říšských knížat a dalších evropských panovníků, a to jak na poli vojenském, tak diplomatickém.

Omezení: Využití resp. úpravy této průchozí prostory bude limitovat přítomnost pozdně renesančního dřevěného stropu, do něhož nebude patrně možno nijak zasahovat, přítomnost přístupového schodiště a četných vstupů do přilehlých prostor (307, 309, 310, 312). Nutnost zachování komunikačního koridoru v relativně úzké prostoře instalaci odsouvá ke stěnám a omezuje ji na textové panely, bannery, obrazy a mělké přístěnné vitríny a pulty s max. hloubkou cca 75 cm. Rušivě bude patrně působit v rozporu s funkcí i obsahovou logikou umístěná „herna“, jež má být zřízena v sousedních místnostech č. 307 a 306 (nyní součástí stálé expozice) a v níž lze nárazově očekávat pobyt většího množství osob a zvýšenou hlučnost. Zvuková kulisa (ukázky lidové taneční hudby) zvažovaná v sousední prostoře vedlejšího domu (místnost č. 214) de facto vylučuje využití ozvučené projekce či doprovodných zvukových efektů v místnosti č. 308. Stávající podlahová krytina (zátěžový koberec) prostory bude muset být nahrazena odolnou a snadno udržovatelnou krytinou bez výrazných spár, v nichž by se usazovala nečistota.

Návrh možného řešení instalace:

Při postupu ve směru hlavní prohlídky (z místnosti č. 214) je návštěvník vystaven efektu překvapení – neprůhledná bariéra sahající od podlahy až pod stropní fabion a přiléhající ke schodišti mu brání ve výhledu, pohled na instalaci se mu otevírá teprve v okamžiku, kdy opouští schodiště. Bariéra kryjící (při pohledu od dveří do schodišťové haly č. 312) takřka celé přístupové schodiště není samoúčelná – vytváří plochu pro potisk/polepení texty a obrazovým materiálem, případně pro umístění textového panelu, a kryje partii pod schodištěm, která bude sloužit jako úložný prostor (pro nárazově využívané textilní podsedačky, taburety, vysavač či sezónně využívané odvlhčovače atp.), kterého se v muzejní expozici nedostává. Jako možné řešení se nabízí sádkartonová (polo)příčka, v jejíž spodní části budou umístěna nenápadná, cca 100 cm vysoká dvířka umožňující přístup do úložného prostoru. Pás v pohledové výšce (zhruba 120-180 cm od země) bude vyhrazen potisku/polepu (citáty z dobových relací a kronik z regionu ilustrující hrůzy války a/nebo obrazový materiál k tématu – např. leopoldovská modlitba 1642 se znaky Českého království, Chebu a Redwitz). V případě, že se tři textové panely plánované na jiná místa této prostory ukáží jako nedostačující, bude na příčce na úkor potisku/polepu umístěn další, čtvrtý textový panel. Horní část průčelí bariéry zůstane buď prázdná (bílá), nebo ji vyplní dominantní černobílý motiv z dobových grafik (např. Smrtka nebo řádění soldatesky). Na druhé straně příčky je

přímo naproti dveřím v pohledové výšce umístěno prosté uvozující motto (nalepené či natištěné) „Albrecht z Valdštejna“ nebo „Valdštejnský okruh“ opakující se v příslušném počtu jazykových mutací a doplněné např. o zvětšený výřez z de Jodeho valdštejnské portrétní grafiky inv. č. G 31, omezený pouze na partii vévodova pronikavého pohledu.

Návrh potisku:

Jediný využitelný roh místnosti u vstupu do schodišťové haly č. 312 je věnován tematickému celku „Válka“, trojrozměrným předmětům umístěným v nehluboké, atypické vitríně kopírující roh; každé z jejích ramen je široké 200 cm, hluboké cca 50 cm, šikmé čelní sklo je široké asi 100 cm. Uprostřed situovaná válcovitá vojenská pokladnice inv. č. K 1304 (průměr cca 35 cm, v. 66 cm) symbolizuje náklady na vedení války; boje připomínají lehká jezdecká přilba pappenheimka inv. č. Mt 505 (max. d. cca 43, max. v. 35 cm), především pěchotou užívaná přilba typu morion inv. č. Mt 509 (max. v. cca 26, max. š. cca 22 cm) a dále důstojnický resp. šlechtický kord inv. č. Mt 558 (d. cca 125 cm); prachovnice inv. č. Mt 417 (v. cca 20 cm) reprezentuje pěší střelce, železná řetězová střela inv. č. Mt 666 (max. d. cca 61 cm), dvě lité kule do falkonetu inv. č. Mt 600 (obě průměr cca. 5,5 cm) a kulovité kamenné projektily inv. č. Mt 663 (průměr cca 14 cm) a Mt 664 (průměr cca 20 cm, exponát s vyšší hmotností, stejně jako předchozí by měl s ohledem na svůj tvar být zajištěn proti nechtěnému pohybu) zastupují dělostřelectvo. Exponáty jsou ve vitríně umístěny v různých výškových úrovních na poličkách, konzolách či soklech (hmotnější objekty), přilby jsou adjustovány na speciálních stojanech. Počet exponátů je možno případně ještě navýšit.

Stěna mezi rohovou vitrínou a průchodem do místnosti č. 307 patří tematickému celku „Albrecht z Valdštejna a Třicetiletá válka“, jehož součástí jsou tři textové panely o š. 70-100 cm a v. 200 cm a jedna výstavní vitrína. Dvoupohledová, asi 120 cm široká a 1 m hluboká vitrína vyběhá kolmo do prostoru a její čelo kryje jeden z textových panelů, zadní stěna vitríny přiléhá ke zdi. Další dva textové panely stejných rozměrů jsou osazeny na stěně nalevo a napravo od vitríny. Jedna polovina vitríny dělené deskou je věnována Valdštejnovým vojenským úspěchům, druhá jeho společenskému vzestupu, panely na příslušných stranách se vždy věnují danému tématu. Obsah jedné poloviny vitríny (rozdělené středovou deskou) tvoří kopie dobových vyobrazení Valdštejnových vítězných bitev a portrétů osobností – císaře a jeho generála zastupují kopie jezdeckých podobizen Ferdinanda II. inv. č. G 81 (cca 27x37 cm) a Albrechta z Valdštejna inv. č. G 2 (cca 27x40 cm), „nejvznešenějšího“ Valdštejnova soupeře na poli vojenském kopie portrétní grafiky švédského krále Gustava Adolfa inv. č. G 420 (cca 20x27 cm) a kopie panoramatu bitvy u Lützeny inv. č. G 431 (cca 69x27 cm), v níž Gustav Adolf zahynul. Valdštejnovy generály zastupují kopie portrétů Heinr. Gottfr. v. Pappenheim inv. č. G 94 (cca 21x33 cm) padlého u Lützeny a Henrika Holeka inv. č. G 424 (cca 21x32 cm), osvoboditele Chebu od saských vojsk, který byl ve městě dočasně pohřben. Z Valdštejnových protivníků je kopií portrétní grafiky inv. č. G 421 (cca 15x19 cm) zastoupen obávaný stavovský generál Mansfeld, Valdštejnem dvakrát poražený. Druhá,

protilehlá polovina vitríny obsahuje kopie grafik průčelí a saly terreny vévodou zbudovaného monumentálního Valdštejnského paláce v Praze inv. č. G 71 (cca 28x18cm) a G 419 (cca 23x17 cm), dále barevné vyobrazení Valdštejnova vévodského znaku inv. č. O 461 (cca 47x57 cm) v jeho vrcholné podobě a konečně galvanokopie aversu a reversu Valdštejnovy vévodské medaile z roku 1631 inv. č. N 4378 a N 4378 (průměr cca 4 cm; vystaveny ve svislé poloze či šikmém náklonu). Počet exponátů v této polovině vitríny možno případně navýšit ještě např. o valdštejnské mincovní ražby či další grafiky.

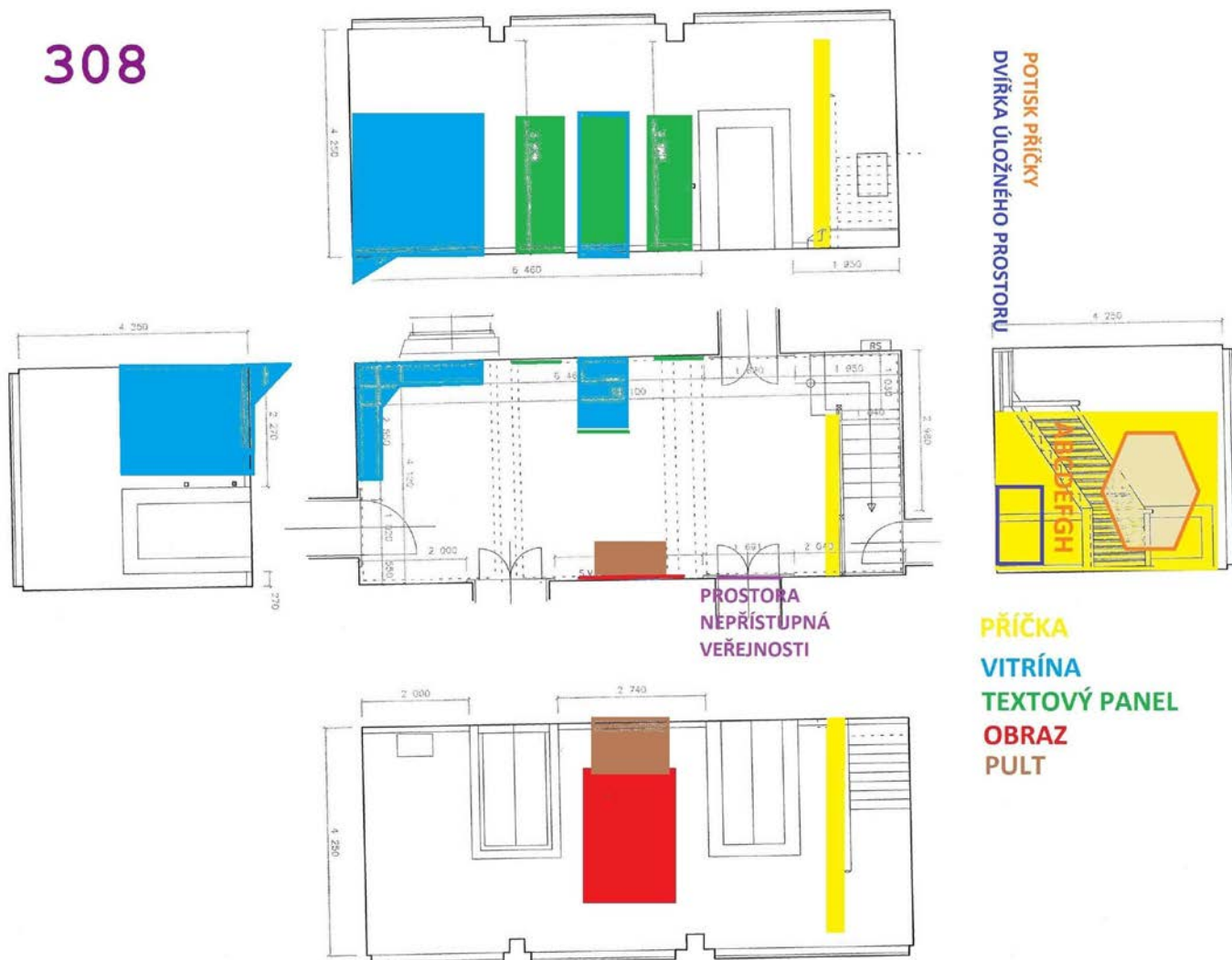
Prostor mezi průchody do veřejnosti nepřístupného muzejního depozitáře č. 309 a tzv. úmrtní místnosti č. 310 je vyhrazen tématu „Mír“. Vysoko na stěně je zavěšen portrét zmrzačeného (jednorukého) císařského plukovníka Joh. Christ. Ranffta inv. č. O 1183 (cca 130x205 cm), který císaři Ferdinandu III. doručil a osobně předal text Westfálského míru, jímž se skončila Třicetiletá válka. Plátno je zavěšeno tak, aby jej návštěvník vnímal z pohledu, „barokním“ způsobem, tj. v náklonu, s horním okrajem rámu mírně odkloněným od stěny. Pod plátnem stojí šikmý pultík, jehož deska o š. cca 100 cm a hloubce cca 75 cm nese informační text k zakončení ničivého konfliktu. Pult zároveň vytváří žádoucí odstup návštěvníka od obrazu.

Všechny výstavní vitríny budou mít alespoň 50 cm vysoký, pokud možno mírně odsazený sokl bránící „okopávání“ skel potažmo soklů návštěvníky. Výška vitrín nepřesáhne 220 cm. Textové panely sahají až k podlaze nebo podlahové liště.

Půdorys a boční prospekty prostory s instalací:

308

Exponáty vystavované v originále (návrh):

Mt 505

Mt 509

Mt

417

K 1304

Mt 558

Mt 666

Mt 600

Mt 663

Mt 664

O 461

N 4378

N 4379

O 1183

Předměty vystavované v kopiích 1:1 (návrh):

G 2

G81

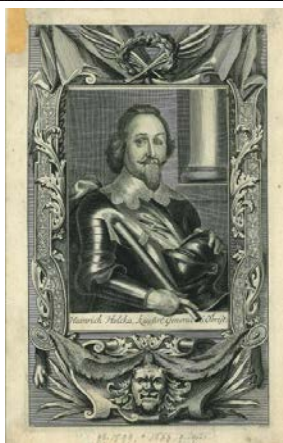
G 420

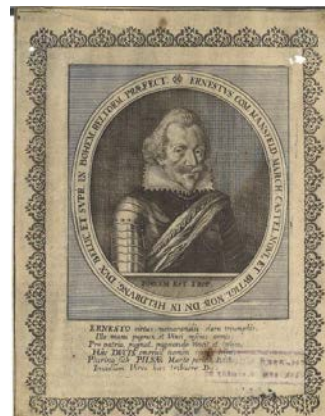
G 431

G 94

G 424

G 421

G 71

G 419

Nároky na stabilitu klimatu a jeho hodnoty: S ohledem na volbu exponátů a hojně nahrazení originálů kopiemi nepřilíš vysoké.

Textový doprovod: V místnosti se počítá s umístěním 3, případně 4 textových panelů k tématu.

Počet vystavených originálních sbírkových předmětů: 14, v zásadě jednopohledové exponáty.

Počet sbírkových předmětů vyžadujících restaurování: obraz O 461; všechna militaria a kovové předměty s výjimkou mincovních ražeb vyžadují zhodnocení fyzického stavu a příp. konzervační zásah, který padá v úvahu zejména u páru projektilů inv. č. Mt 600.

Počet předloh pro zhotovení kopií: 9, vesměs v horším fyzickém stavu, min. jeden o rozměrech přesahujících formát A3.

6.2 ÚMRTNÍ MÍSTNOST 310

Náplň instalace: Chebské vraždy 1634. V pozdních večerních hodinách 25. února 1634 se odehrál masakr skupiny vysokých císařských důstojníků vylákaných k hostině na chebský hrad, a Albrechta z Valdštejna, zavražděného v tzv. Pachelbelově (později Městském) domě, v němž byl ubytován. Pachateli byla skupina důstojníků, Valdštejnových podřízených, napojená na španělsko-jezuitskou kliku, bavorského kurfiřta a ambiciózní císařské generály. Těla zavražděných byla oloupena a v bouřlivé noci ponechána napospas živlům. Teprve druhého dne byla promrzlá násilně vecpána do rakví a posléze bez poct odvezena k pohřbení do minoritského kláštera ve Stříbře. Smrt nejvyššího velitele císařské armády znamenala konec jeho diplomatických jednání s protestantskou stranou a tedy konec nadějí na mír v Říši a zároveň kolaps vévodou perfektně organizované a zásobované císařské armády. Třicetiletá válka zuřila ještě dalších 14 let, s vyšší intenzitou než doposud.

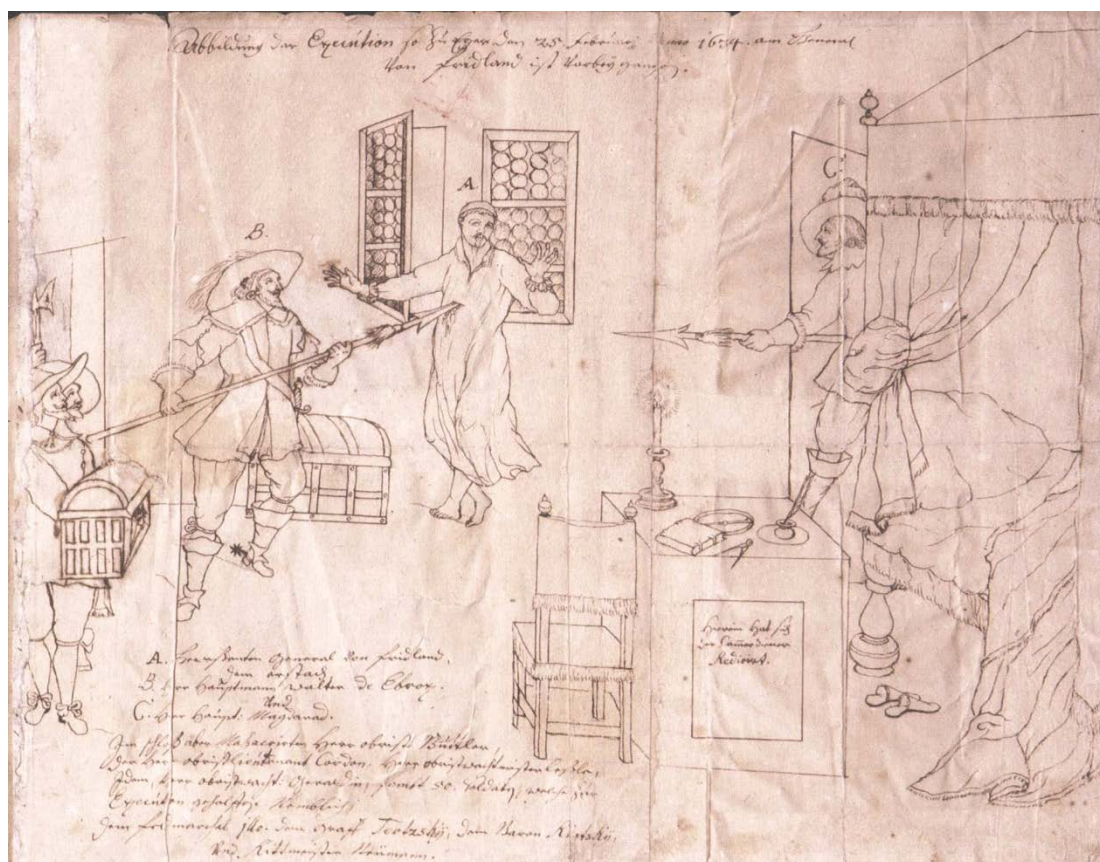
Omezení: Využití prostory je limitováno dochováním pozdně renesančního dřevěného stropu, pseudoslohového táflování stěn a přítomností rovněž pseudoslohového keramického otopného tělesa – tyto prvky nebude s ohledem na jejich památkovou hodnotu nepochybně možno odstranit a patrně ani zakrýt či do nich invazivně zasahovat. Vitríny s ohledem na přítomnost dřevěného táflování nebude možno instalovat na stěny místnosti ani do stěn kotvit – bude nutno volit dostatečně stabilní vitríny sloupové (skříňové), které nevychýlí ani otřesy či prohýbání parketové podlahové krytiny při pohybu návštěvníků. Do ostění nebude možno kotvit ani doprovodné textové panely, které budou muset být patrně svěšeny se stěn nad ostěním. Spojovací dveře do sousedního depozitáře č. 309 musejí zůstat trvale uzavřeny a zabezpečeny, což zajistí představená výstavní vitrína. Pohyb návštěvníků bude mírně

ztěžovat výškový rozdíl podlah mezi místnostmi č. 308 a 310 (nutnost překonání stupně a prahu) – je žádoucí, aby vstup do prostoru byl řádně osvětlen, schod zvýrazněn a práh případně odstraněn.

V prostoru se nepočítá s přístupem denního světla, pouze s umělým osvětlením. Jeho volbu krom jiného ovlivní tmavý nátěr stropu a vysokého ostění a optické předělení místnosti (viz níže). Jako žádoucí se jeví oprava oken (např. nefunkčních klapaček), vyčištění evt. oprava kachlového krbu a vytmelení rozeschlých panelů historizujícího táflování. Na zvážení je oprava parketové podlahy kladené na rybinu, zejména u vstupu z předsíně č. 308 poškozené, z estetického hlediska by prostoru prospělo jiné řešení vedení elektroinstalace a osazení zásuvek. Místnost je průchozí, předpokládá se v ní pohyb osob oběma směry. Rovněž na zvážení je změna barevnosti stěn, jež by mohla podtrhnout atmosféru prostoru (jako vhodné se jeví monochromatické řešení).

Návrh možného řešení instalace:

Při postupu do místnosti z předsíně č. 308 je návštěvník vystaven efektu překvapení – zešeřelá zadní část prostoru (polovina za úrovní vstupu do místnosti č. 311) je oddělena pod stropem napříč zavěšenou a pouze částečně poodhalenou těžkou draperií ve stylu divadelní opony, lákající návštěvníka, aby přistoupil a nahlédl za ni. Těsně za „oponou“ napříč místností probíhá asi 100 cm vysoké balustrové zábradlí s asi 2 m širokým a 1 m hlubokým, asymetricky umístěným „výběhem“, umožňujícím divákovi vstoupit za oponu a stát se součástí scény, jež se za ní odehrává – daná část místnosti je vyhrazena instalaci představující stylizovanou rekonstrukci scény Valdštejnova zavraždění zachycené na dobové perokresbě inv. č. G 543 (viz obr.).

G 543

„Výběh“ zabraňuje pohybu návštěvníků po instalaci a chrání drobnější rekvizity před zcizením. Instalace by měla působit důstojným dojmem, její vyznění by mělo být ponuré, tísnivé, nikoli groteskní a laciné. Z výše uvedeného důvodu se v prostoru rezignuje na tzv. interaktivní prvky. Podmalování jednoduchými zvukovými efekty (dupot nohou, vrznutí okenního křídla, tlumené výkřiky...) je na uvážení, bodové nasvícení vybraných detailů dotváří dramatický efekt.

Veškeré použité předměty jsou replikami, postava Albrechta z Valdštejna je symbolizována pouze zakrváceným bílým oděvem „levitujícím“ v přiměřené výši nad podlahou. Vnitřní drátěná (či jiná) konstrukce mu dodává kýžený tvar, imitující objem. Postavy vrahů jsou pojednány jako čtveřice temných, monochromatických (např. tmavě fialových či šedých) siluet, zhotovených v životní velikosti (v. cca 170 cm) dle kresby G 543, a to bez jakýchkoli kresebných detailů. Siluety řezané z desek jsou stabilizovány opěrkou na zadní straně či nenápadným stojanem (v barvě podlahové krytiny či čirým, průhledným); výsledek by měl připomínat klasické (ploché) cínové vojáčky. Dvě z nich jsou osazeny replikami partyzán trčícími do prostoru směrem k oběti, třetí pak kolmo postavenou replikou renesanční halapartny. Hrot vražedné zbraně případně pomáhá fixovat výše zmíněná vnitřní konstrukce skrytá ve Valdštejnově oděvu. Před okna jsou nainstalována falešná okenní křídla opatřená výplní ze skleněných terčů (mohou být pouze napodobeny potiskem či polepem skleněné či plexisklové tabule), z nichž levé bude pootevřené do místnosti tak, jak je zachyceno na kresbě. Uchycení falešných oken mohou krýt textilní závěsy, jimiž je místnost opatřena nyní. Mezi křídly stávajících špaletových oken jsou i nadále osazeny tmavé rolety bránící přístupu denního světla. Pozadí pro postavy vrahů mohou vytvářet naznačené dveřní otvory (kryjící část táfování), jimiž vetřelci vnikli do Valdštejnovy ložnice (viz G 543).

Scénická instalace je určena pouze pro pohled z jednoho směru (od vstupních dveří z předsíně č. 308), v maximálním zamýšleném rozsahu zahrnuje:

- 1 postel s „nebesy“ o max. rozměrech š x d x v =150x200x210 cm s polštářem, spodní peřinou a pokrývkou,
- 1 menší stůl krytý prostým ubrusem sahajícím až k zemi,
- 1 jednoduchou renesanční židli,
- 1 cestovní truhlu,
- 1 jednoduchý kovový stolní svícen se svící,
- 1 maketu knihy v dřevokožené vazbě,
- 1 jednoduchý (keramický, kovový či skleněný) kalamář s brkem,
- 1 kovové sluneční hodiny,
- 1 odpichovátko,
- 1 pár pantoflů,
- 1 dlouhou pánskou košili s přehnutým límcem a rozhalenkou se stopami krve na hrudi,
- 1 jednoduchý rudý koberec u postele (do něhož mělo být zavinuto mrtvé tělo),
- 2 partyzány se štrápci,
- 1 halapartnu,
- 4 siluety postav, z čehož jednu dvojitou,
- 2 falešná okenní křídla,

vše v měřítku 1:1. Využití replik výrazně snižuje nároky na preventivní konzervaci (ochrana sbírkových předmětů před vlivy prostředí) a na zajištění bezpečnosti a odstraňuje závislost MCH na půjčitelích (jak je tomu doposud např. v případě postele KY 4385); za předlohy pro

výrobu replik ve většině případů mohou posloužit sbírkové předměty MCH. Dotvoření atmosféry scény si vyžádá optické odstínění (zakrytí) radiátorů, jejichž osazení je plánováno pod obě okna, např. představenými nízkými textilními či síťovinovými paravány barevně korespondujícími s tmavým ostěním v pozadí.

V části místnosti před „oponou“, v níž se nachází dominantní pseudoslohové otopné těleso ze zeleně glazovaných keramických kachlů, je situována výstavní instalace. Odsunutím expozičních prvků ke stěnám vzniká volný prostor pro shromáždění většího počtu stojících osob (k vyslechnutí výkladu) či rozmístění sedacích prvků (je třeba vzít v potaz, že stěžejní skupinu návštěvníků MCH představují senioři), resp. dostatečně široký komunikační koridor.

Spojovacím dveřím do veřejnosti nepřístupného depozitáře č. 309 je předsazena vitrína zcela zakrývající celý otvor, hluboká cca 75 cm. V ní je coby dominantní solitér napříč prostorem nainstalována údajná vražedná zbraň, již byl ukončen Valdštejnův život, halapartna inv. č. Mt 567 (celková délka cca 186 cm, max. šířka cca 20 cm). Prakticky celou stěnu mezi touto vitrínkou a stěnou s průchodem do předsíně č. 308 kopíruje 350-400 cm dlouhá, cca 75 cm hluboká vitrína. V ní jsou ve svislé poloze umístěny kopie dnes již těžce poškozených dobových kreseb chebských vražd (tj. vraždy Albrechta z Valdštejna v Městském domě a vraždy jeho věrných důstojníků na chebském hradě) inv. č. G 543 (cca 40x32 cm) a G 452 (cca 50x32 cm) a jimi inspirované barokní oleje inv. č. O 291 a O 292 (obě cca 114x100 cm). Kopie grafik jsou umístěny pod plátny, důraz je v tomto případě kladen na možnost srovnání předlohy-kresby a mladšího obrazu. Vitrína dále obsahuje kopii dobového grafického jednolistu-letáku inv. č. G 418 (cca 35 x 25 cm) informujícího o chebských vraždách 1634 a přinášející mj. scénu nepietního převozu ostatků obětí z Chebu do Stříbra (grafika může být umístěna mezi kopiemi kreseb). Konečně v nejnižší řadě (v případě instalace ve svislé poloze) nebo na policičce či dně vitríny (pak v mírném náklonu) následují kopie grafik-portrétů vybraných hlavních aktérů valdštejnské kauzy 1634 (obsahovou skladbu limituje složení podsbírkky G, již by musely rozšířit cílené akvizice – v úvahu padá např. portrétní grafika hr. Oňate či bavorského kurfirta Maximiliana ad.) – O. Piccolominiho (inv. č. G 56 – cca 20x30 cm), dona B. Marradase (inv. č. G 52 – cca 22x32 cm), hr. M. Gallase (inv. č. G 414 – cca 21x33 cm) a J. Aldringena inv. č. G 55 (cca 20x32 cm), strůjců Valdštejnova pádu, a W. Leslie jako jednoho z vrahů (inv. č. G 92 – cca 17x25 cm).

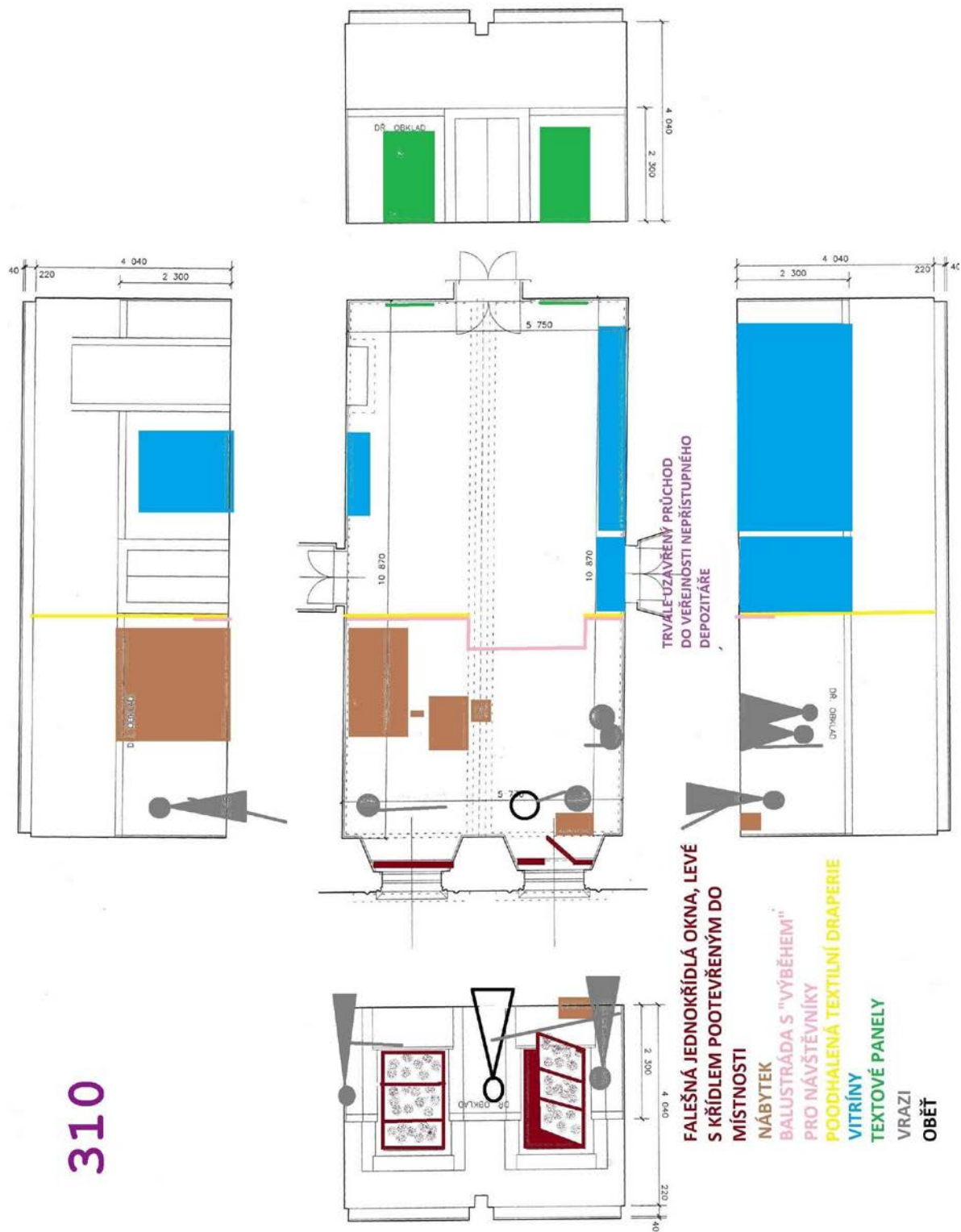
Při protější stěně je vedle pseudoslohového krbu, s nímž co do stáří koresponduje její obsah, umístěna menší vitrína vyhrazená kopiím dvou grafik z 19. století, demonstrujícím romantické představy období historismu o Valdštejnově příjezdu do Chebu inv. č. G 184 (cca 45x37 cm), neblahé předpovědi-horoskopu inv. č. G 43 (cca 37x33 cm) a jejím naplnění, kdy skleslý astrolog Senno (Se/n/ni) stojí nad tělem svého zavražděného chleboďárce – inv. č. G 372 (cca 66x59 cm). Velikost může odpovídat rozměrům vitríny v předsíni č. 308, řešena ovšem bude jako jednopohledová, plnou zadní (širší) stěnou přiléhající ke zdi.

Všechny výstavní vitríny jsou opatřeny soklem, jejich design koresponduje s vitrínami v předchozí prostoře.

Pohled od vstupních dveří. Draperie zakrývá většinu scénické instalace umístěné za ní.

Půdorys a boční prospekty s instalací:

Schematický návrh možného řešení postavy W. Deveroux (silueta dvojicí kolmých výztuží na zadní straně připevněna k těžkému kruhovému podstavci v barvě podlahové krytiny, replika zbraně uchycena dvojicí nenápadných objímek):

pohledová strana

zadní strana

Exponáty vystavované v originále (návrh):

Mt 567

O 291

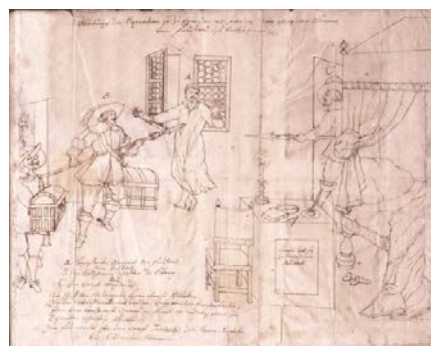

O 292

Předměty vystavované v kopiích 1:1 (návrh):

G 452

G 543

G 418

G 414

G 55

G 52

G 56

G 92

G 184

G 43

G 372

Nároky na stabilitu klimatu a jeho hodnoty: s ohledem na volbu exponátů a využití replik a kopií (faksimilí) nepříliš vysoké.

Textový doprovod: V místnosti se počítá s umístěním 2 textových panelů k tématu (kromě popisu chebských vražd by měly obsahovat i zmínku o osudu Valdštejnových souputníků – popraveného generála H. Ulr. Schafgotsche a panovníkem ušetřeného Fr. Albr. Sasko-Lauenb. a jeho bratra Jul. Heinricha – a konečně i zmínku o osudu ostatků A. z Valdštejna), osazených po obou stranách vstupních dveří z předsíně č. 308. Rozměry korespondují s rozměry panelů

v předsíni č. 308.

Počet vystavených originálních sbírkových předmětů: 3, převažují jednopohledové exponáty.

Počet sbírkových předmětů vyžadujících restaurování: 1 (důstojnická halapartnová partyzána Mt 567 vyžaduje především ošetření ratiště a protiskluzových řemíků, jež jsou částečně poškozené).

Počet předloh pro zhotovení kopií: 11.

Pozn.: Expozice v místnosti 310 si vyžádá pořízení značného množství kvalitních faksimilí (kopií) grafik a především pak replik a maket pozdně renesančních trojrozměrných předmětů.

6.3 MÍSTNOST 311

Náplň instalace: Osobnost Albrechta z Valdštejna

Omezení: Využití prostory je opět limitováno dochováním pozdně renesančního stropu, pseudoslohového táflování a rovněž pseudoslohového keramického otopného tělesa – tyto prvky nebude s ohledem na jejich památkovou hodnotu nepochybně možno odstranit a patrně ani zakrýt či do nich invazivně zasahovat. Veškeré výstavní prvky včetně doprovodných panelů s ohledem na přítomnost dřevěného táflování nebude možno instalovat na stěny místnosti ani do stěn kotvit. Podvěšený stropní trám bude pravděpodobně určovat maximální výšku vitrín. Extrémně vysoká hodnota vystavených předmětů vyžaduje úplný přehled o dění v prostoru, zorné pole bezpečnostních kamer nesmí zakrývat žádný dominantní prvek, jako vhodné se jeví doplnění stávající kamery o druhou, umístěnou v protějším rohu místnosti. Nynější vchod do prostory ze schodišťové haly 311 by měl být z těchto důvodů doplněn uzamykatelnými vnitřními dveřmi, ideálně protipožárními (vnější historická dveřní křídla budou zachována), zajišťujícími zároveň izolaci prostory od nevytápěné schodišťové haly. Tento vchod zůstane trvale uzavřen a zabezpečen, využívány budou pouze spojovací dveře mezi místnostmi č. 308 a 310, jimiž návštěvník vejde a později opět odejde. Všechny vitríny by měly mít vlastní zabezpečení (čidlo – tříštivé i vnikové).

V nepříliš velké místnosti (nyní sloužící jako veřejnosti nepřístupný muzejní depozitář) se s ohledem na zvolený rozsah valdštejnského okruhu budou muset setkat dva tematické celky určené původně pro dvě výstavní prostory s různými parametry (klimatickými a světelnými) a nyní nuceně sloučené, a sice *mýtus Wallenstein* (s velkým podílem malých exponátů) a *Valdštejn jako reálná postava* (s často dosti rozměrnými, dominantními předměty). Je třeba počítat s eventualitou, že architektonická studie ukáže, že místnost 311 pro vybrané předměty kapacitně nepostačuje, a bude tedy nutno přistoupit k nelehkému úkolu jejich počet zredukovat, tj. některé z exkluzivních exponátů vyloučit a skrýt v depozitářích. Rovněž setkání materiálů s různými nároky na preventivní konzervaci v jediné prostoru může být problematické.

S ohledem na hodnotu, stáří (převážně 1. polovina 17. století) a citlivost většiny exponátů je nutno zcela zamezit přístupu denního světla do místnosti. Místnost musí být osvětlena pouze studeným světlem bez UV, svítidla by měla být aktivována jen při pobytu návštěvníků v místnosti (podlahový koridor bude muset být s ohledem na bezpečnost návštěvníků patrně nasvícen nízko nad podlahou osazenými LED-pásky lemujícími procházenou trasu). Nejméně po dobu 12 měsíců musí být v prostoru monitorovány hodnoty klimatu a jejich kolísání

v průběhu dne a roku, a to zařízením se zápisem či pamětí/bezdrátovým odesláním dat do PC (např. ve spolupráci s Ing. J. Červenákem či jiným specialistou), jež umožní vyhodnocení klimatických vlastností prostory a poslouží řešiteli za podklad pro stanovení nutných opatření, jejichž cílem bude přiblížit se co nejvíce následujícím hodnotám: dermoplastickému preparátu (vycpanině), výrobkům z textilu a činěných usní a pracím ve slonovině by měla být zajištěna intenzita osvětlení do 50 lux, nulová hodnota UV a relativní vzdušná vlhkost v rozmezí 50-60% resp. 45-55% (textil), bez výrazných výkyvů v průběhu dne i roku, a konstantní teplota do 20°C (zejména pro slonovinu je ideálních 15-18°C, místnost je ovšem situována na jih a v dlouhotrvajících letních vedrech dochází k jejímu prohřátí). Vycpanina, textilie a kožené předměty potřebují zajistit účinnou ochranu před prachem (prachotěsné vitríny, dobře těsnící okna, snadno udržovatelná podlahová krytina).

Jako žádoucí se jeví vyčištění a restaurování otopného tělesa, vytmelení prasklin v táflování, zajištění vydrážděného se tmelu mezi stropními prkny, estetičtější vyřešení vedení elektroinstalace a konečně oprava či výměna podlahové krytiny (parket), jež u průchodu do místnosti č. 310 zcela chybí, jinde v místnosti je poškozená. Nutnost doplnění vnitřních dveřních křídel a zabezpečení stávajícího průchodu do schodišťové haly byla již zmíněna výše. Na uvážení je odstranění poměrně vysokého prahu ve vstupních dveřích (z místnosti 310).

Malá výstavní plocha a zejména pak trezorový charakter místnosti nutí k rezignaci na tzv. interaktivita.

Návrh možného řešení instalace:

Instalace je umístěna v rozměrném, centrálně situovaném prachotěsném bloku (vitřině) s vlastním vnitřním osvětlením, ideálně též vlastní klimatizační jednotkou a půdorysem tvaru protáhlého oktogonu (okosené rohy rozšiřují spektrum pohledů na exponáty a zvětšují světlost komunikačního koridoru mezi vitřinou a kamny) o max. šíři 400 cm a max. délce 550 cm – kolem bloku by měl zůstat komunikační koridor široký min. 120 cm, na překážku čistého průchodu ovšem jsou již zmíněná kachlová kamna. Min. výška vitřinového bloku od soklu vysokého cca. 40-50 cm by měla činit 250 cm, aby odpovídala výšce nejrozměrnějšího z exponátů, dermoplastického preparátu koně. Strop bloku je řešen obdobně jako její sokl a je tedy neprůhledný. Blok by měl návštěvníka vést, nutit jej vykonat cestu kolem dokola (tj. po obvodu místnosti) a posléze odejít týmiž dveřmi, jimiž vešel. Na pevném dně resp. soklu vitríny jsou rozmístěny stabilní výstavní prvky z inertního, barevně neutrálního či zcela čírého materiálu, na nichž jsou v různých výškách umístěny jednotlivé předměty, vitřina je opticky členěna vnitřním blokem či stěnami z odlišně barevně řešených desek vytvářejících pozadí pro předměty, v ideálním případě skrývající klimatizační jednotku /pak musí být stěny bloku opatřeny např. mřížkovými průduchy/, rozvody elektroinstalace atp., evt. i nesoucích část váhy stropu.

Ideální (maximální co do počtu) obsah vitřinového bloku je následující:

Průčelí bloku (pohledová stěna při vstupu do místnosti) z větší části kryje tapeta nesoucí úryvky z dobového svědectví G. G. Priorata popisující vévodovu fyziognomii a závěry moderních antropologů – tento text se vztahuje ke třem obdélným výřezům (okénkům), za nimiž se nachází na desce adjustovaný vojevůdčův barokní portrét z valdštejských sbírek, olej na plátně, inv. č. O 1175 (cca 63x79 cm) a kopie dvou mimořádně kvalitních dobových portrétních grafik inv. č. G 36 (cca 23x34 cm), již rytec Joh. J. Schollenberger před rokem 1674 vytvořil zřejmě podle portrétu z roku 1629 dodnes dochovaného ve Valdštejském

paláci v Praze, a inv. č. G 31 (cca 27x39 cm), kterou P. de Jode vyhotovil dle nevelké malby vytvořené slavným van Dyckem (□ 1641).

Stejný postup se opakuje na nároží, kde je u Prioratova komentáře týkajícího se vévodova oděvu odkryt pohled na Valdštejnovy vysoké boty inv. č. E 49 (v. cca 58 cm, d. chodidla cca 27 cm).

Reprezentaci vévody představuje dominantní tematický celek obsahující dvojici v různých výškách nad sebou umístěných luxusních vyšíváných jezdeckých sedel barokního typu inv. č. Mt 593 (50x58x70 cm) a Mt 594, pár stříbřených renesančních ostruh inv. č. Mt 578 (každá cca 10x8 cm; exponát musí být umístěn co nejbližší návštěvníkovi a v pohledové výšce) a dermoplastický preparát raritního žíhaného koně inv. č. RS 33 (max. v. cca 226 cm, d. cca 160 cm, hloubka 60 cm), dále truhla s potahem ze sametu a slepotiskem zdobené usně inv. č. Nb 563 (cca 133x39x77 cm), měděný chladič nápojů inv. č. K 1617 (cca 75x69x30 cm), nádoba k mytí rukou při stolování inv. č. K 1615 (v. cca 57 cm, průměr max. 47 cm) a konečně náročnou technikou zhotovený límec s motivem dravců a stylizovaných květů a rozvilin inv. č. E 3941 (adjustován na podložce 50x50 cm, vlastní rozměry cca 46x42 cm; opět exponát vyžadující pohled zblízka), vše údajně z Valdštejnova majetku.

Další symbolický celek představují předměty spojené víceméně s vévodovými zdravotními obtížemi – přenosná plechová kamínka inv. č. K 1614 (cca 58x46x42 cm) a vykuřovadlo inv. č. K 1616 (d. cca 51 cm, v. cca 44 cm).

Valdštejnův zájem o novinky, i neobvyklé, symbolizují rapír se zvoncovou záštitou a subtilní bodnou čepelí inv. č. Mt 579 (celková d. cca 118 cm) a k němu příslušící pochva (d. cca 104 cm).

Vitrínový blok by měl dále pojmout předměty spojené s valdštejnským posmrtným „kultem“, totiž „relikvie“ uchovávané na chebské radnici, z nichž je zastoupen tzv. Valdštejnův maršálský meč inv. č. Mt 559 (celková délka cca 151 cm), v případě dostatku prostoru i olej inv. č. O 359 (cca 85x108 cm) znázorňující Albrechta z Valdštejna, zhotovený snad chebským malířem Christophem Frankem dle hojně kopírované předlohy připisované někdy – nepochybně mylně – van Dyckovi, dále obsáhlou kolekci drobných předmětů z pozůstalosti valdštejnského sběratele H. Hallwicha (vyžadujících umístění co nejbližší divákovi) a konečně (nejlépe za zkoseným nárožím přiléhajícím k průčelí s valdštejnskými portréty opatřeným opět tapetou umístěnou) vynikající portrétní bustu Albrechta z Valdštejna inv. č. S 797 (v. 74 cm, max. š. ??? cm; nutno instalovat v pohledové výšce) muzeu roku 1909 věnovanou chebským sochařem K. Wilfertem starším, jenž při chebských valdštejnských hrách pravidelně ztvárňoval postavu Valdštejnova astrologa.

Výběr z obsáhlé hallwichovské kolekce by měl pojmout:

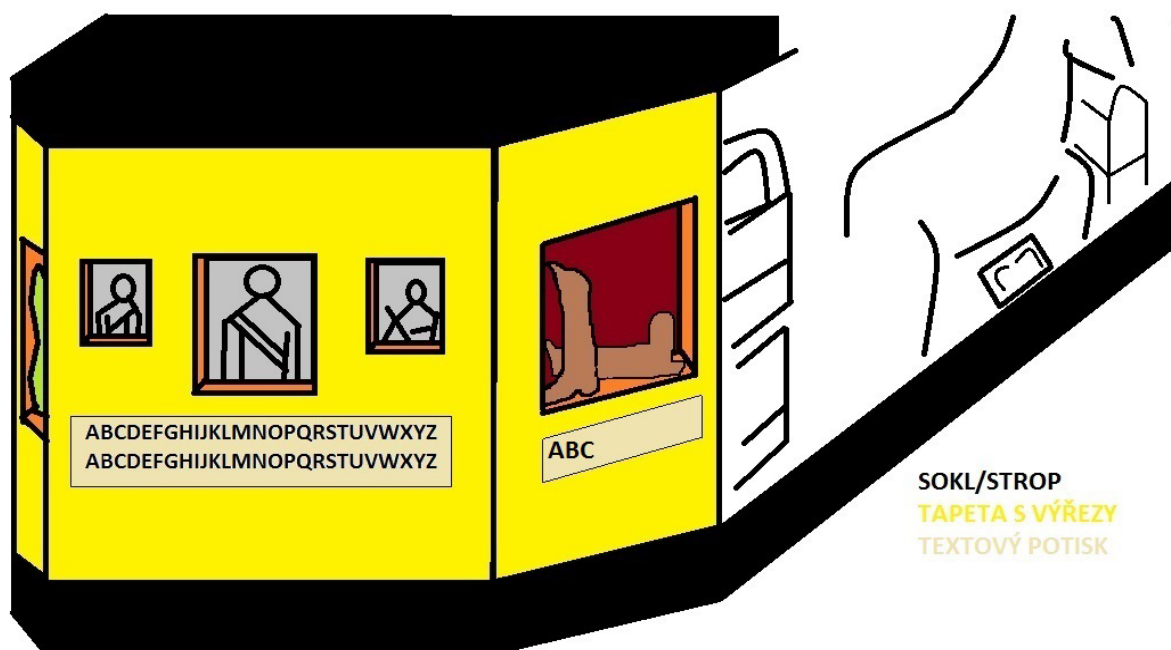
- barokní slonovinové reliéfní řezby-podobizny významných současníků Albrechta z Valdštejna inv. č. S 601-639 a historizující slonovinové řezby hromadným scén s valdštejskou tematikou inv. č. S 599 (cca 28x14 cm) a S 600 (cca 17x13 cm) – vše jednopohledové exponáty umístěné ve svislé poloze či mírném náklonu; při nynějším způsobu prezentace dohromady zabírají výstavní plochu cca 170x145 cm,
- manžetové knoflíčky zhotovené z valdštejských mincovních ražeb z roku 1629 v původní etuji potažené fialovým sametem a vyložené hedvábím téže barvy inv. č. E 3811 (??x?? cm; exponát ležící na podložce),
- v minulosti zlodějem poškozená jednostranná zlacená galvanokopie majestátní pečeti resp. zlaté buly Ferdinanda II. inv. č. N 4160,
- litá(?) barokní kopie(?) oválné valdštejské vévodské medaile 1631 inv. č. N 4380,
- domnělý portrét Albrechta z Valdštejna v mladém věku inv. č. O 442 (18x29 cm).

Při instalaci výboru z Hallwichovy pozůstalosti je možno napodobit historickou instalaci k roku 1913, kdy se veškeré drobnější předměty (mimo obrazu) nacházely nahuštěny v poličkách prosklené skříně, nebo lze vytvořit menší logicky uspořádané celky (např. panovníci-duchovní knížata-válečníci-diplomaté-intelektuálové atd. nebo Katolická liga-Protestantská unie a její spojenci).

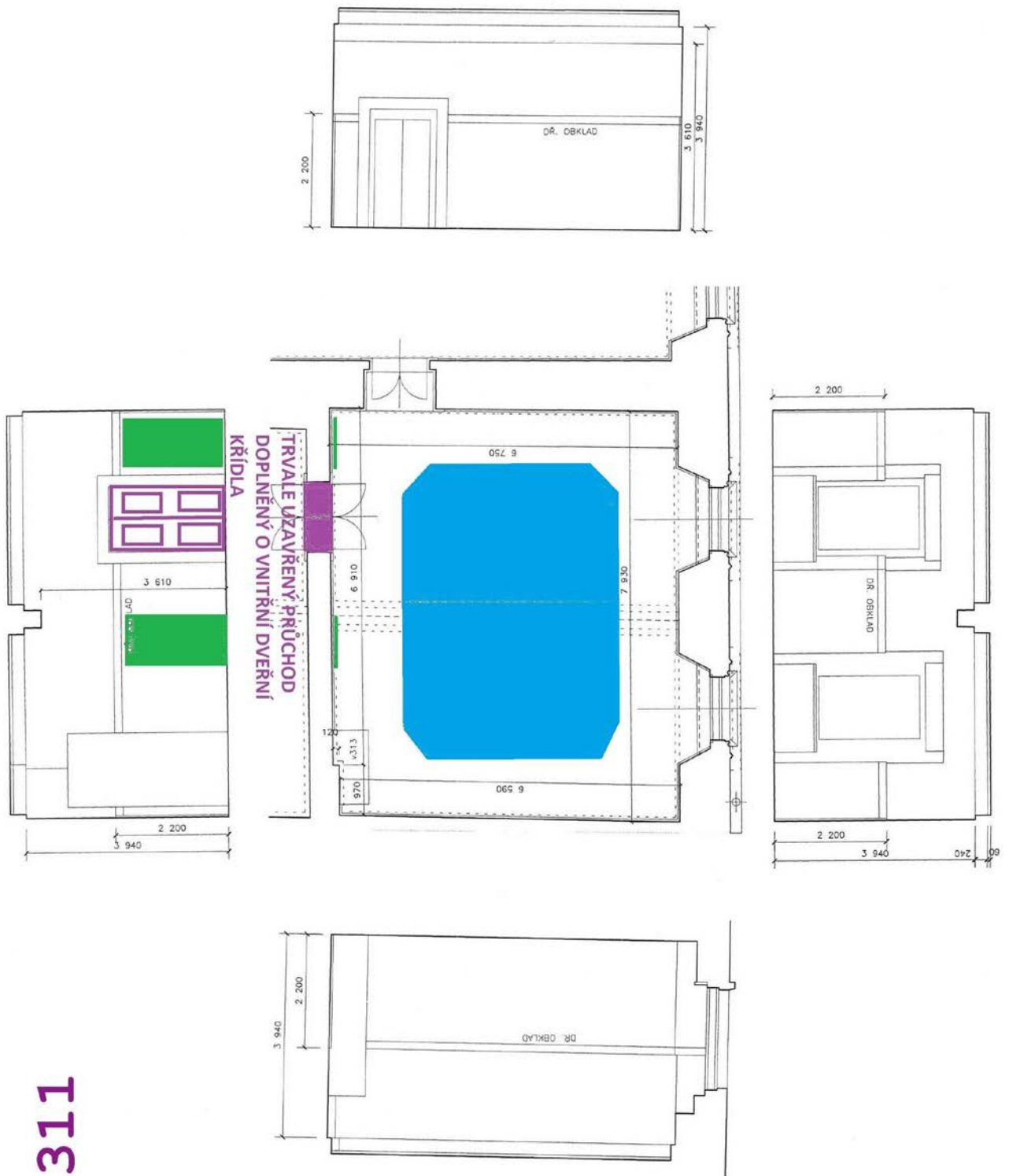
Je žádoucí udržet jednotlivé výše uvedené tematické celky pohromadě, *mythos Wallenstein* by měl při návštěvníkově pouti kolem vitríny následovat jako poslední.

Při projektování vitríny je třeba vzít potaz, že do ní bude nutno instalovat rozměrný, neohebný a relativně citlivý preparát koně, s nímž se obtížně manipuluje, zejména pak na malé ploše (potřeba umístění dostatečně velkého vstupu do vitríny co nejbližší dverím do místnosti).

Pohled od vstupních dveří. Tapeta s textovým potiskem a výřezy pokrývající průčelí a dvě ze zkosených nároží zakrývá většinu obsahu vitrínového bloku (předměty návštěvník „odhalí“ až při své cestě kolem dokola vitríny).

Půdorys a boční prospekty s instalací:

311

Exponáty vystavované v originále (návrh):

O 1175

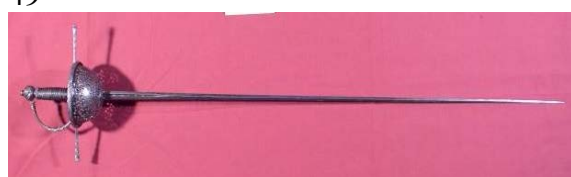

E 3941

E

49

Mt 579

K 1616

K 1614

K 1615
Nb 563

K 1617

Mt 594

Mt 593

Mt 578

Mt 559

RS 33

S 797

O 359

S 599-600

S 601-604

S 605-610

S 611-622

S 624-636

S 637-639

E 3811

N 4160

N 4380

O 442

Exponáty vystavované v kopiích (návrh):

G 31

G 36

Počet vystavených originálních sbírkových předmětů: max. 62.

Počet sbírkových předmětů vyžadujících restaurování: 2-3 (sedlo Mt 594 – odhad nákladů na dvouleté restaurátorské práce 195.000,- Kč; v ideálním případě i sedlo Mt 593, kde je předpokládaná výše nákladů nepatrně nižší než u Mt 594; pochva rapíru Mt 579); konzervátorský zásah je na místě u rapíru Mt 579, meče Mt 559, na zvážení v případě límce E 3941 a patinované sádrové sochy S 797. Kromě sochy a meče se jedná o movité kulturní památky podléhající zvláštnímu režimu.

Počet předloh pro zhotovení kopií: 2.

Nároky na stabilitu klimatu a jeho hodnoty: Vysoké; slonovinové řezby, dermoplastický preparát, usně a oleje náchylné k přesychání, textilie, činěné usně a slonovina citlivé vůči působení UV resp. světla (zejména poškození slonoviny jsou nevratná).

Textový doprovod: V místnosti se počítá s umístěním 2 textových panelů k tématu (v ideálním případě jeden věnovaný osobnosti Albrechta z Valdštejna, druhý jeho „posmrtnému životu“ ve sběratelství, výtvarném a dramatickém umění atd.).

7 DOPLŇKOVÉ SLUŽBY

V rámci přípravy a fungování nové expozice budou dále rozpracovány edukační programy pro školy. Každý edukační program bude uzavřený pro logický celek expozice - příroda, archeologie, středověk a raný novověk, chebská pevnost, dějiny 19. a 20. století, etnografie Chebska, Albrecht z Valdštejna a 30. letá válka. Všechny programy budou aplikovány minimálně ve třech variantách, a to školní děti (1. stupeň ZŠ), školní mládež (2. stupeň ZŠ), střední školy (lze aplikovat i na organizované skupiny dospělých).

K nové expozici bude vydán tištěný průvodce, ale i průvodce pro děti. Ten budou moci vyplňovat na základě zjištěných informací v expozici, ale taktéž bude nezbytný pro vyřešení některých expozičních hádanek (tajné písmo, šifry atd.).

Poslední a nedílnou součástí nové expozice bude audiovizuální průvodce, jenž bude i v anglickém jazyce, čímž bude vytvořena její další jazyková mutace.